

Az antropometria alapjai

Biomechanikai adatok és az RSI

Eur. Erg. Mischinger Gábor

BME EPT

Tartalom

Miről lesz szó?

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. User Profile
3. Emberi különbségesség és az antropometriai méretek
4. Antropometriai alapadatok
5. Biomechanikai adatok
6. RSI/CTD jelenség

Az antropometria helye a termékfejlesztésben

TERMÉKFEJLESZTÉS / TERV

ERGONÓMIAI FELADATOK
ÉS TEVÉKENYSÉGEK

ANTROPOMETRIAI
ADATOK

- Az antropometria alkalmazásának célja a hatékony, biztonságos és kényelmes termékhasználat.

Információszerzés

SZABVÁNYOK

- Előírások
- Alapelvek
- Ajánlások
- Módszerek
- Adattáblázatok

SZAKIRODALMI ADATOK

- Nyomtatott források
- Elektronikus források

KUTATÁS

- Mérés
- Megfigyelés
- Kérdőív
- Kísérletek stb.

Szabványok (nem friss, nem naprakész lista!)

ISO, EN, MSZ, BS, DIN, AFNOR, ÖNORM

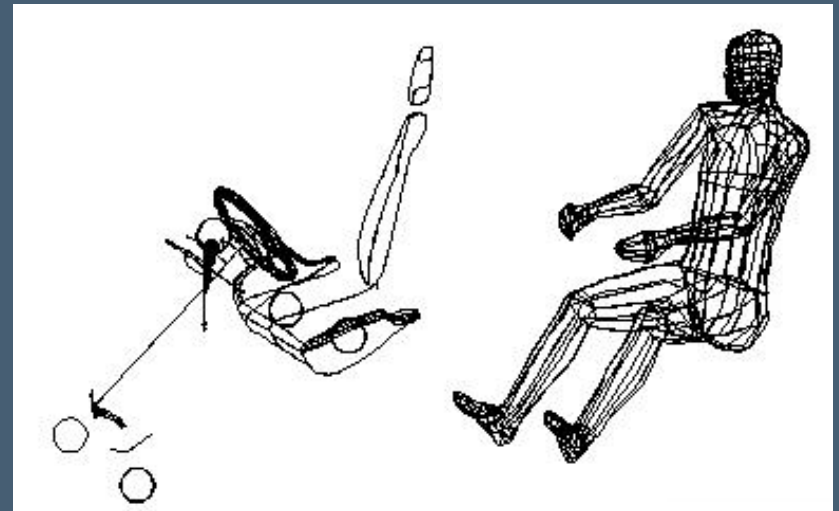
- MI 17231/1 - 77: Testméretek. Nők statikai és dinamikus testméretei
- MI 17231/2 - 77: Testméretek. Férfiak statikai és dinamikus testméretei
- **MSZ EN 547-1: 1998** MSZ EN 547-1:1996+A1:2009 Gépek biztonsága. Az emberi test méretei. 1. rész: Az egésztest hozzáférési helyek méretei meghatározásának alapelvei gépi munkahelyeken.
- **MSZ EN 547-2: 1998** MSZ EN 547-2:1996+A1:2009 Gépek biztonsága. Az emberi test méretei. 2. rész: A hozzáférési nyílások méretezésének alapelvei.
- **MSZ EN 547-3: 1998** MSZ EN 547-3:1996+A1:2009 Gépek biztonsága. Az emberi test méretei. 3. rész: Testméretek
- **MSZ EN 614-1:1998** MSZ EN 614-1:2006+A1:2009 Gépek biztonsága. A kialakítás ergonómiai elvei. 1. rész: Fogalmak és általános elvek.
- **MSZ EN 1005-1 2002** MSZ EN 1005-1:2001+A1:2009 Gépek biztonsága. Az ember fizikai teljesítőképessége (+ 2, 3 , 4, 5, 2007-ig)

Nyomtatott források - ajánlott szakirodalom

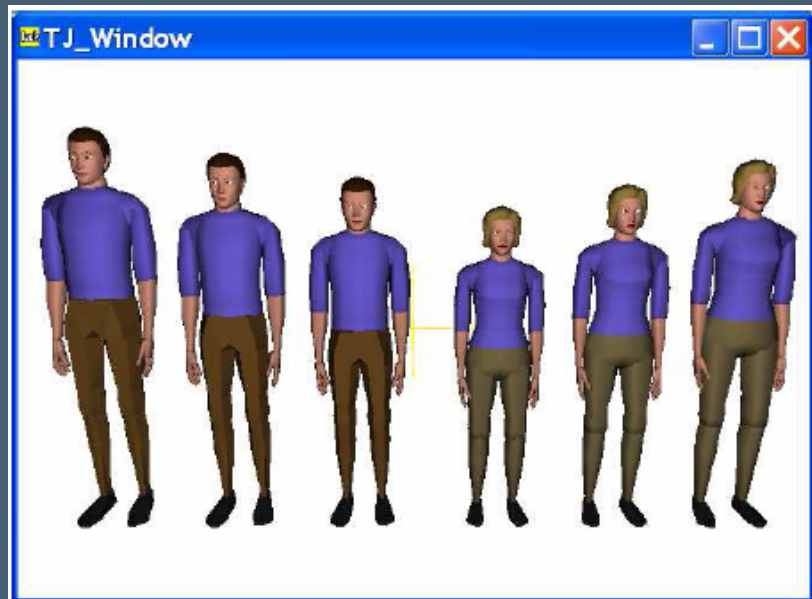
- Testméretek:
  - Stephen Pheasant: Body Space
- Erők, nyomatékok:
  - B.J.Daams: Human Force Exertion in User-product Interaction
- Speciális feladatok:
  - Alders-Laarakker-Rietkerk: Reader Inleiding ....(gyermek kerékpár)
  - Cushman-Rosenberg: Human Factors in Product Design
(mozgáskorlátozottak)
- Általános adatok:
  - Sanders-McCormick: Human Factors in Engineering and Design
Wesley E. Woodson - Donald W. Conover: Ember – gép üzem
munkatervezés Budapest, 1973

Elektronikus források közvetlen információ

- Internet
- Adatbázis
  - PeopleSize
  - EDS
- Közvetett információ - Számítógéppel támogatott antropometriai tervezés és értékelés (CAAA)
  - (ADAPS)
  - MANNEQUIN
  - ANTHROPOS
  - (RAMSIS)

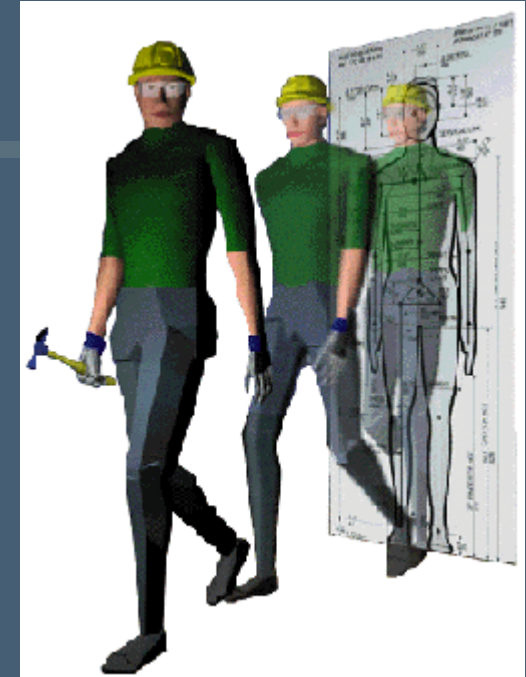
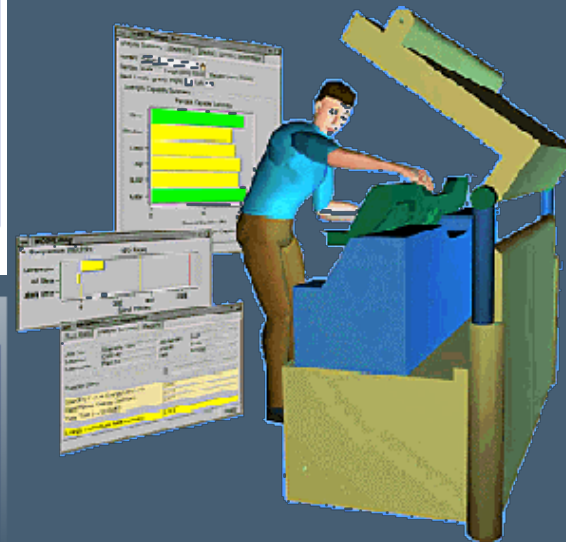

Az új fiú: JACK

95th, 50th, and 5th Percentile Statures

95th, 50th, and 5th Percentile Statures

Tartalom

---

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. **User Profile**
3. Emberi különbözőség és az antropometriai méretek
4. Antropometriai alapadatok
5. Biomechanikai adatok
6. RSI/CTD jelenség

A felhasználói kör jellemzése - User profile

„UP” - Csoportjellemzők

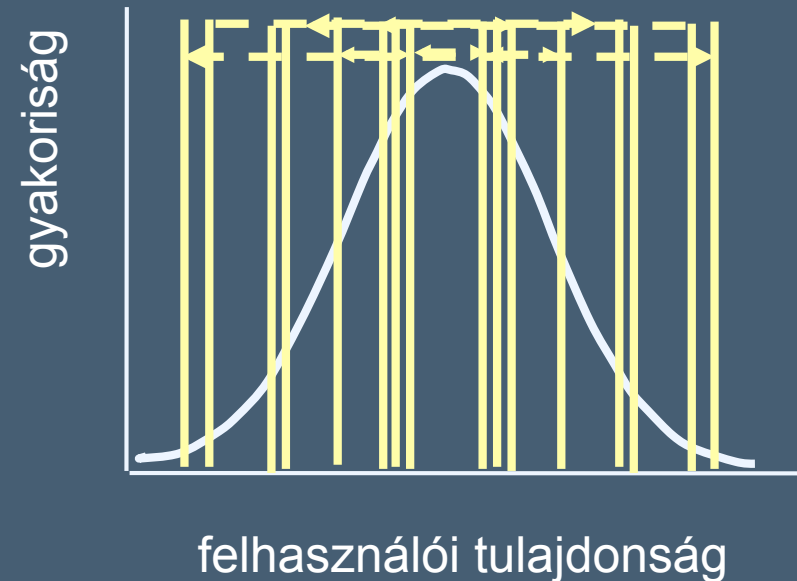
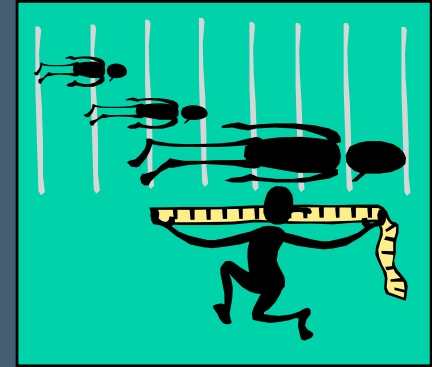
- Életkor
  - gyerekek, fiatal felnőttek, középkorú felnőttek, időskorúak
- Nem
- Etnikai csoport (lakóhely, kulturális háttér)
- Iskolai végzettség, nyelvismeret
- Tapasztalat és szakértelem
- Gyakorlat és gyakorlatlanság (előzetes ismeretek hasonló termékek használatában)
- Terhesség
- Regionális és földrajzi különbségek

„UP” - Egyéni különbségek

- Intelligencia
- Képességek
  - mentális képesség
  - fizikai képesség
- Személyiség és vérmérséklet
- Alkalmazkodó-képesség
- Speciális készségek
- Motiváció/Célelérési szándék
- Fizikai fittség
- Fizikai eltérések (jobb/bal kezesség, csökkent látás, hallás, mozgáskorlátozottság stb.)
- Egészségi állapot
- Kognitív stílus
- Felhasználói modell, mentális modellek és kognitív térképek

A tervezői megközelítések

- „User profile”
- Tervezés
  - a tervező alapján
  - átlagra
  - maximumra
  - minimumra
  - sávokra
  - állíthatóság

Apropó, szemlélet!

- Gyalogosok....
- Vezérek:
  - User Centered Design
  - Universal Design
  - Design for All
  - Assistive Technology

User Centered Design

(UCD) is a design philosophy and a process in which the needs, wants, and limitations of the end user of an interface or document are given extensive attention at each stage of the design process.

User-centered design can be characterized as a multi-stage problem solving process that not only requires designers to analyze and foresee how users are likely to use an interface, but to test the validity of their assumptions with regards to user behaviour in real world tests with actual users.

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. **Equitable Use**
2. **Flexibility in Use**
3. **Simple and intuitive**
4. **Perceptible Information**
5. **Tolerance for Error**
6. **Low Physical Effort**
7. **Size and Space for Approach and Use**

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

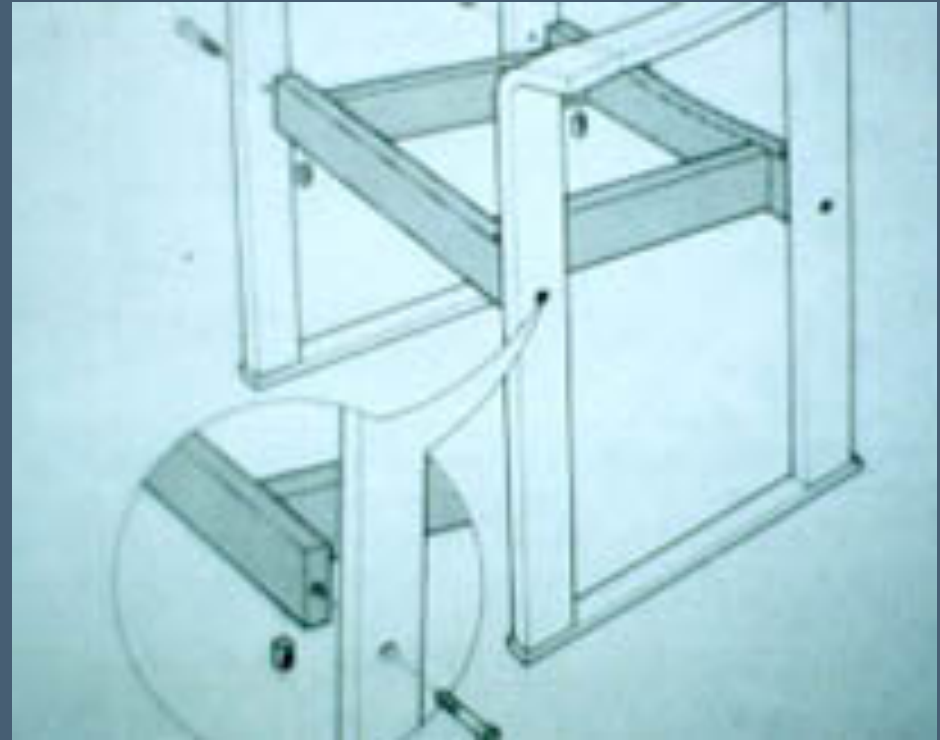
1. Equitable Use
2. **Flexibility in Use**
3. Simple and intuitive
4. Perceptible Information
5. Tolerance for Error
6. Low Physical Effort
7. Size and Space for Approach and Use

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. Equitable Use
2. Flexibility in Use
3. **Simple and intuitive**
4. Perceptible Information
5. Tolerance for Error
6. Low Physical Effort
7. Size and Space for Approach and Use

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. Equitable Use
2. Flexibility in Use
3. Simple and intuitive
4. **Perceptible Information**
5. Tolerance for Error
6. Low Physical Effort
7. Size and Space for Approach and Use

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. Equitable Use
2. Flexibility in Use
3. Simple and intuitive
4. Perceptible Information
5. **Tolerance for Error**
6. Low Physical Effort
7. Size and Space for Approach and Use

Universal Design

www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. **Equitable Use**
2. **Flexibility in Use**
3. **Simple and intuitive**
4. **Perceptible Information**
5. **Tolerance for Error**
6. **Low Physical Effort**
7. **Size and Space for Approach and Use**

Universal Design

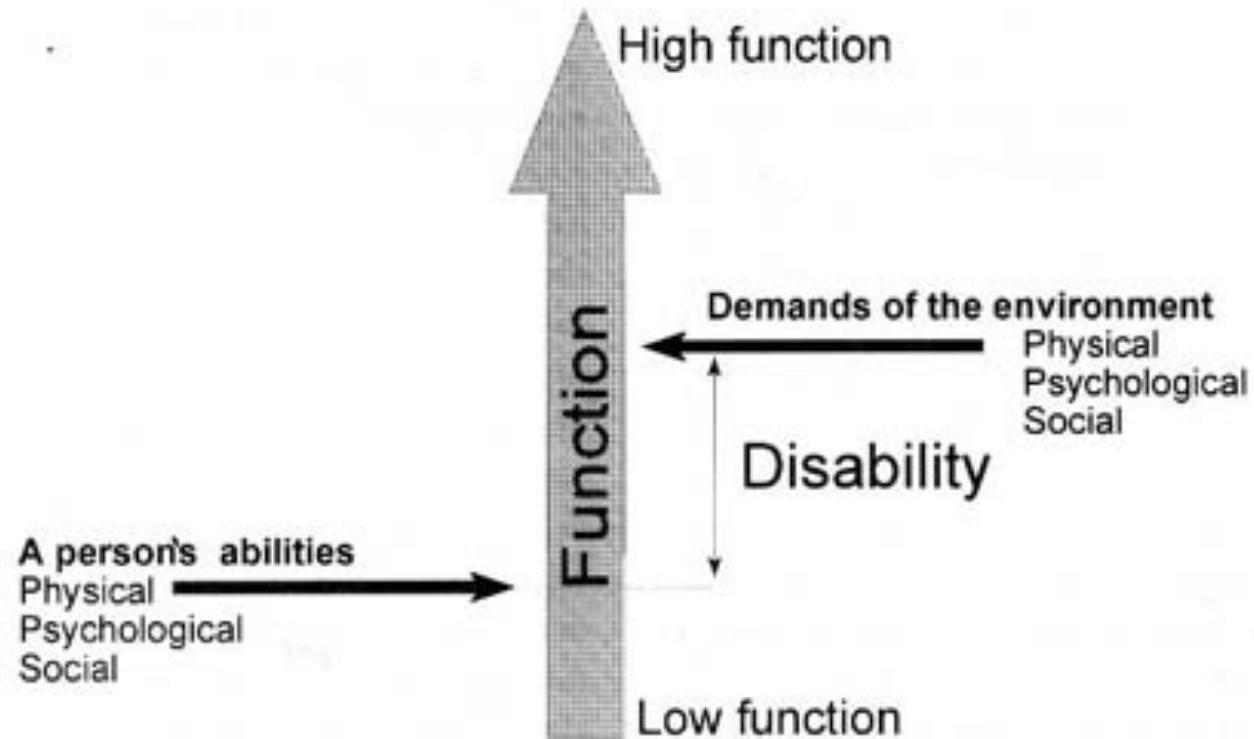
www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/udprinciples.htm

1. **Equitable Use**
2. **Flexibility in Use**
3. **Simple and intuitive**
4. **Perceptible Information**
5. **Tolerance for Error**
6. **Low Physical Effort**
7. **Size and Space for Approach and Use**

GAP Theory

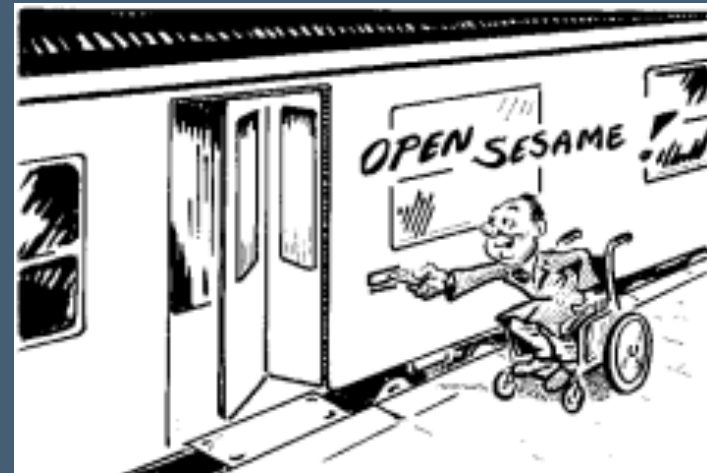
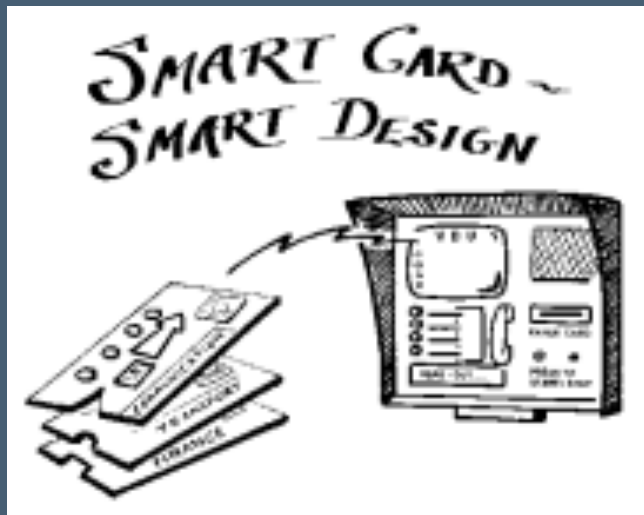
The Gap Model:

Design for All

<http://www2.stakes.fi/include/pam2.html>

The design and production of products that promote equal opportunity for use by individuals with or without disability.

Assistive Technology

AT is a generic term that includes assistive, adaptive, and rehabilitative devices and the process used in selecting, locating, and using them. AT promotes greater independence for people with disabilities by enabling them to perform tasks that they were formerly unable to accomplish, or had great difficulty accomplishing, by providing enhancements to or changed methods of interacting with the technology needed to accomplish such tasks.

Speciális csoportok

- Mozgássérültek
- Gyerekek
- Siketek és nagyothallók
- Idősek
- Vakok és gyengén látók
- Átmenetileg megváltozott képességűek
- Értelmi fogyatékosok
- (És mindenki más)

Valóban specialitás?

**"Design for
Special Needs"**

**Különleges
igényekre
tervezés**

"Design for All"

**Mindenkinek
megfelelő
tervezés**

Betegség

Állapot

Speciális igények

- Életvitel eszközei
  - (gyógyászati segédeszközök)
- Fizikai környezeti elemek kialakítása
- Személyes segítő
- Önálló élet
  - munka, vásárlás, szórakozás, párkapcsolat stb.

Tartalom

---

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. User Profile
3. Emberi különbségesség és az antropometriai méretek
4. Antropometriai alapadatok
5. Biomechanikai adatok
6. RSI/CTD jelenség

Még egy ergonómia definíció

- Az ergonómia az emberi egyedekről szerzett tudományos ismeretek felhasználása a tervezési problémák megoldásában és módszerek alkalmazása a szükséges információk nyerésére.

Az antropometria elve és gyakorlata

Termékkategóriák:

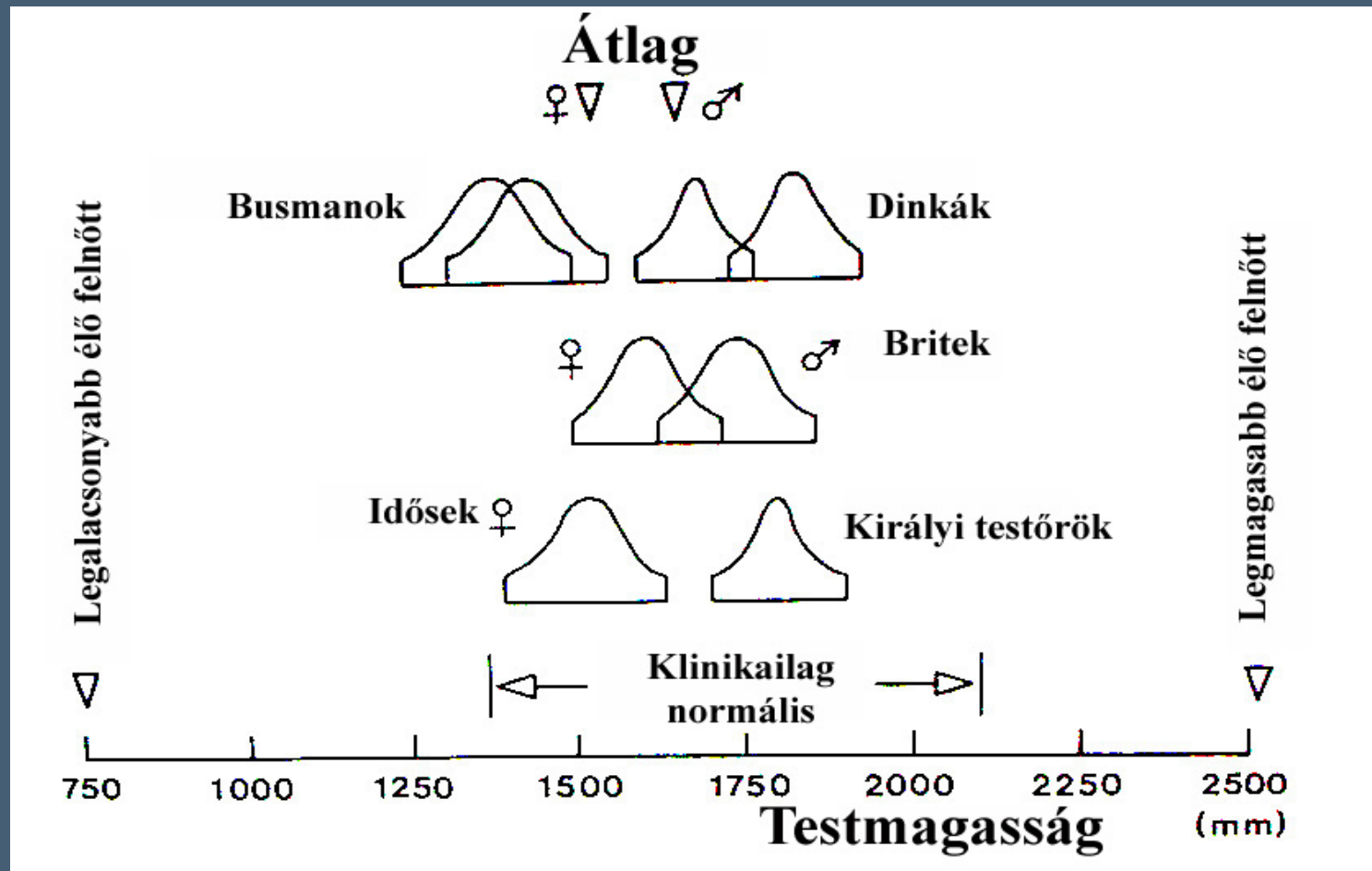
- „Egyfelhasználós” (pl. méretre szabott ruha, versenyautó ülése), luxus vagy kényszer?
- „Többfelhasználós” (pl. munkahely, asztal, ruha), az illesztés mértéke különböző
- **Dönteni kell: Mik legyenek a termék paraméterei?**
- **A döntés információigényes:**
  - Az adott populáció antropometriai jellemzői
  - A jellemzők miként korlátozzák a tervezést
  - Az ember és a termék közötti kapcsolatot (interakciót) befolyásoló tényezők

Emberi különbözőség

Lehetséges kategóriák:

- nemek »
- etnikai csoportok »
- növekedés és fejlődés
- akceleráció
- öregedés
- szociális helyzet, foglalkozás

Nemek és etnikai különbségek

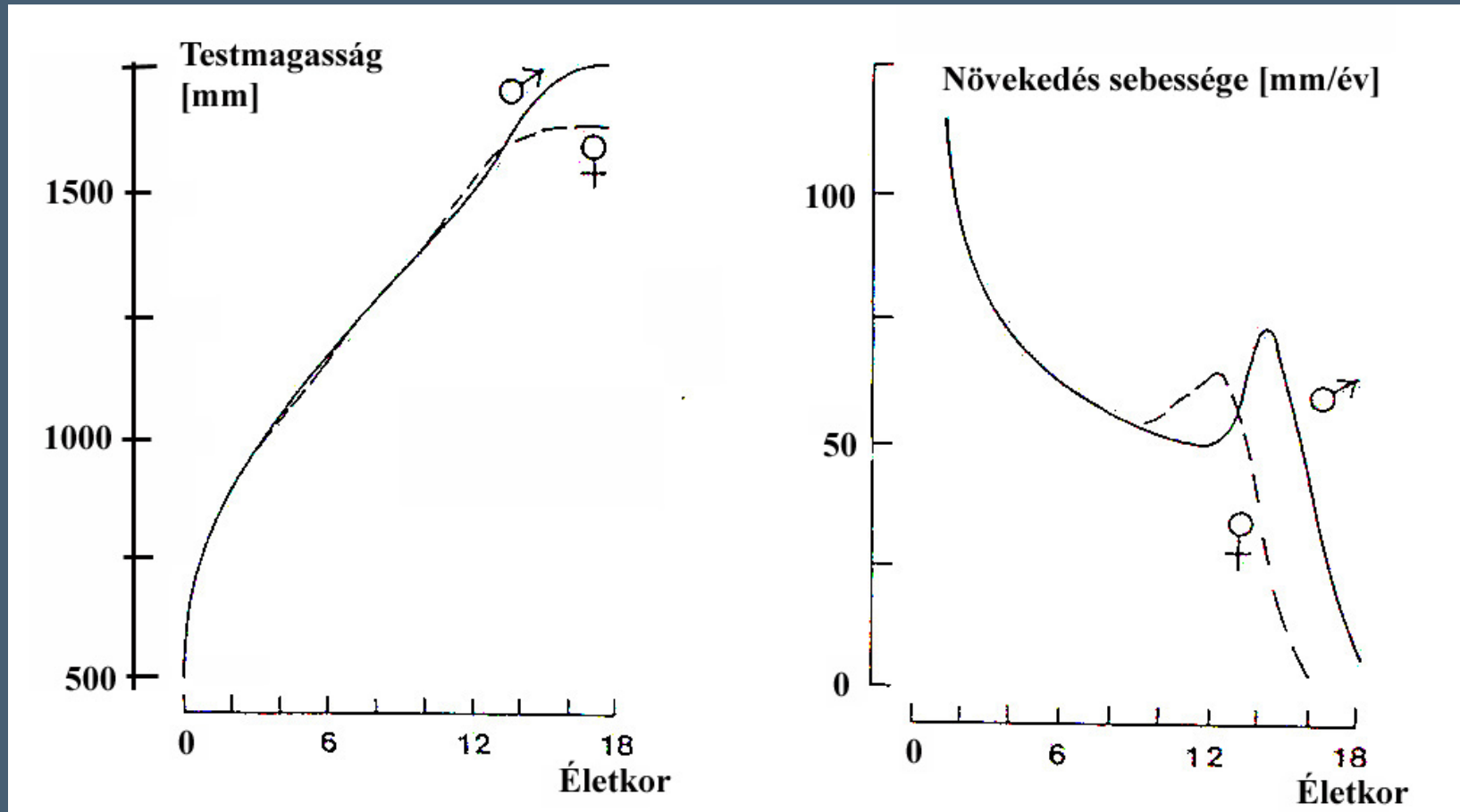
A felnőttek testmagasságának változása

Emberi különbözőség

Lehetséges kategóriák:

- nemek ✓
- etnikai csoportok ✓
- növekedés és fejlődés »
- akceleráció
- öregedés
- szociális helyzet, foglalkozás

Növekedés és fejlődés

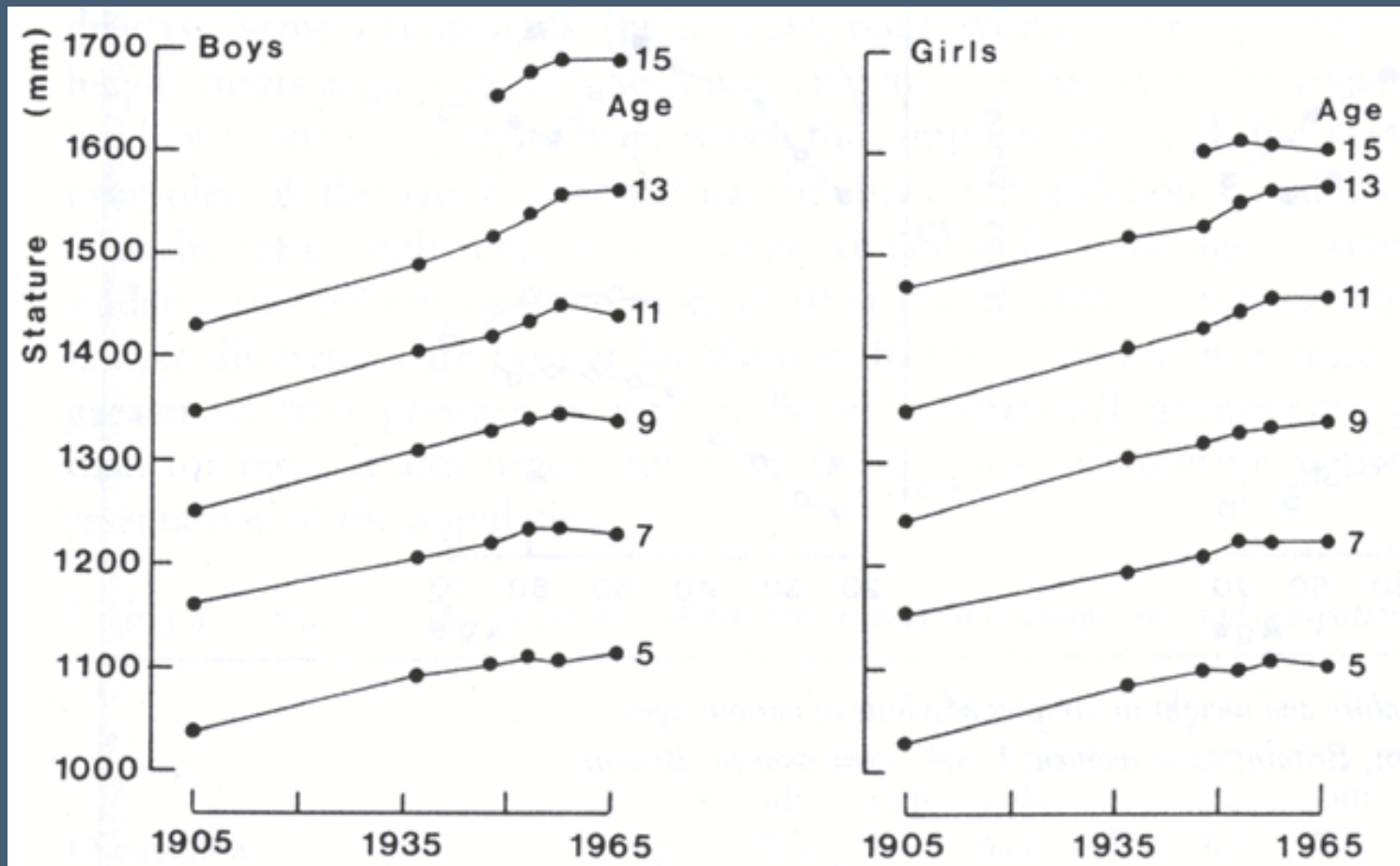
Az átlagos testmagasság változása és a növekedés sebessége a születéstől a serdülőkorig

Emberi különbözőség

Lehetséges kategóriák:

- nemek ✓
- etnikai csoportok ✓
- növekedés és fejlődés ✓
- akceleráció »
- öregedés
- szociális helyzet, foglalkozás

Akceleráció

Az átlagos testmagasság bizonyos korú gyerekeknél az évtizedek múlásával

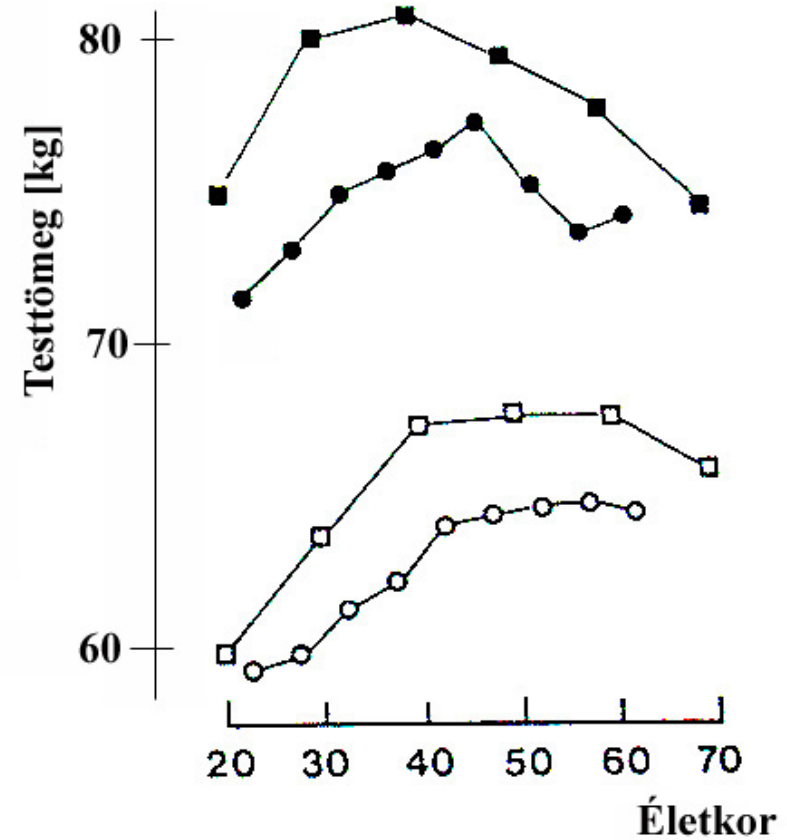
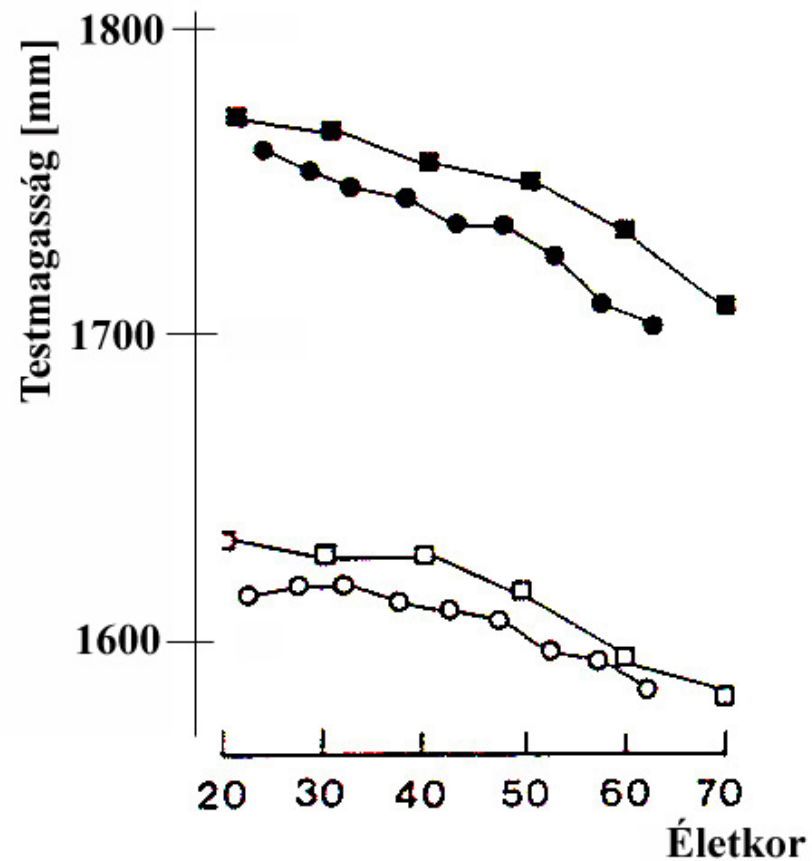

Emberi különbözőség

Lehetséges kategóriák:

- nemek ✓
- etnikai csoportok ✓
- növekedés és fejlődés ✓
- akceleráció ✓
- öregedés »
- szociális helyzet, foglalkozás

Öregedés

Az átlagos testmagasság és tömeg változása a kor függvényében

Emberi különbözőség

Lehetséges kategóriák:

- nemek ✓
- etnikai csoportok ✓
- növekedés és fejlődés ✓
- akceleráció ✓
- öregedés ✓
- szociális helyzet, foglalkozás

A különbség statisztikai leírása

- A mérhető különbség véletlen vagy nem?
- Az átlag és eloszlás
- Egy méret - több méter dilemma
Átlag? Sáv? Minimum? Maximum? stb...

Emberi különbözőség – az átlag és az egyed

THE WIZARD OF ID

by Brant parker and Johnny hart

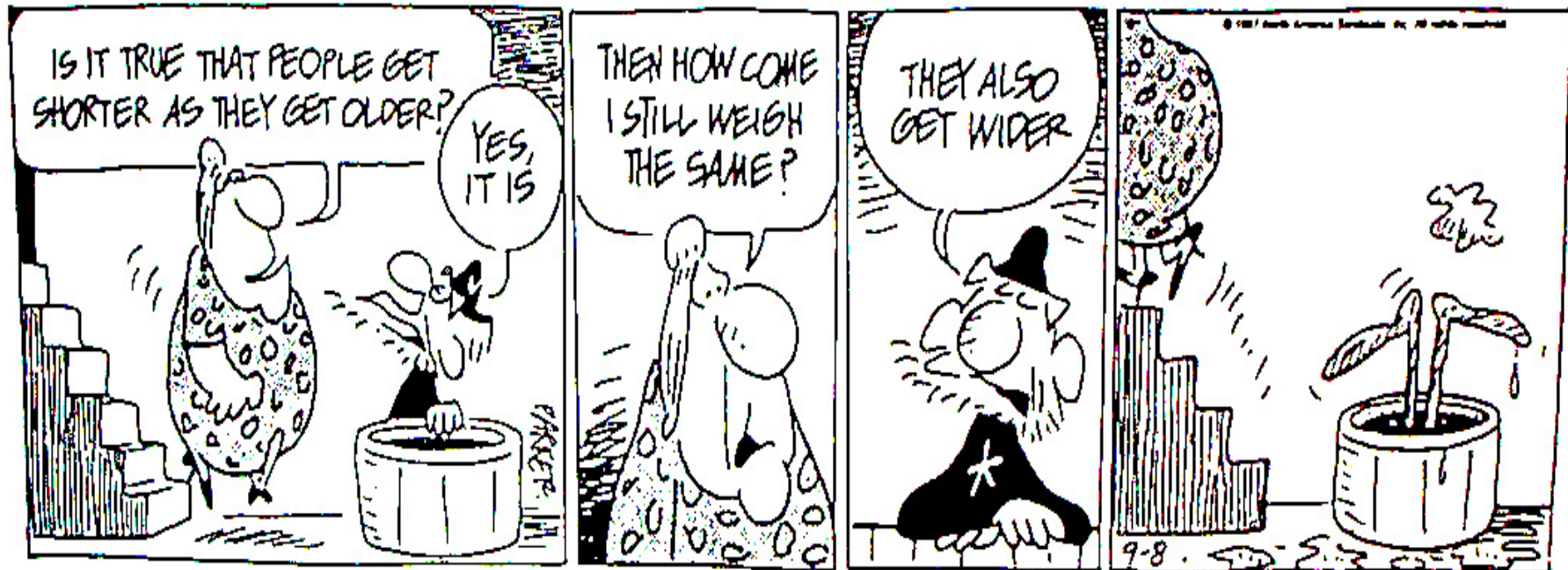
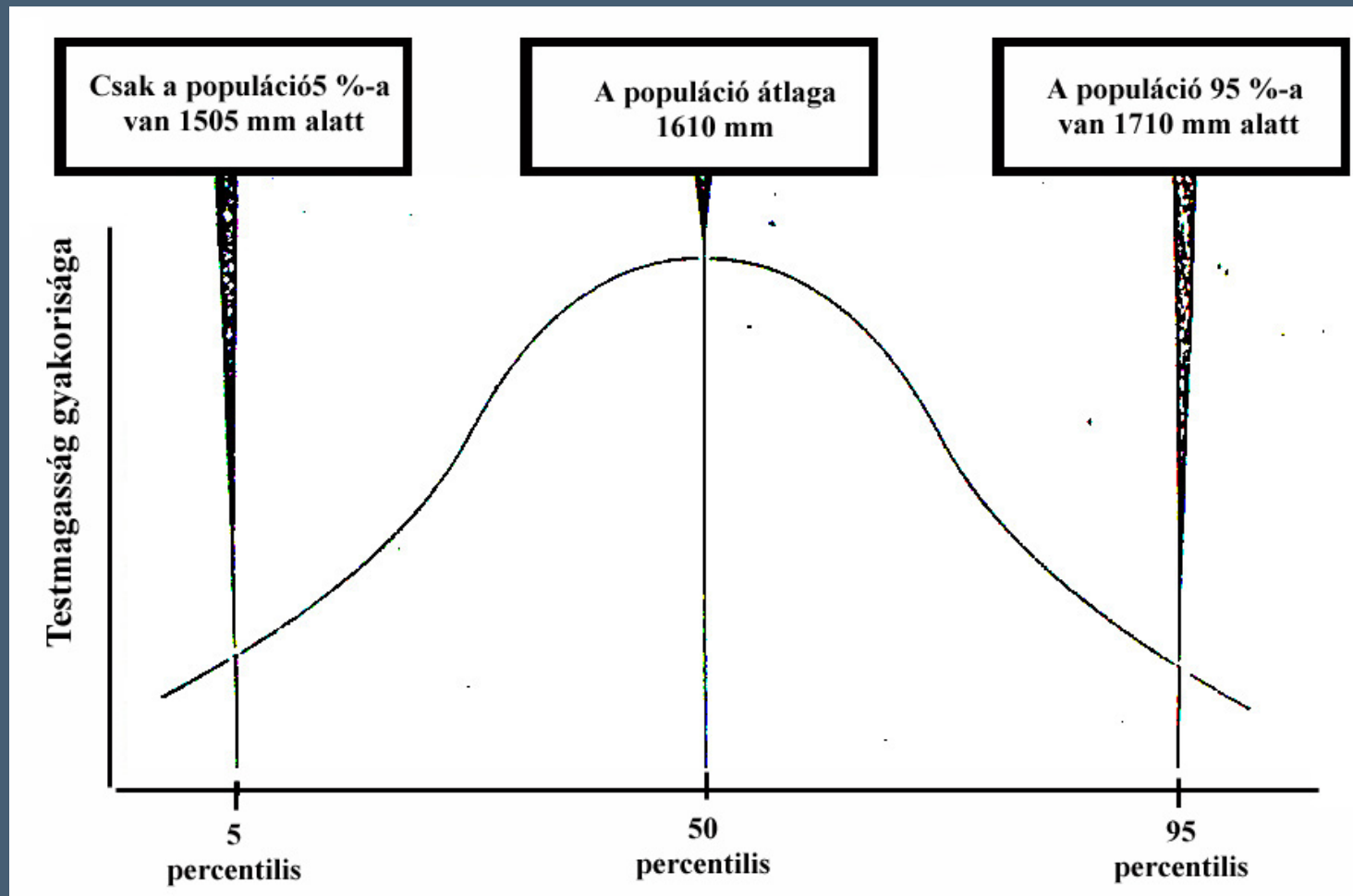

FIGURE 13-2

Átlag és eloszlás

Normális eloszlású paraméterek átlaga és a percentilis értelmezése

Tartalom

---

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. User Profile
3. Emberi különbségesség és az antropometriai méretek
- 4. Antropometriai alapadatok**
5. Biomechanikai adatok
6. RSI/CTD jelenség

Antropometriai adatok fajtái

- Statikus (strukturális) antropometriai adatok
- Dinamikus (funkcionális) antropometriai adatok
- Egyéb antropometriai kategóriák:
  - Testfelépítési változatok
  - Felépítési és alakbeli különbségek
  - Az egyes testméretek közötti kapcsolat, arány

Statikus (strukturális) antropometriai adatok

- Pontosság
- Korrekció a ruházat miatt (lásd Peoplesize)
- Mérettípusok »
- Szabványos testhelyzetek
- Jellemző méretek (BS 36 db)
  - testmagasság
  - vállszélesség
  - könyökmagasság ülő helyzetben
- Speciális testrészek antropometriája
  - fej és arc
  - hát (gerinc)
  - kéz és láb
- Adatok speciális felhasználói rétegekre

Mérettípusok definíciója (mérőpontok alapján)

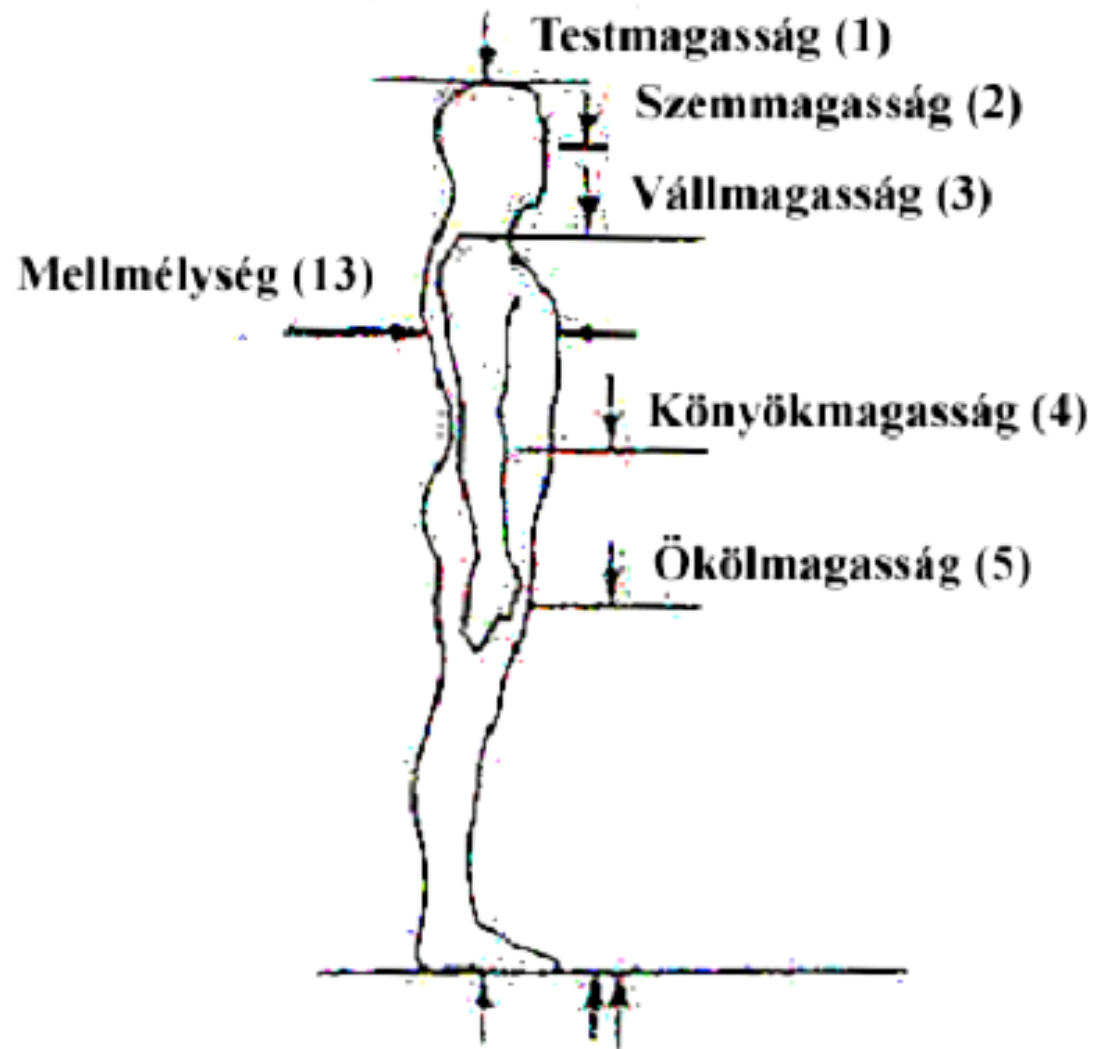
Méretek fajtái

- Hosszúsági: Referenciasíktól mérőpontig, vagy nem páros mérőpontok között mért paraméter (pl. testmagasság, ülésmagasság, alkarhossz stb.)
- Szélességi: Páros mérőpontok között mért paraméter (pl. kartávolság, vállszélesség stb.)
- Kerületi: Meghatározott testrész, definiált helyén mért kerület (pl. felkar max. kerülete, comb max. kerülete)

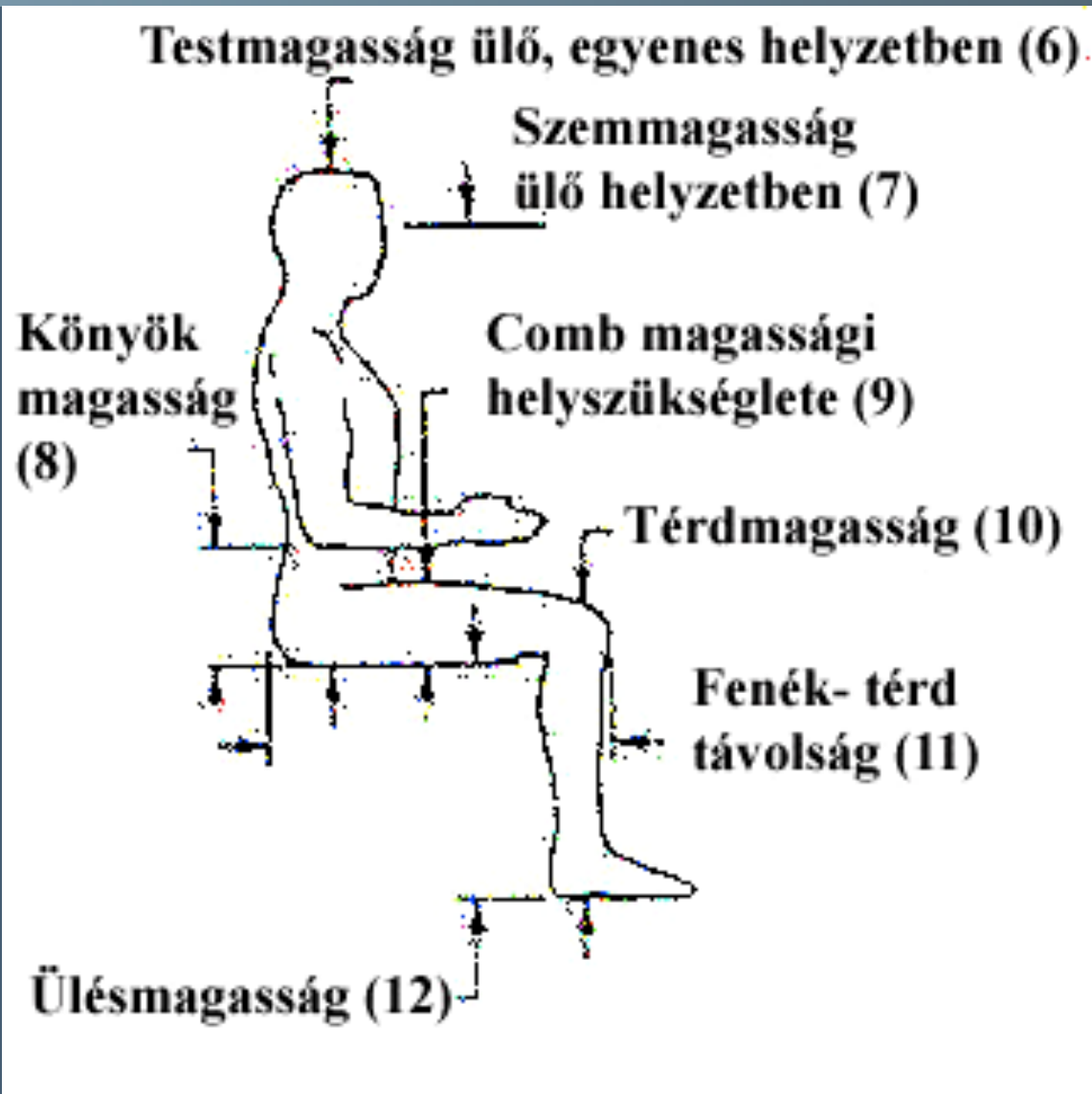
Statikus (strukturális) antropometriai adatok

- Pontosság
- Korrekció a ruházat miatt (lásd Peoplesize)
- Mérettípusok
- Szabványos testhelyzetek »
- Jellemző méretek (BS 36 db)
  - testmagasság
  - vállszélesség
  - könyökmagasság ülő helyzetben
- Speciális testrészek antropometriája
  - fej és arc
  - hát (gerinc)
  - kéz és láb
- Adatok speciális felhasználói rétegekre

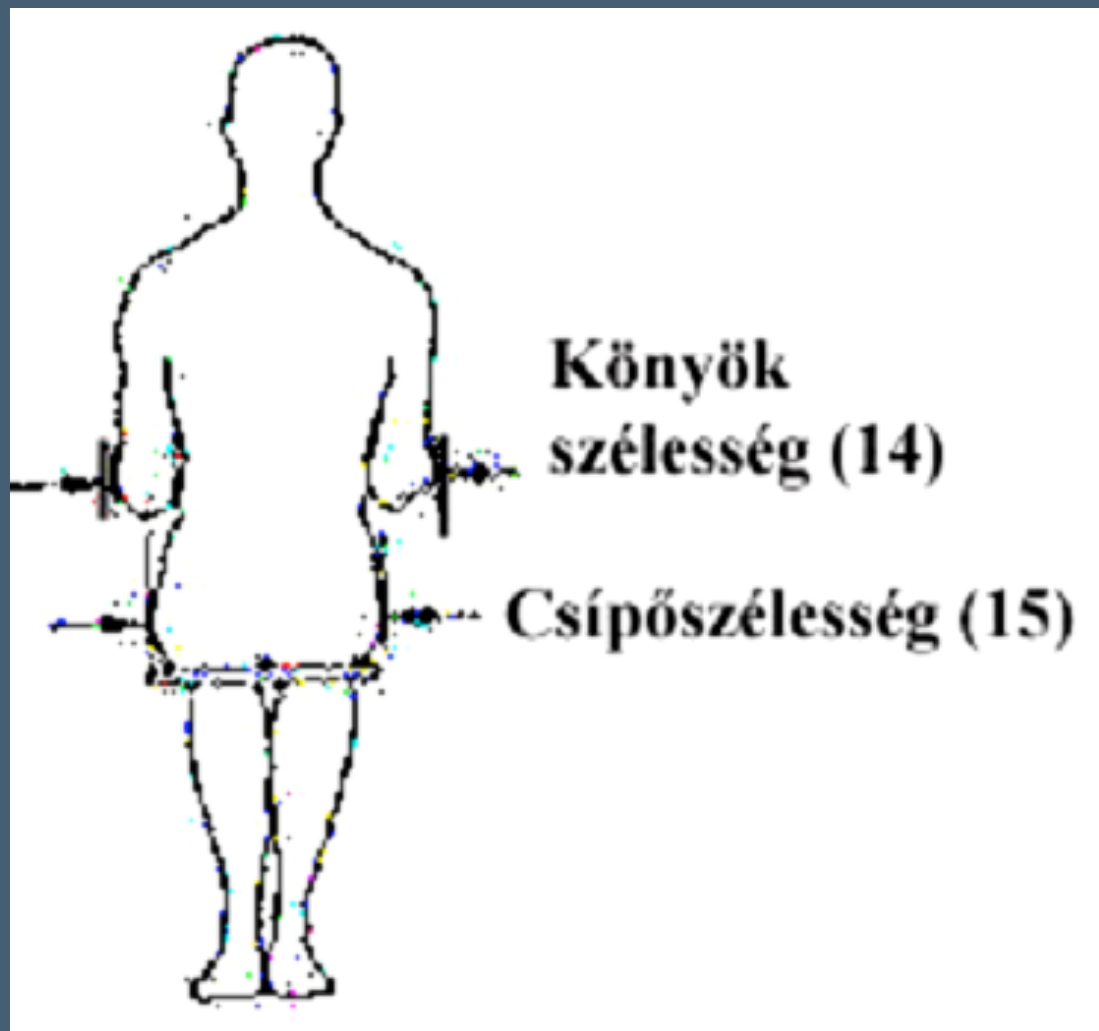
Szabványos testhelyzet állva

Szabványos testhelyzet ülve

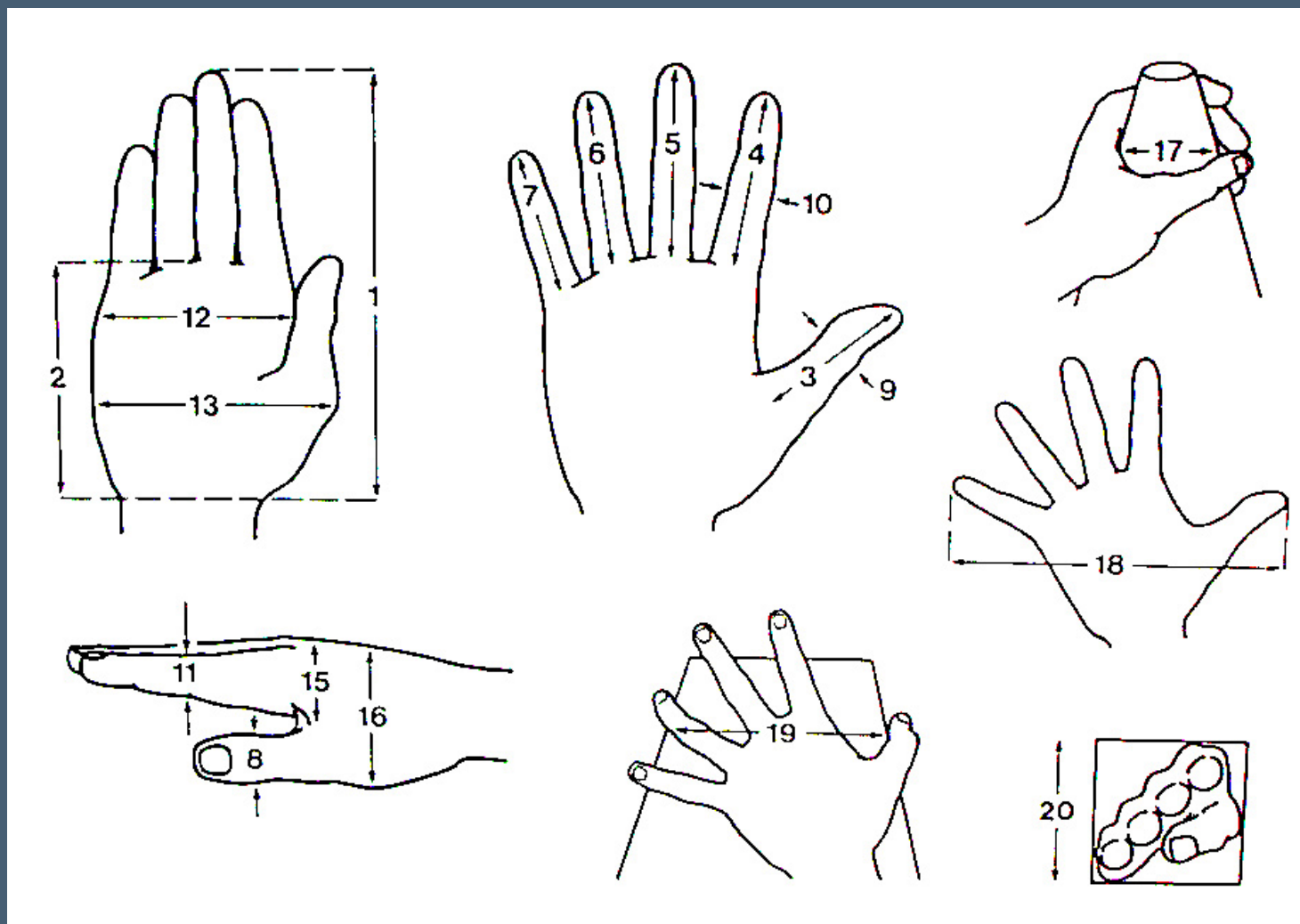
Szabványos testhelyzet ülve hátulról

Statikus (strukturális) antropometriai adatok

- Pontosság
- Korrekció a ruházat miatt (lásd Peoplesize)
- Mérettípusok
- Szabványos testhelyzetek
- Jellemző méretek (BS 36 db)
  - testmagasság
  - vállszélesség
  - könyökmagasság ülő helyzetben
- Speciális testrészek antropometriája »
  - fej és arc
  - hát (gerinc)
  - kéz és láb
- Adatok speciális felhasználói rétegekre

A kéz jellemző méretei

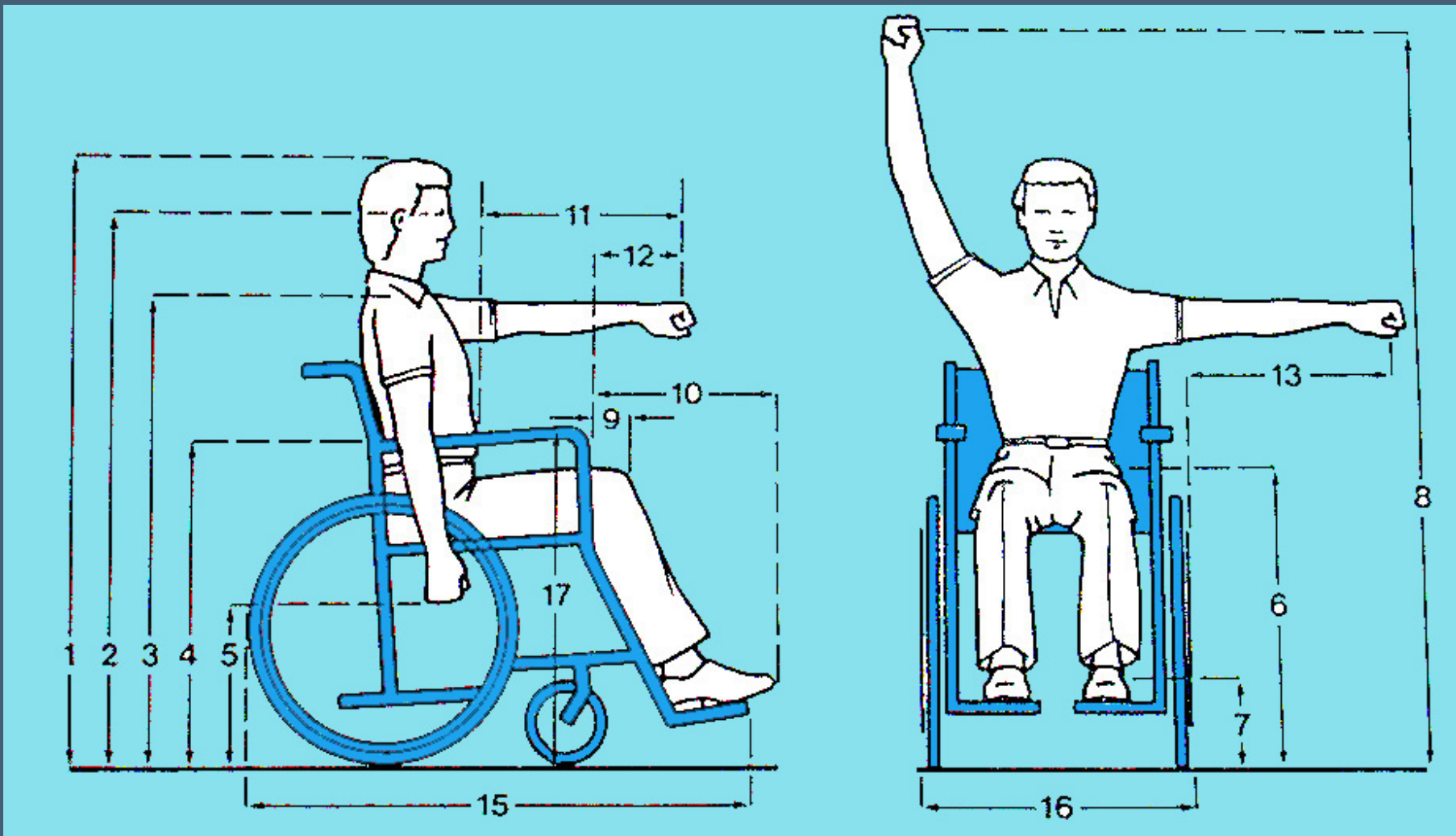

Statikus (strukturális) antropometriai adatok

- Pontosság
- Korrekció a ruházat miatt (lásd Peoplesize)
- Mérettípusok
- Szabványos testhelyzetek
- Jellemző méretek (BS 36 db)
  - testmagasság
  - vállszélesség
  - könyökmagasság ülő helyzetben
- Speciális testrészek antropometriája
  - fej és arc
  - hát (gerinc)
  - kéz és láb
- Adatok speciális felhasználói rétegekre »

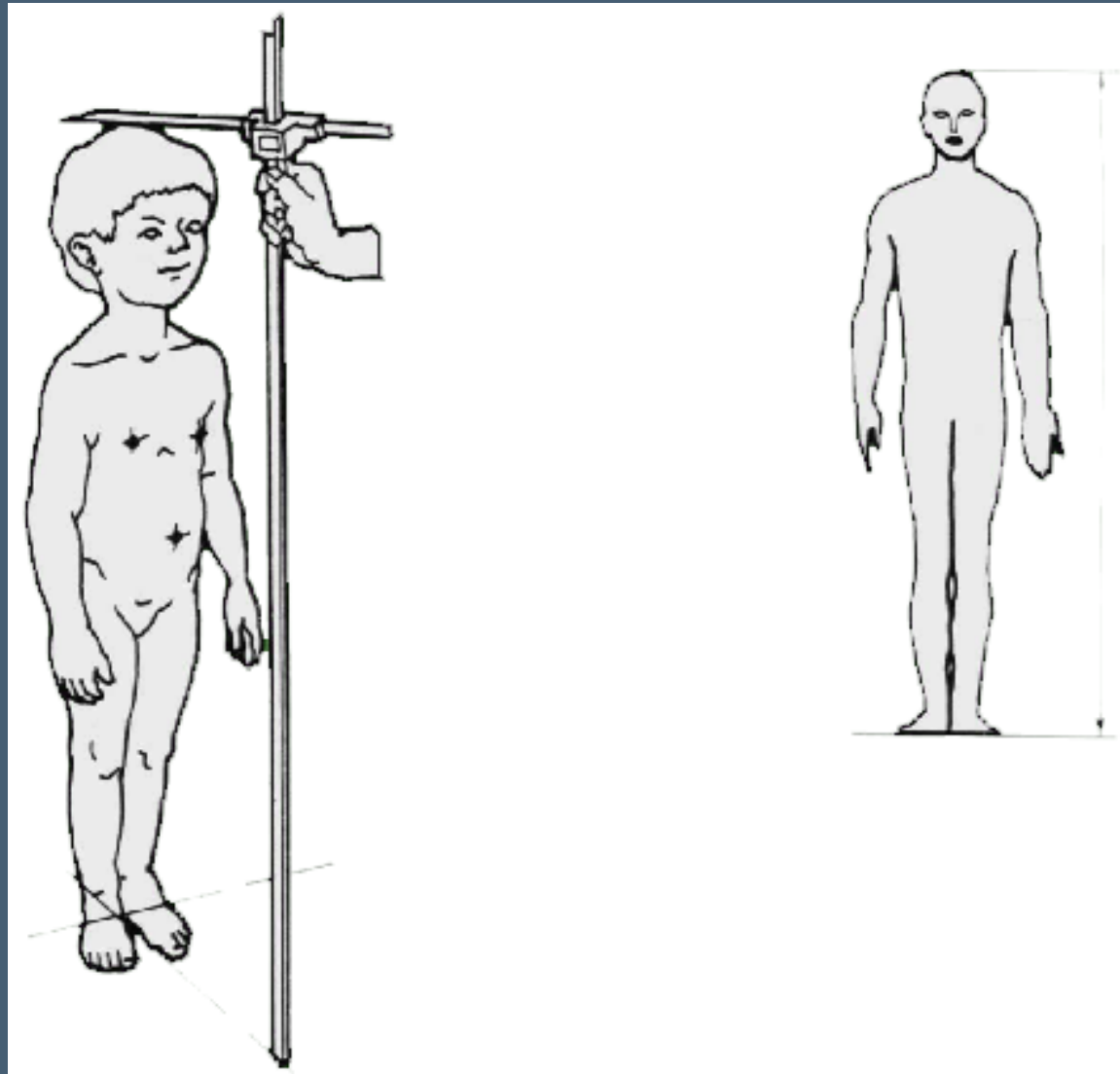
Mozgássérült jellemző méretei kerekesszékekben

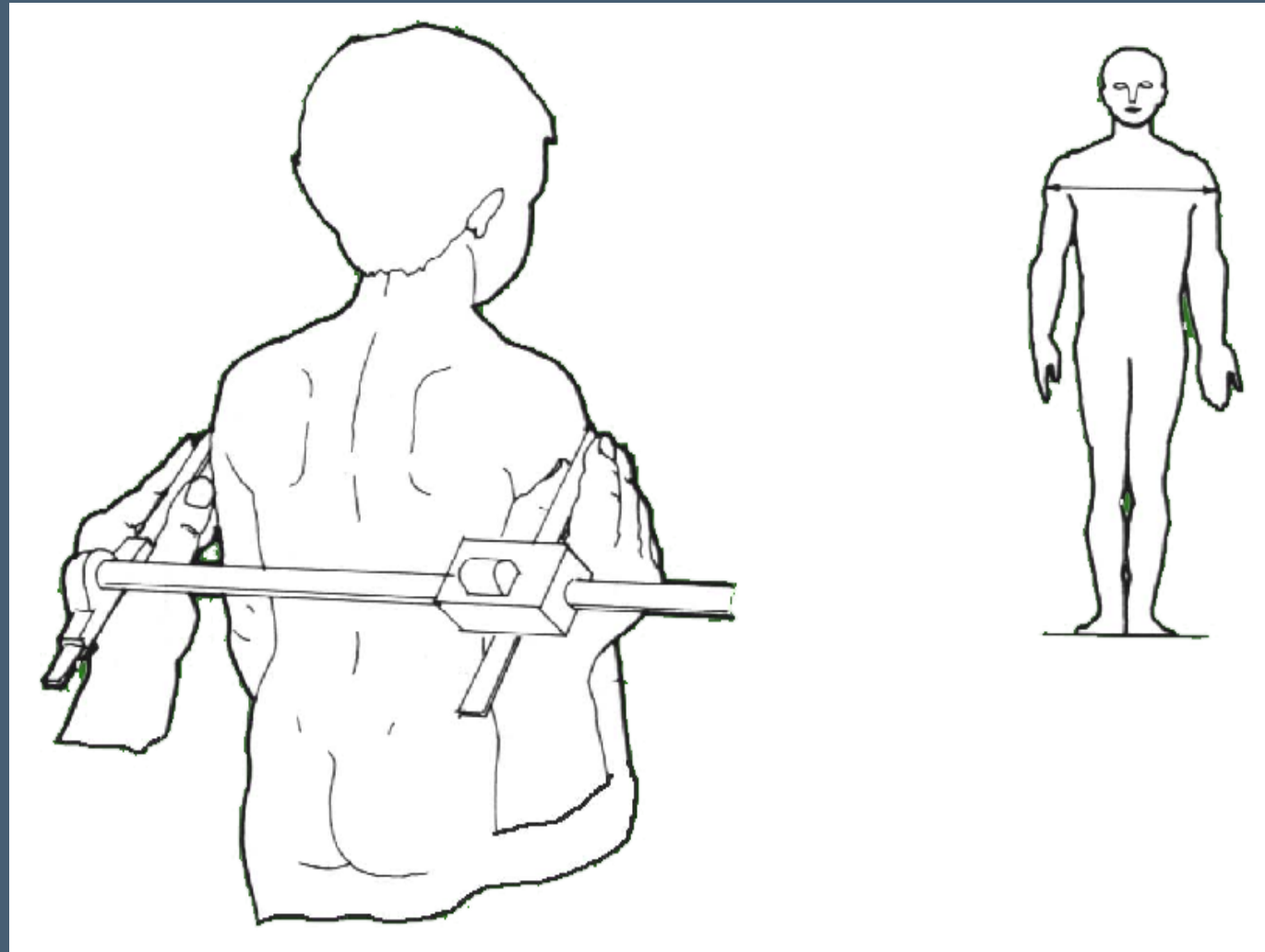
Statikus méretek mérése

- Méretek fajtái
  - Hosszúsági
  - Szélességi
  - Kerületi
  - Egyéb
- Mérőeszközök
  - Antropométer
  - Rúdkörző
  - Tapintókörző
  - Fém mérőszalag
  - Mérőhenger, lyuksablon
  - Izületvastagság (condilus)mérő
  - Bőrredővastagság mérő

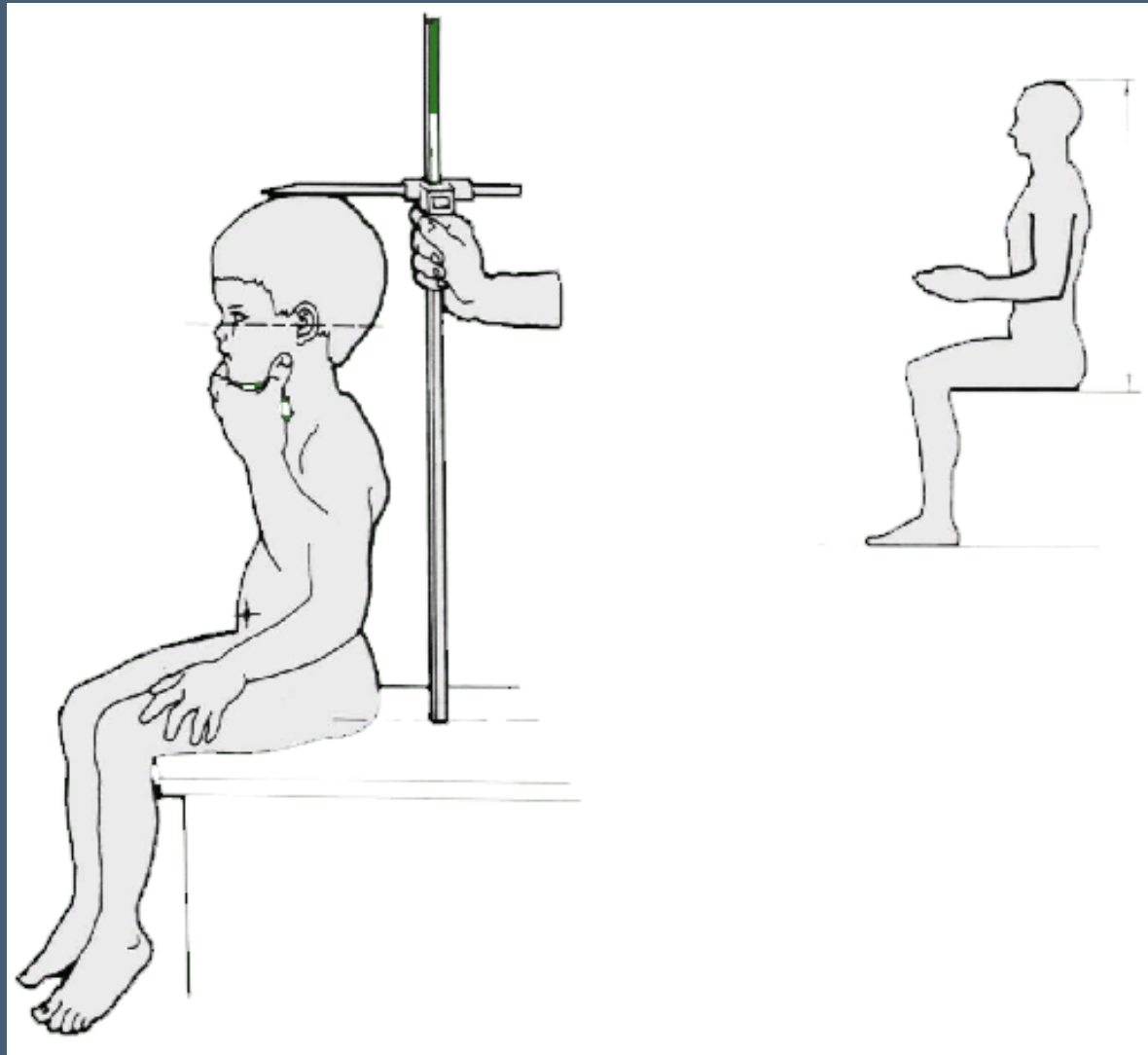
Antropometriai mérék – antropométer

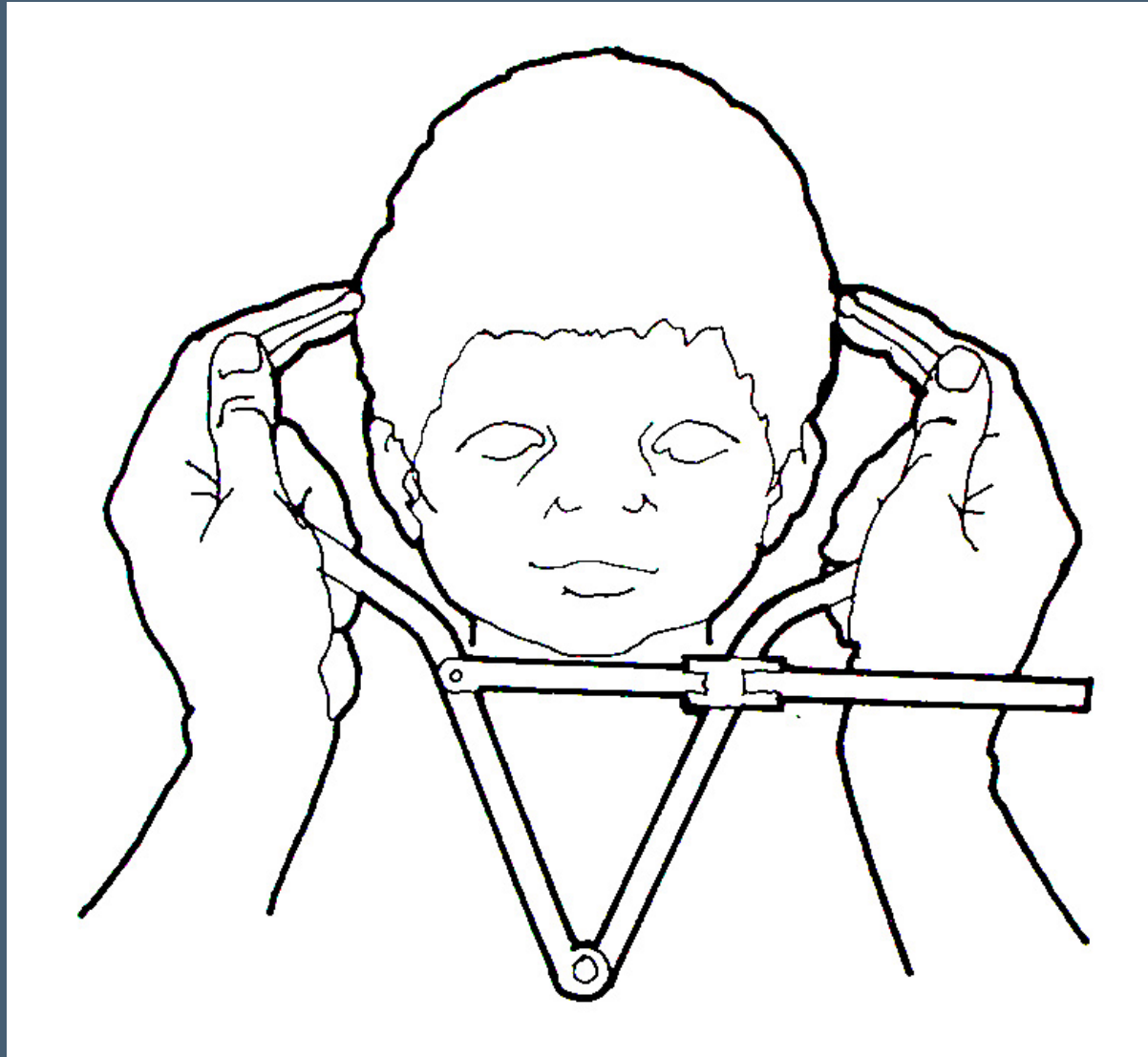
Antropometriai mérés - rúd körző

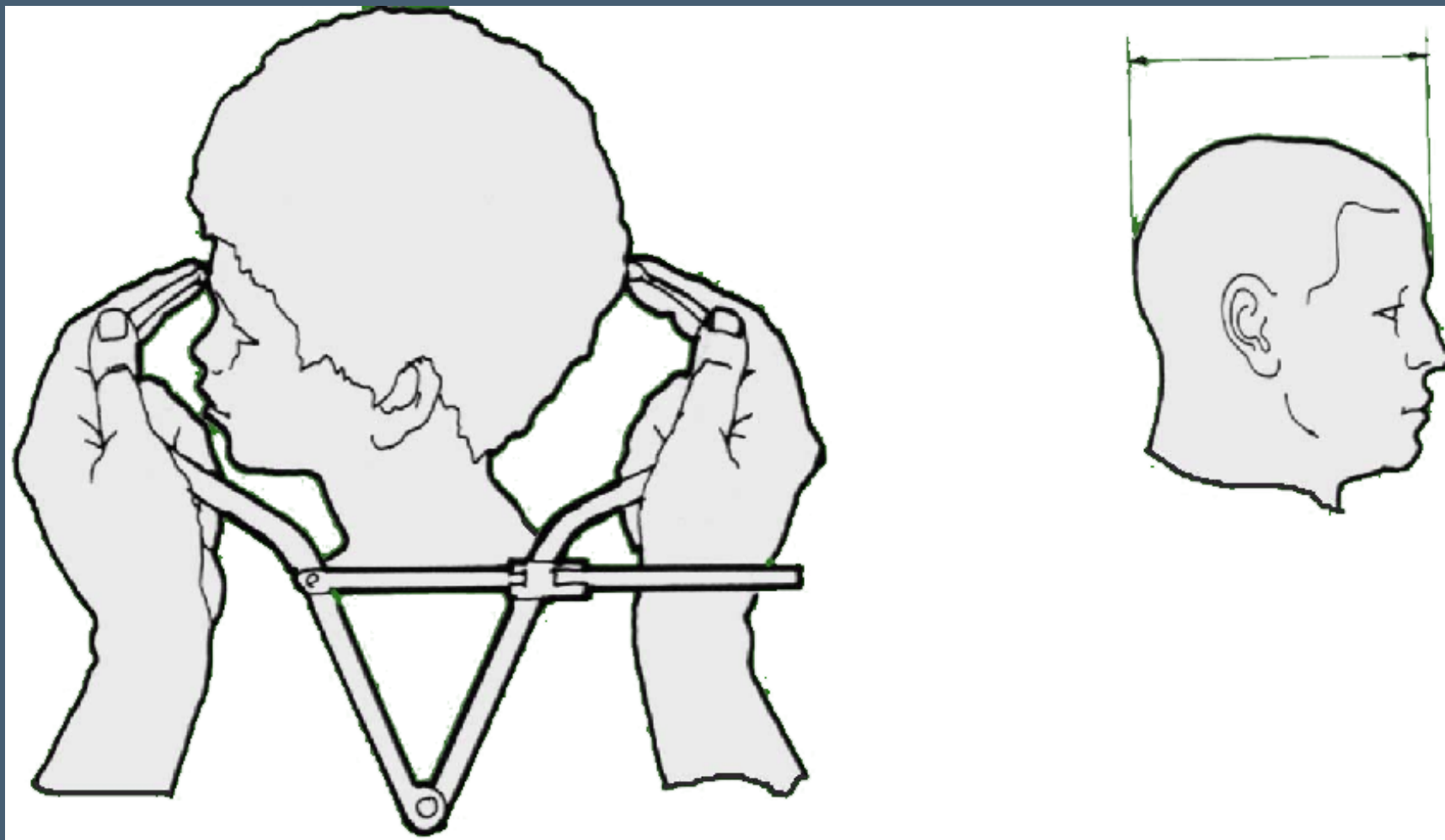
Ülésmagasság mérés

Antropometriai mérés - tapintó körző

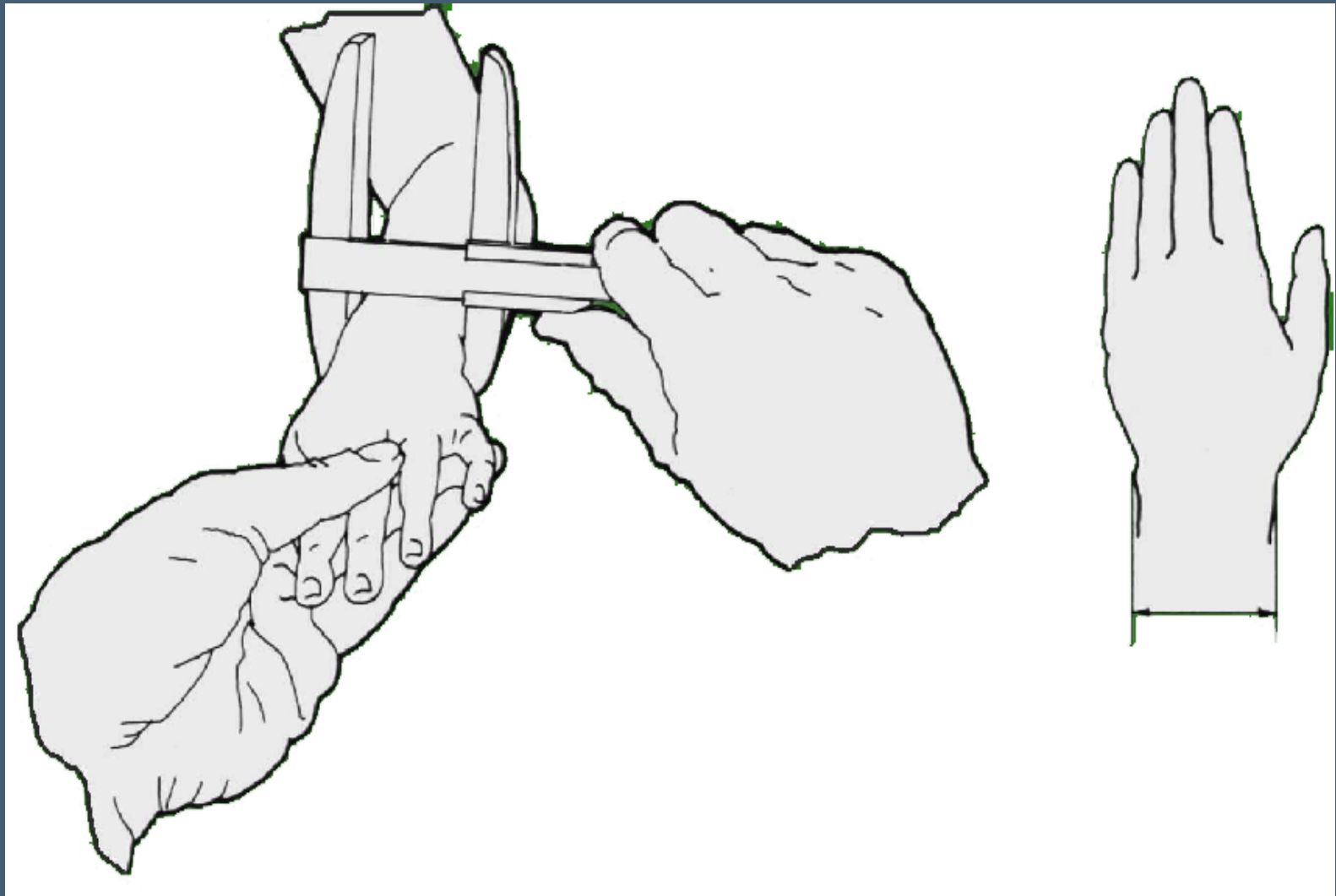

Fejhosszmérés

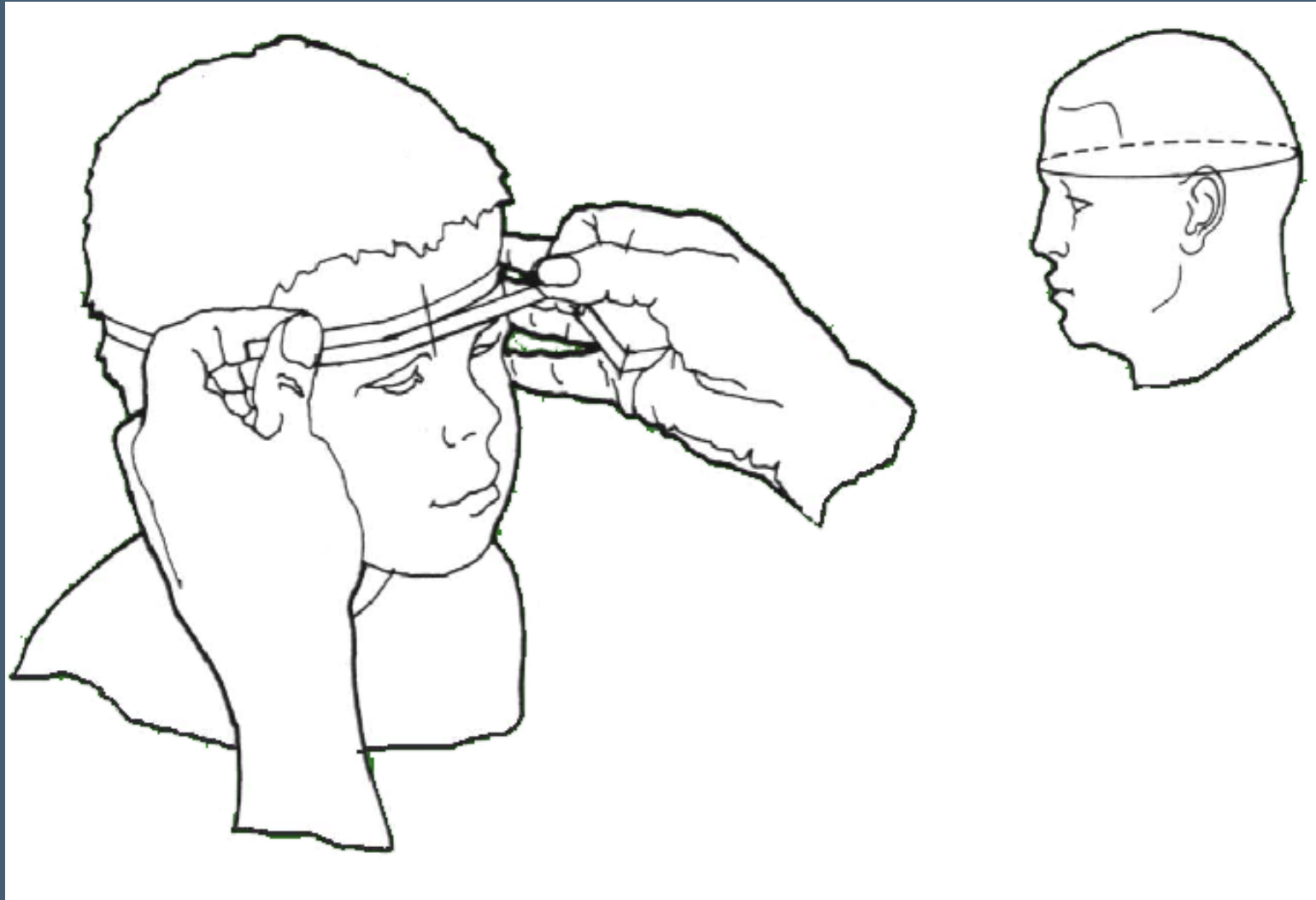

Antropometria mérés - Condilus mérő

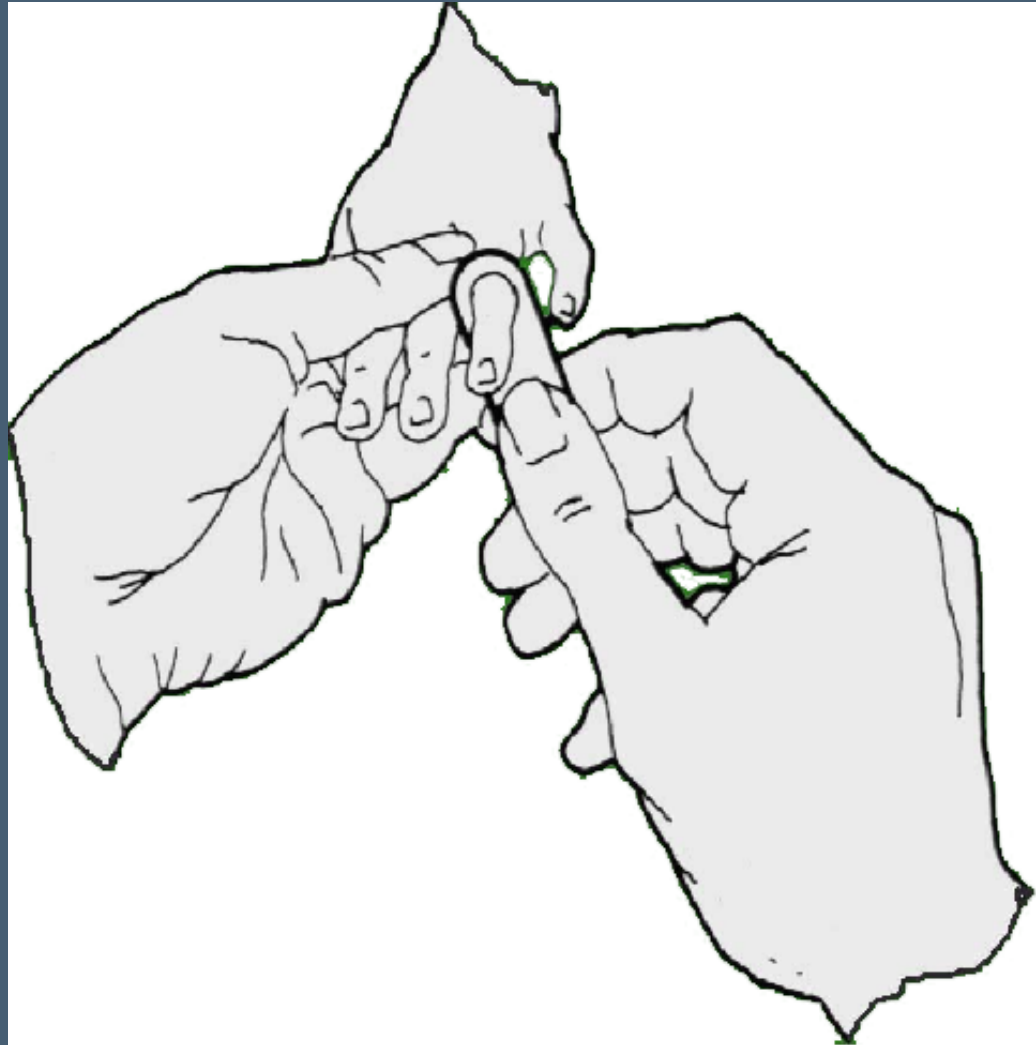
Fejkerület mérés

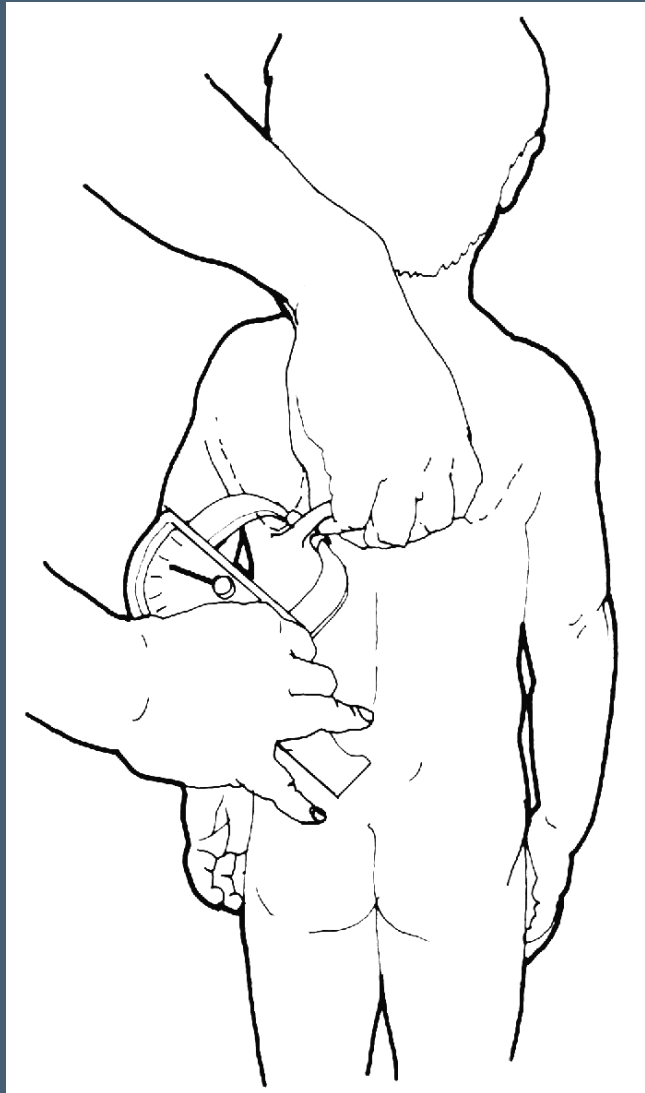
Marokátmérő mérés

Ujjátmérő mérés

Antropometriai mérés – Bőrredő-vastagságmérő

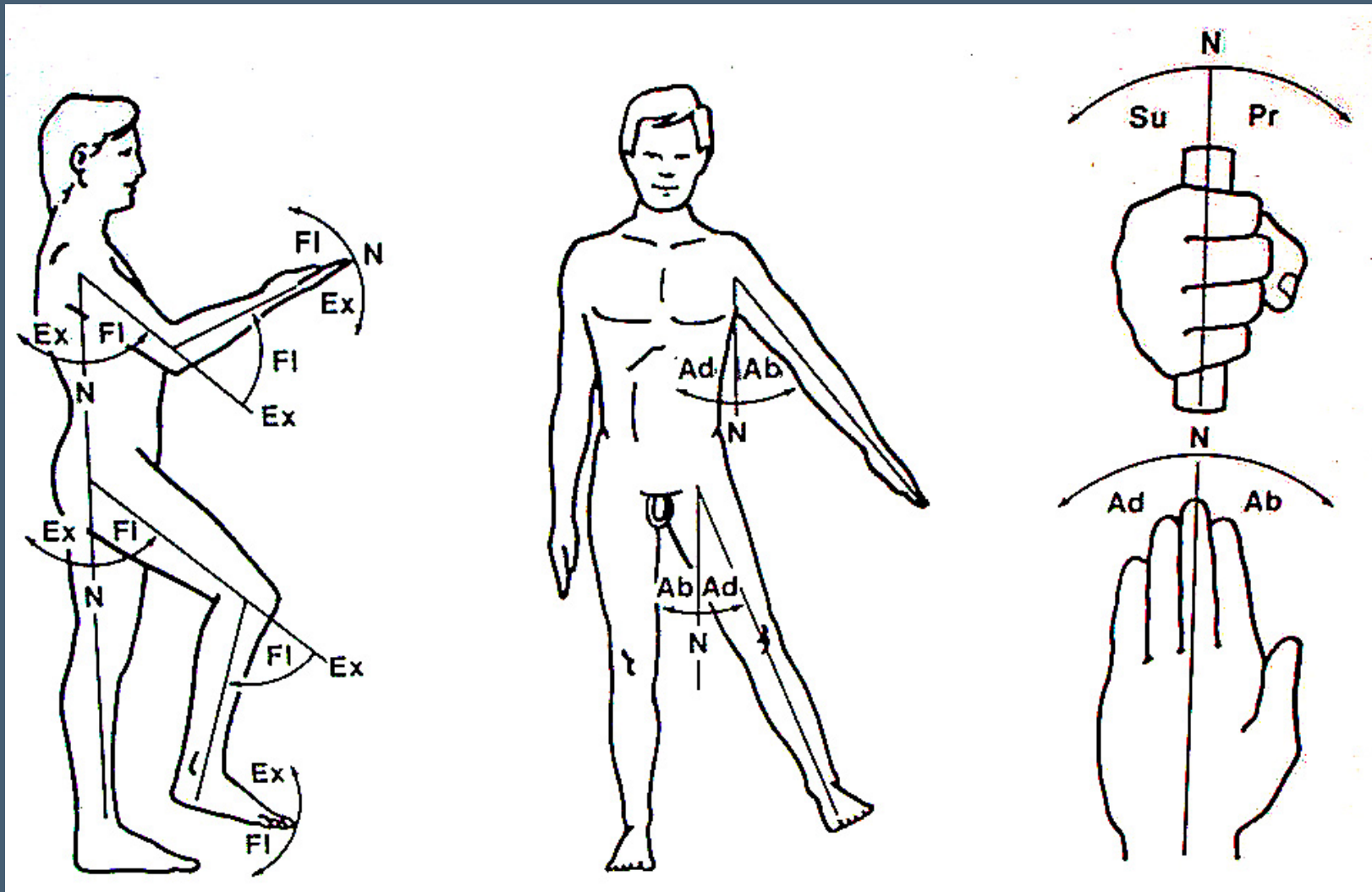

Szünet?

Dinamikus (funkcionális) antropometriai adatok

- Izületi méretek (csuklótávolságok és szögtartományok) »
- Tömegadatok
- Helyszükséglet (clearance)
- Elérési tartományok (reach) és az optimális látás tartománya

Izületek mozgástartományait leíró paraméterek

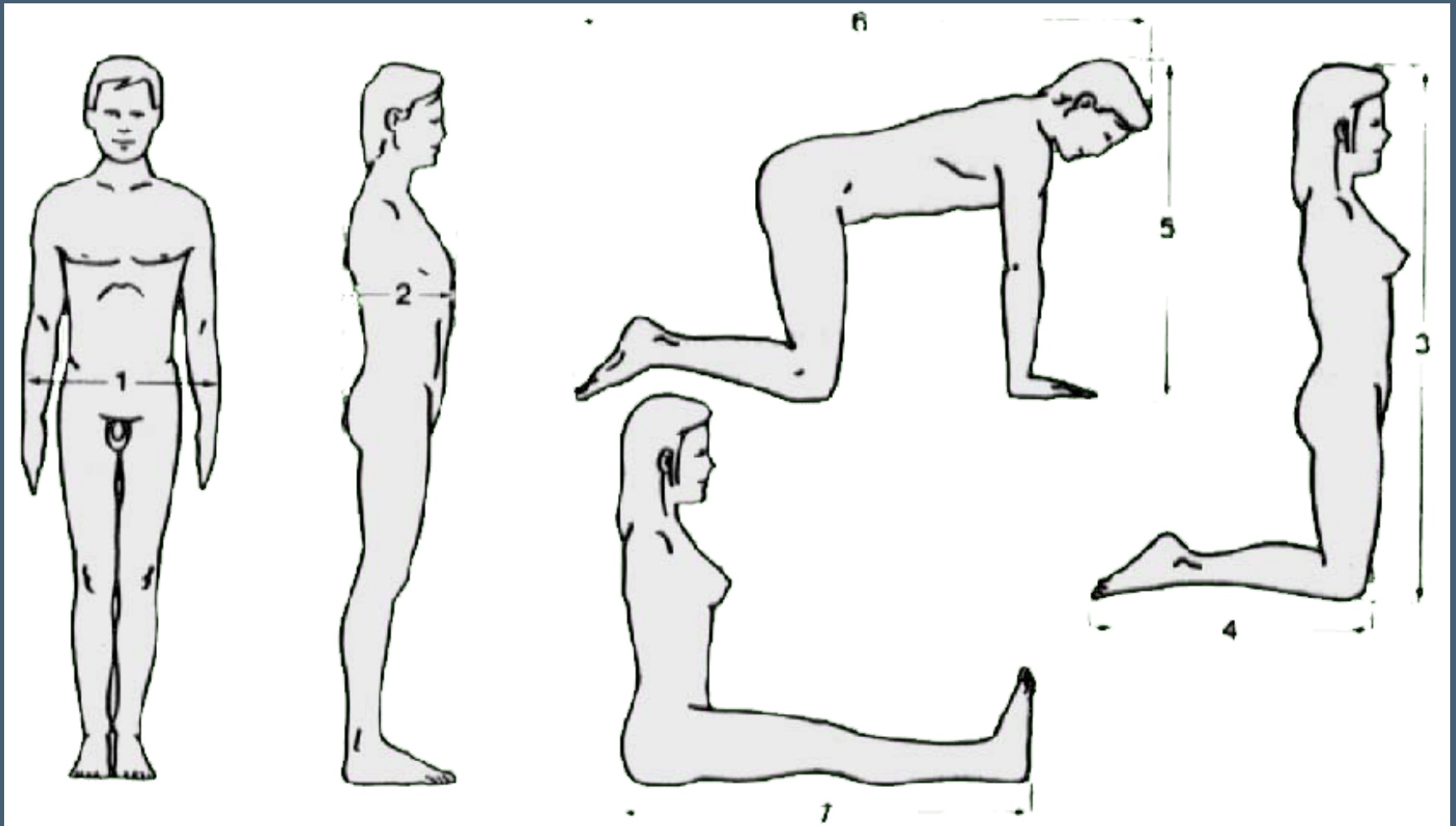

Dinamikus (funkcionális) antropometriai adatok

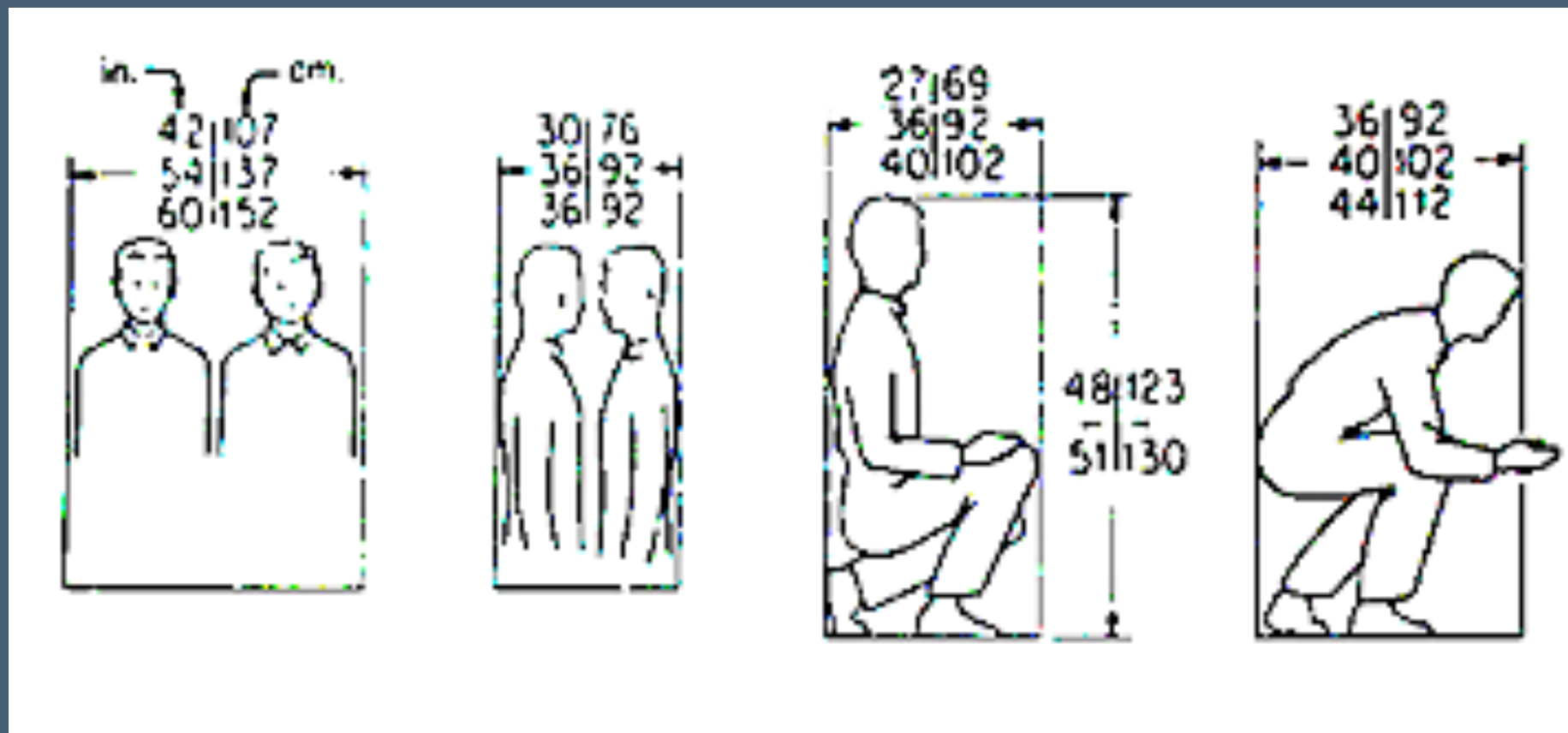
- Izületi méretek (csuklótávolságok és szögtartományok)
- Tömegadatok
- Helyszükséglet (clearance) »
- Elérési tartományok (reach) és az optimális látás tartománya

Helyszükséglet

A helyszükséglet különböző jellegzetes esetekben

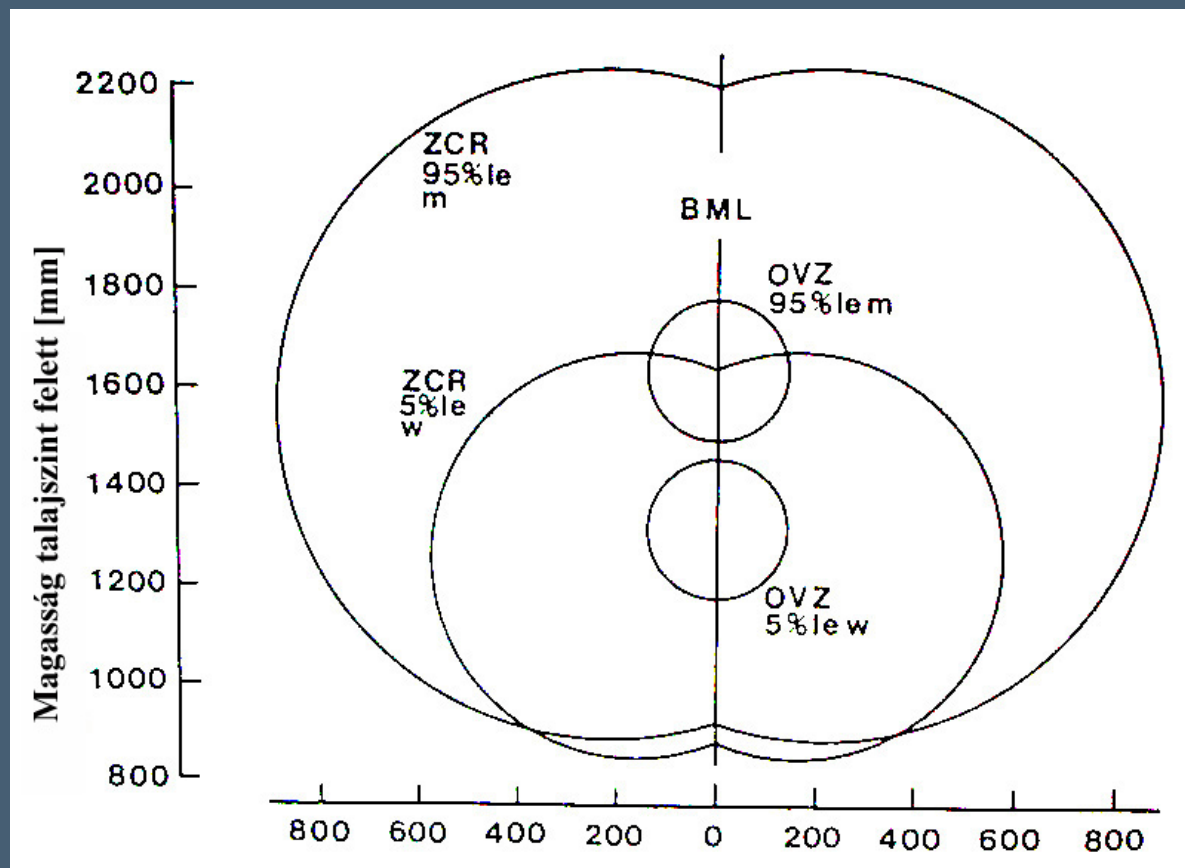

Dinamikus (funkcionális) antropometriai adatok

- Izületi méretek (csuklótávolságok és szögtartományok)
- Tömegadatok
- Helyszükséglet (clearance)
- Elérési tartományok (reach) és az optimális látás tartománya »

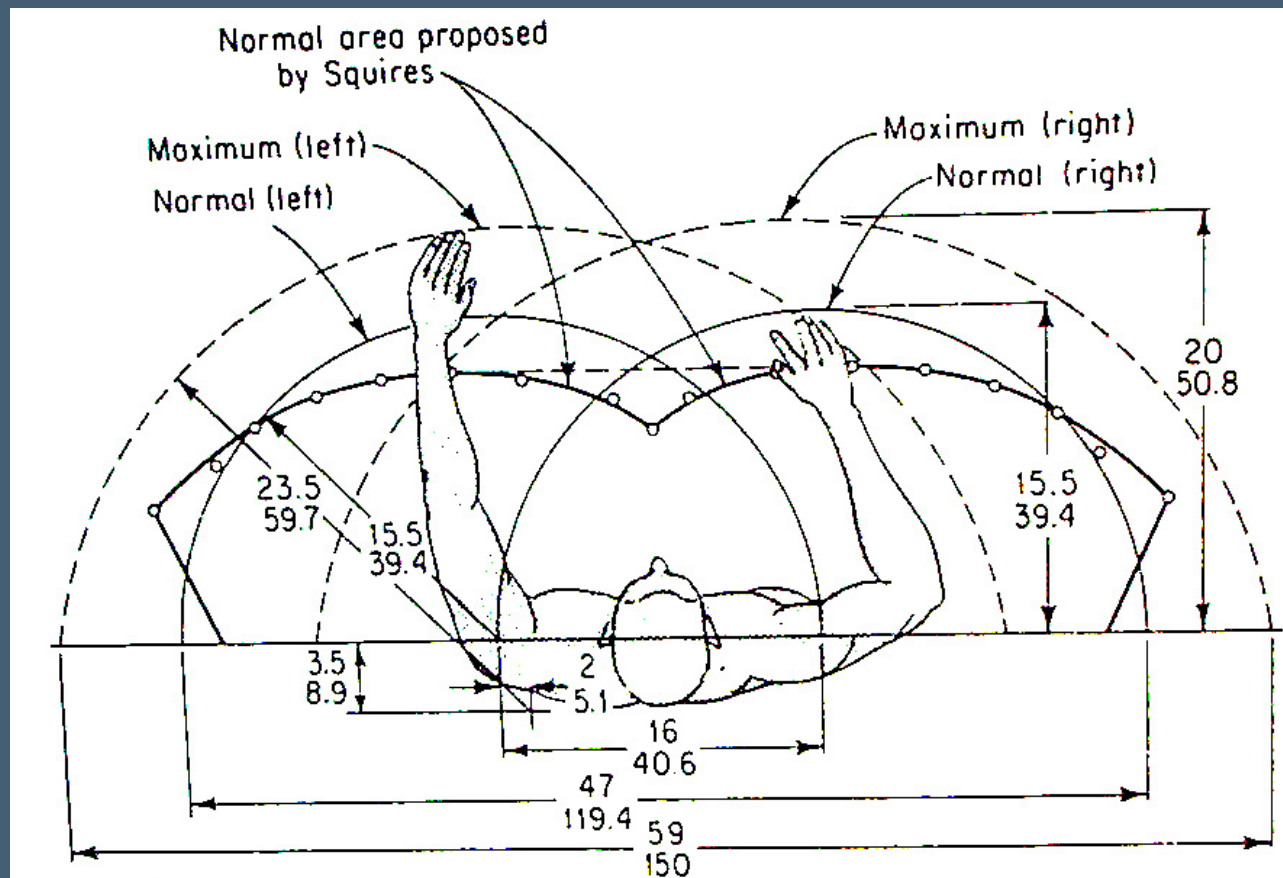
Elérési tartomány I.

A kényelmes elérés (ZCR) és az optimális látási terület zónája (OVZ) a vállakkal szemben 500 mm távolságra függőleges felületnél. 95% férfi (m) és 5% nő (w). (BML a test középvonala.)

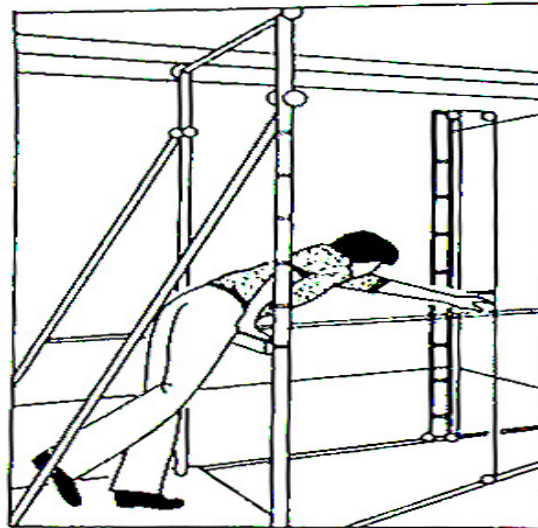

Elérési tartomány II.

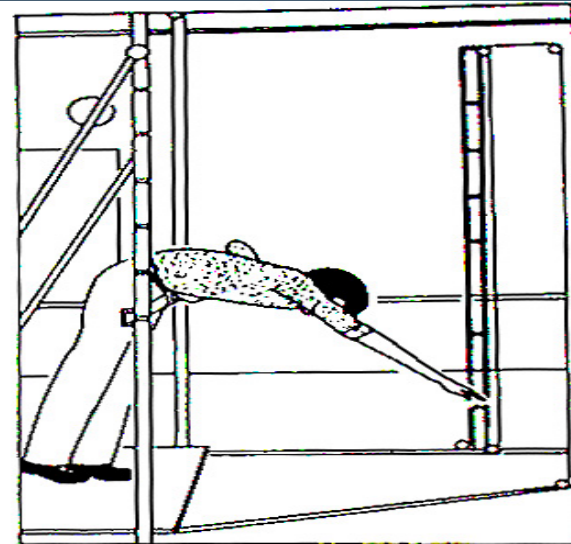
Barnes által ajánlott vízszintes síkban lévő normális és maximális munkaterületek méretei (collban és cm-ben), ráillesztve a Squires által ajánlott normális munkateret.

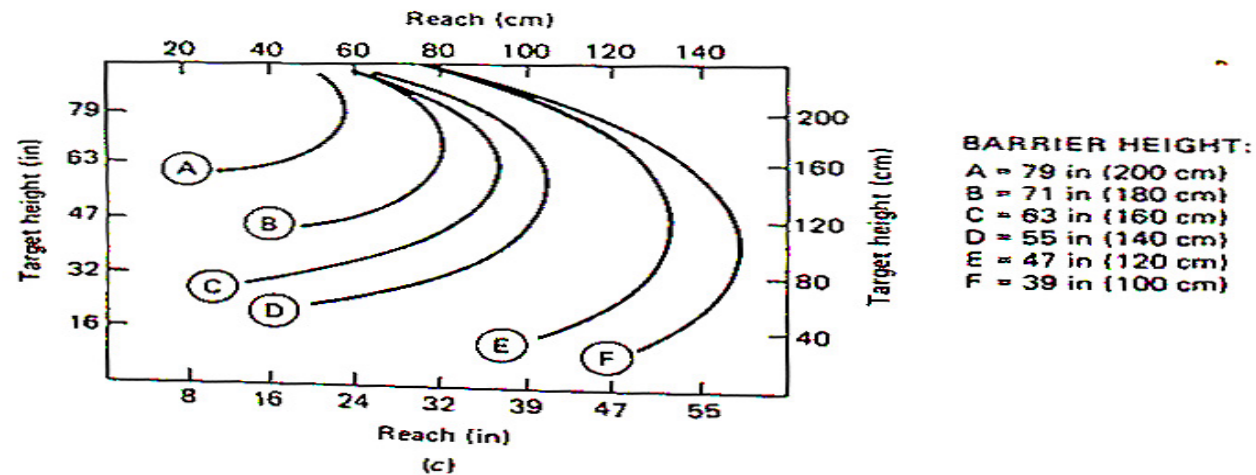
Dinamikus jellemző mérése: elérési tartomány

(a)

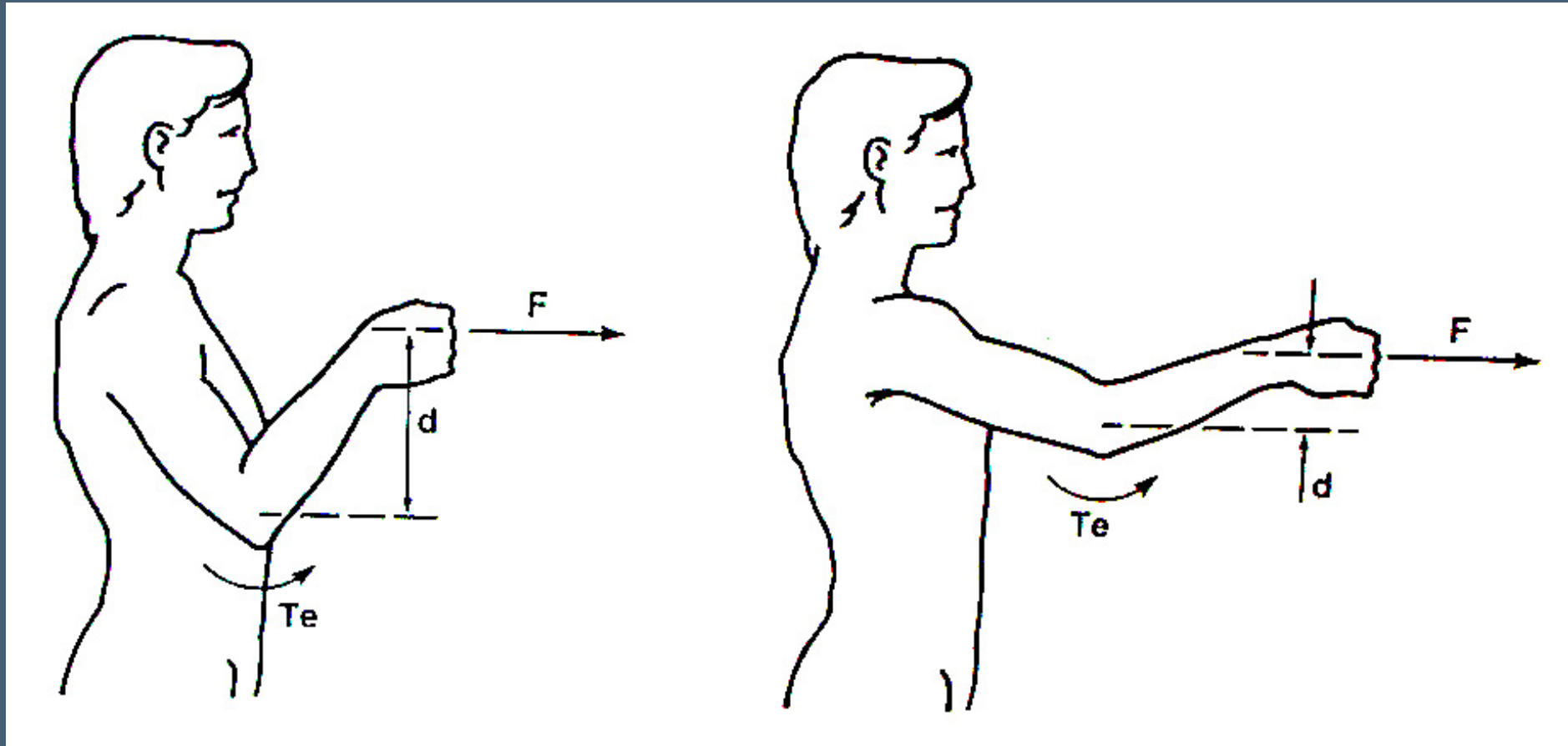
(b)

Testhelyzetek

- A testhelyzetből eredő stressz
- A testhelyzet és az erő viszonya »
- A látás és a fej-nyak helyzete
- Az optimális munkamagasság (álló, ülő)
- A csukló helyzete
- Az ülés

A testhelyzet és az erő viszonya

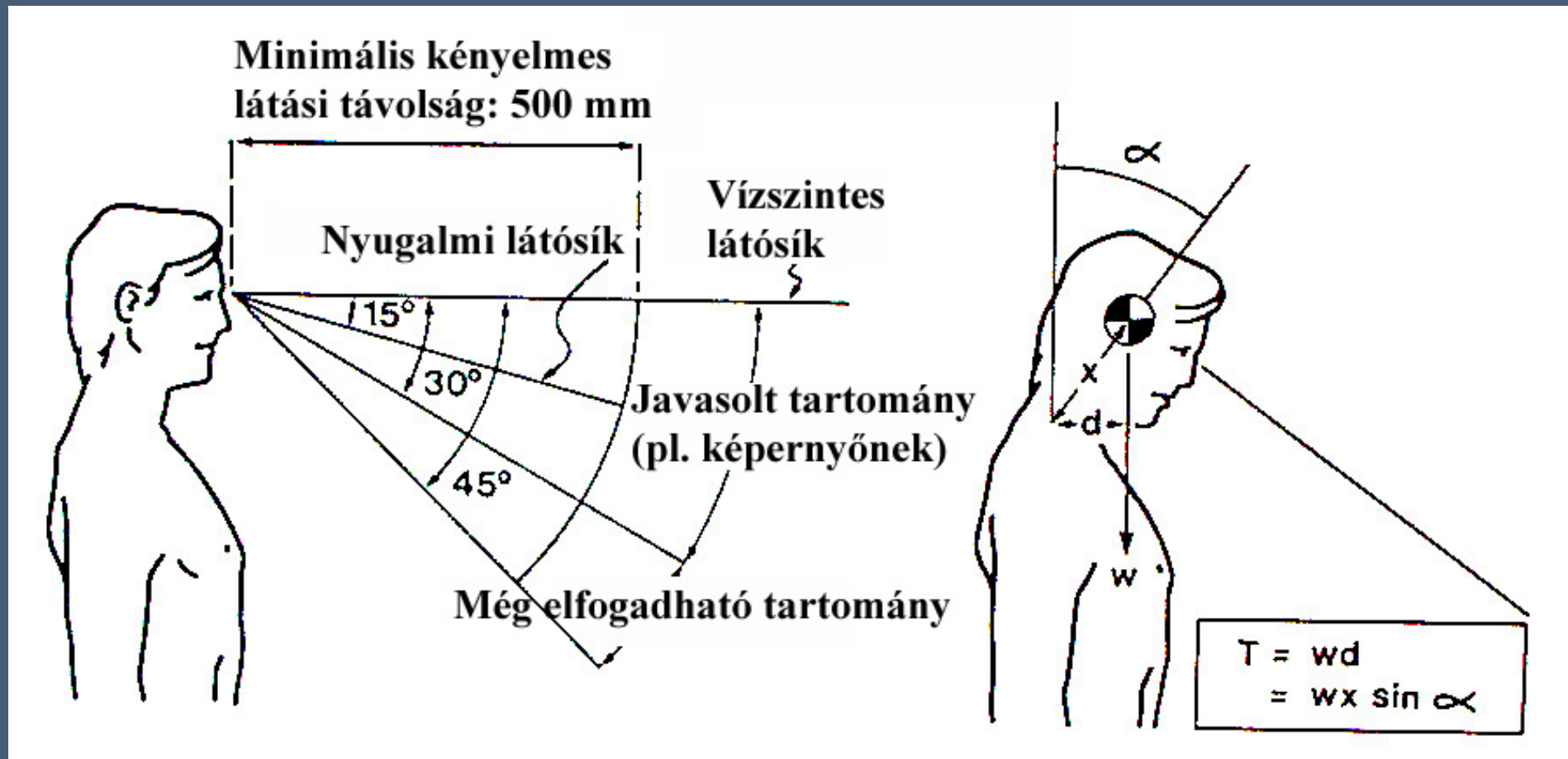

Testhelyzetek

- A testhelyzetből eredő stressz
- A testhelyzet és az erő viszonya
- A látás és a fej-nyak helyzete »
- Az optimális munkamagasság (álló, ülő)
- A csukló helyzete
- Az ülés

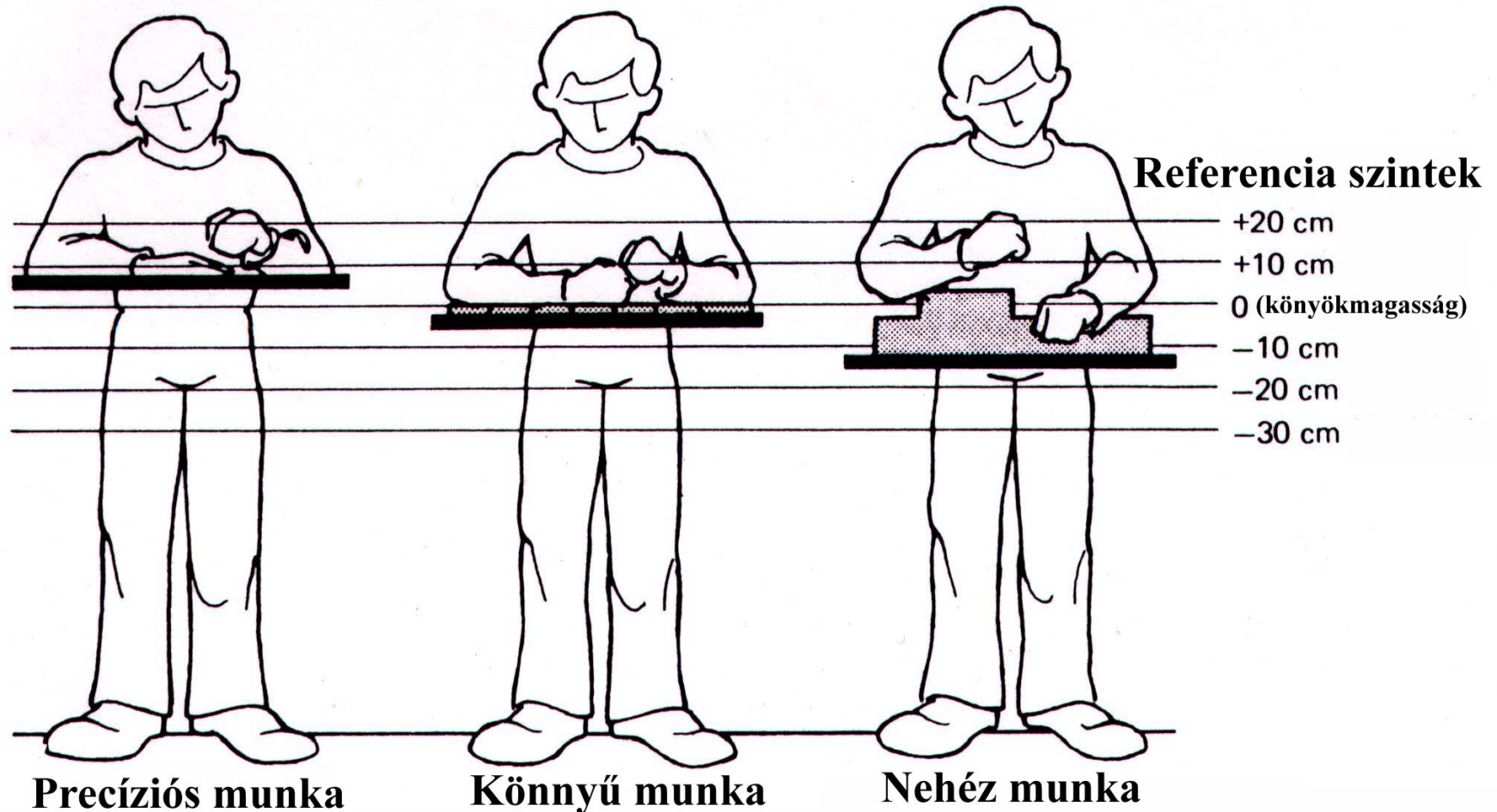
A látás és a fej-nyak helyzete

Testhelyzetek

- A testhelyzetből eredő stressz
- A testhelyzet és az erő viszonya
- A látás és a fej-nyak helyzete
- Az optimális munkamagasság (álló, ülő) »
- A csukló helyzete
- Az ülés

Az optimális munkamagasság

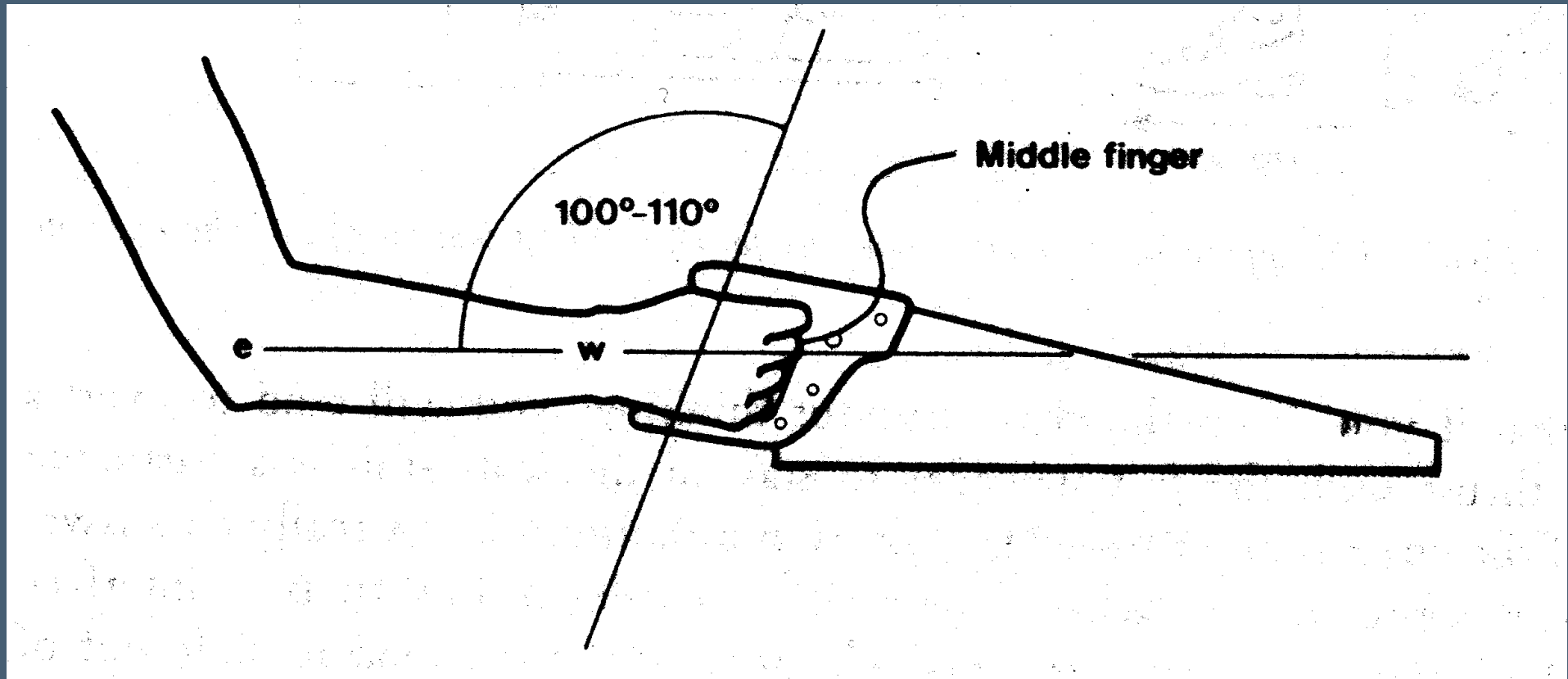

Testhelyzetek

- A testhelyzetből eredő stressz
- A testhelyzet és az erő viszonya
- A látás és a fej-nyak helyzete
- Az optimális munkamagasság (álló, ülő)
- A csukló helyzete »
- Az ülés

A csukló helyzete

Az optimális – neutrális - kéztartás

Testhelyzetek tervezésének alapelvei

- Tervezzünk természetes testhelyzetekre!
- Ösztönözzünk gyakori testhelyzet változtatásra!
- Alkalmazzunk megfelelő háttámaszt ülő testhelyzetben!
- Biztosítsuk az erő kifejtéshez szükséges optimális testhelyzetet!
- Kerüljük
  - a fej és törzs előredőlését,
  - a felemelt felsőkart igénylő testhelyzeteket,
  - a csavart és aszimmetrikus testhelyzeteket,
  - a mozgástartomány szélső helyzetét tartósan igénylő testhelyzeteket,
  - az érzékeny szövetek igénybevételét a test megtámasztására!

Az antropometriai adatok felhasználása

- Termék jellemzőinek meghatározásához,
- munkafelületek pozicionálására,
- nyílások minimális méreteinek meghatározásához,
- megfogási alak és méret meghatározásához,
- kezelőelemek távolságának meghatározásához és pozicionálására,
- kijelzők távolságának meghatározásához pozicionálására,
- illesztési kísérletek és a korlátok módszeréhez.

Tartalom

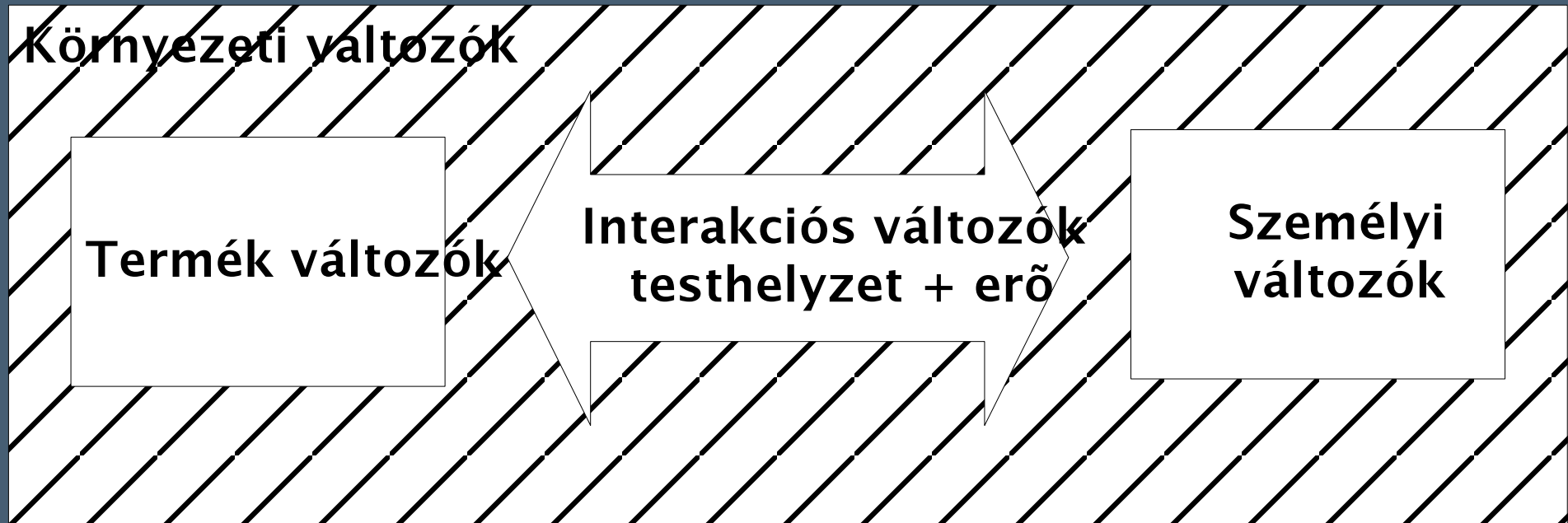
---

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. User Profile
3. Emberi különbségesség és az antropometriai méretek
4. Antropometriai alapadatok
5. **Biomechanikai adatok**
6. RSI/CTD jelenség

Az emberi erő és nyomatékkifejtés

Az erő kifejtést befolyásoló változók

Személyi változók

1. Nem
2. Kor
3. Jobb-bal oldaliság
4. Antropometriai változók
5. Ruházat
6. Pszichológiai és fizikai tényezők (motiváció, cirkadián ritmus stb.)
7. Egyéb személyi jellemzők (gyakorlottság, műszaki ismeretek, kézügyesség, intelligencia, mozgási sémák)

Termék változók

- 8. Forma, alak
- 9. Méret
- 10. Pozíció
- 11. Érintkezési felület anyaga (súrlódási tényező, keménység)
- 12. Meghatározott vagy nem definiált mozdulat
- 13. Statikus kontra dinamikus
- 14. Szükséges pontosság
- 15. Ellenállás
- 16. Súly

Környezeti változók

---

17. Támasz

18. Térbeli korlátok (mozgás szabadságfoka)

19. Vibráció, rezgés

20. Hőmérséklet és páratartalom

21. Magasság

Interakciós változók

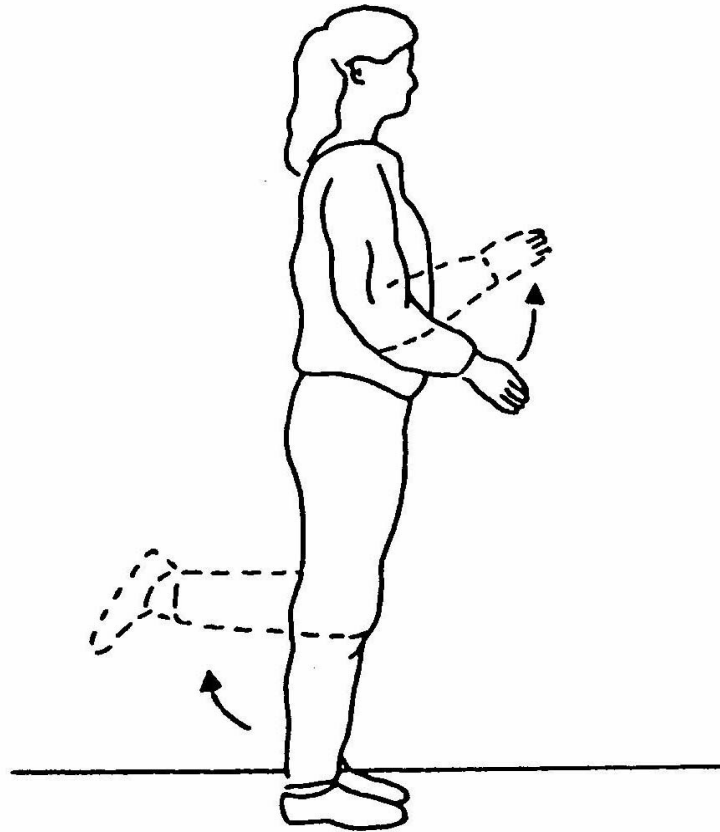
Testhelyzet

- 22. Az érintkező testrész
- 23. Erőkifejtésre használt testrész(ek)
- 24. Jobb, bal vagy mindkét oldal
- 25. Termék pozíciója az érintkezésnél
- 26. Izületek szöge
- 27. Egyidejű mozdulatok (ismétlődő, azonos vagy különböző)

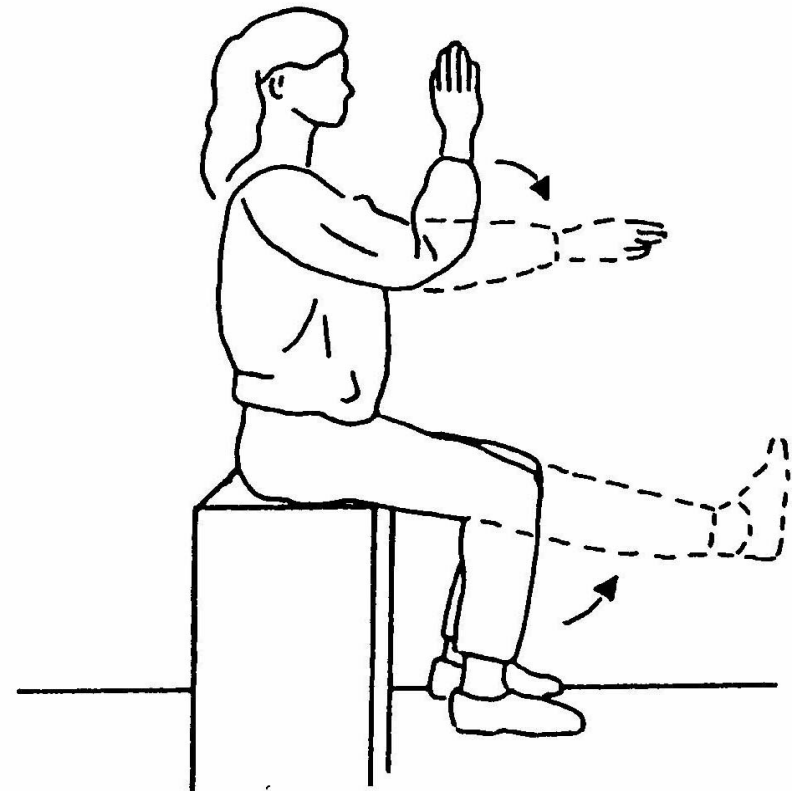
Erő

- 28. Szükséges erő nagysága
- 29. A mozdulat sebessége
- 30. Gyorsulás
- 31. Időtartam
- 32. Az erő iránya
- 33. Az erő irányváltása
- 34. Ismétlés/gyakoriság (ciklusok száma, az erőkifejtés és pihenés időtartama)

Hajlítás és nyújtás illusztrációja

könyök ill. térd hajlítása

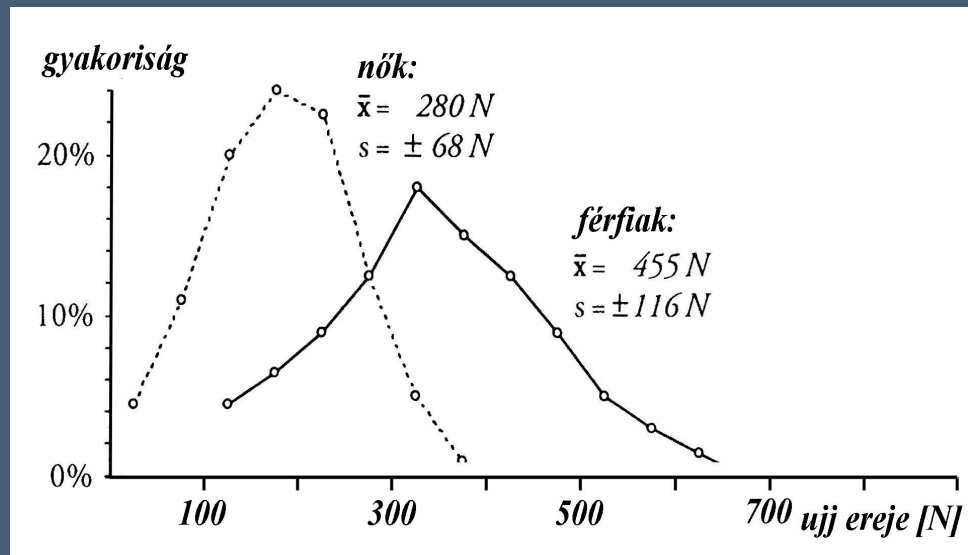

könyök ill. térd nyújtása

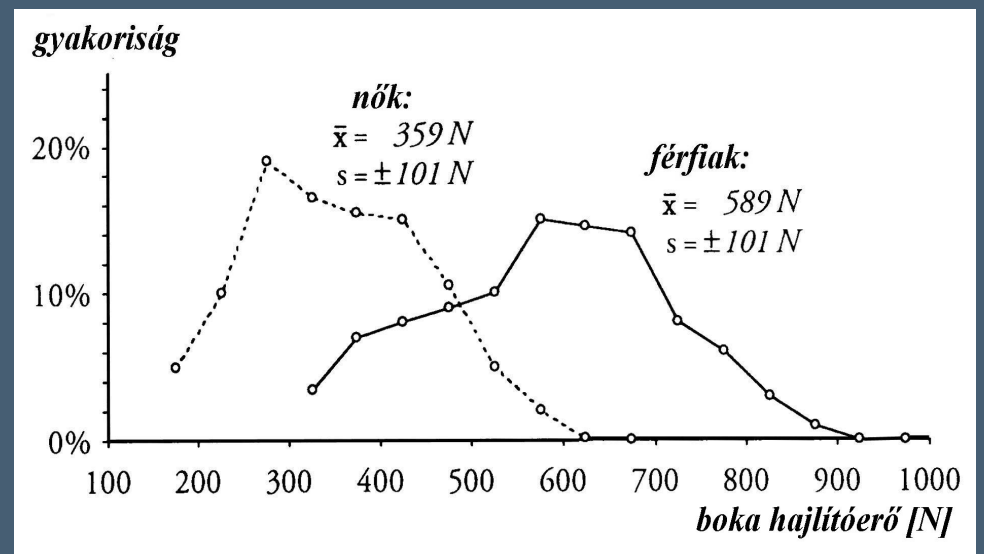

Hajlító erő eloszlása

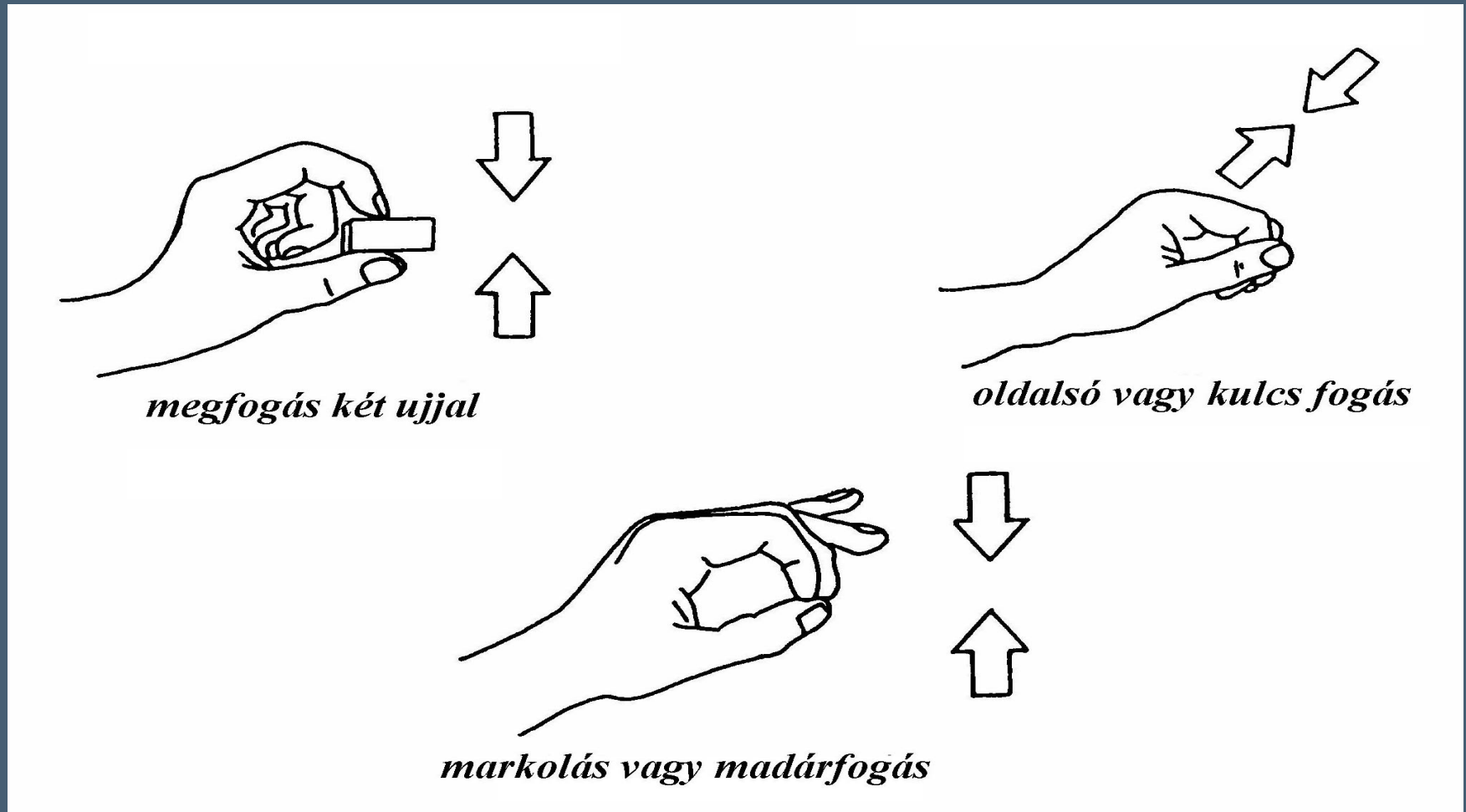
Ujjak

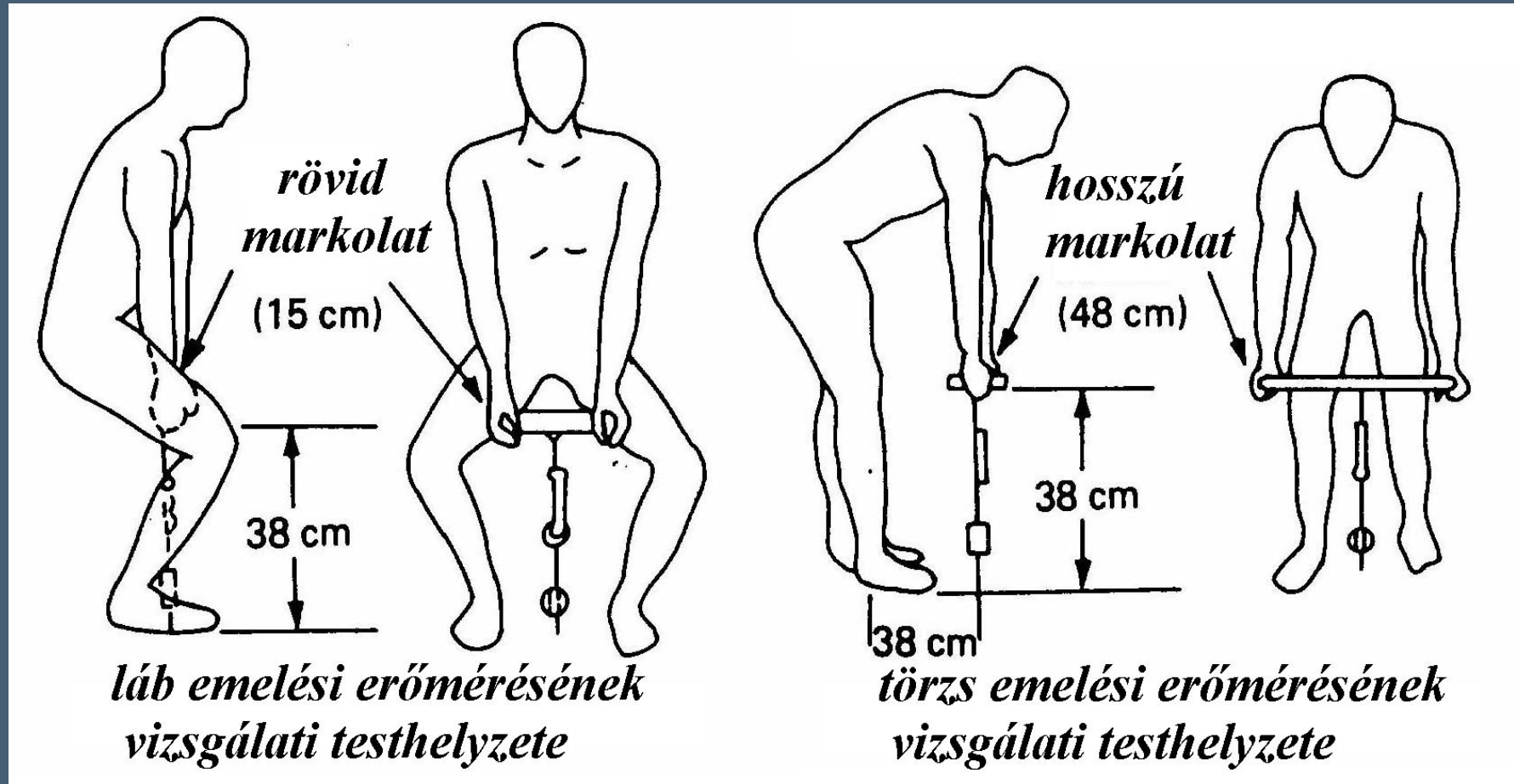
Boka

Megfogási módok illusztrációja

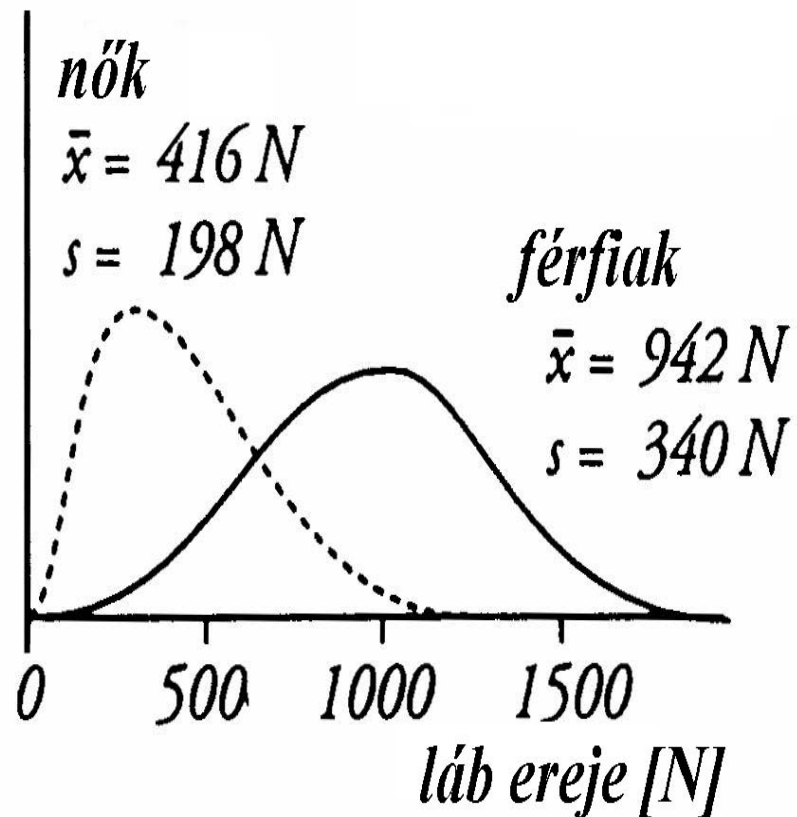

A láb és törzs erejének mérése

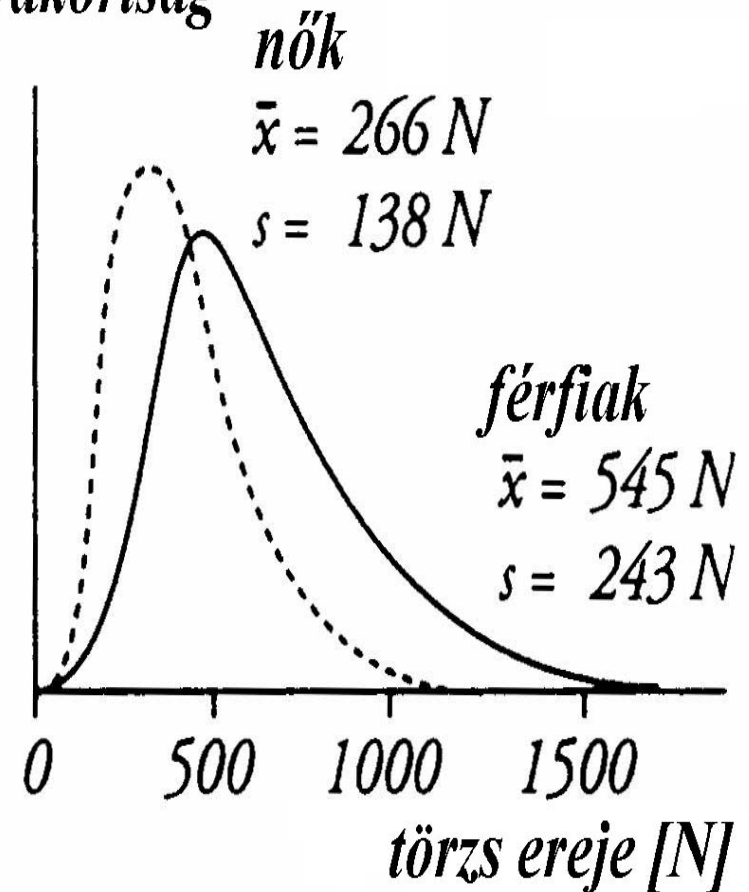

A láb és törzs erejének eloszlása

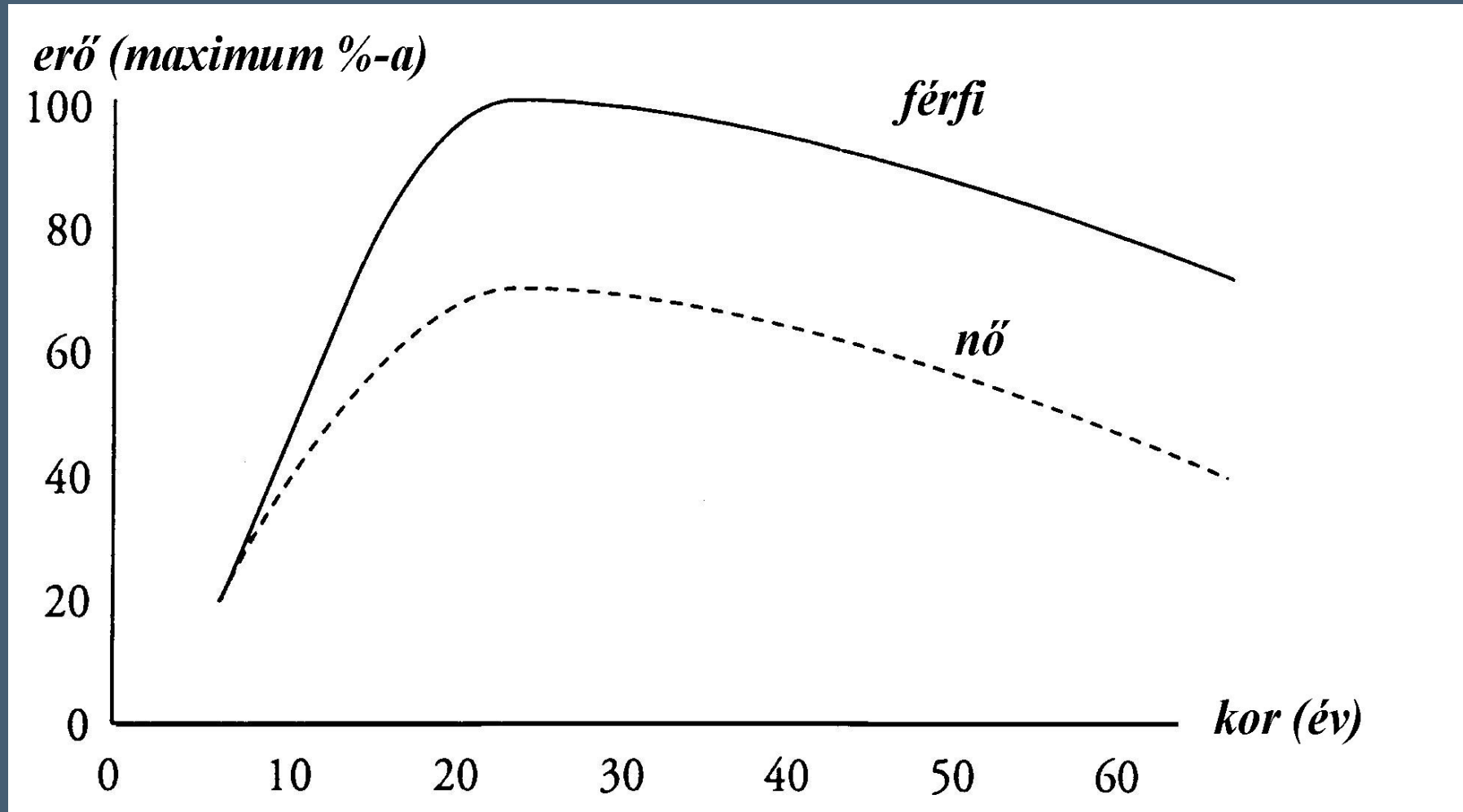
gyakoriság

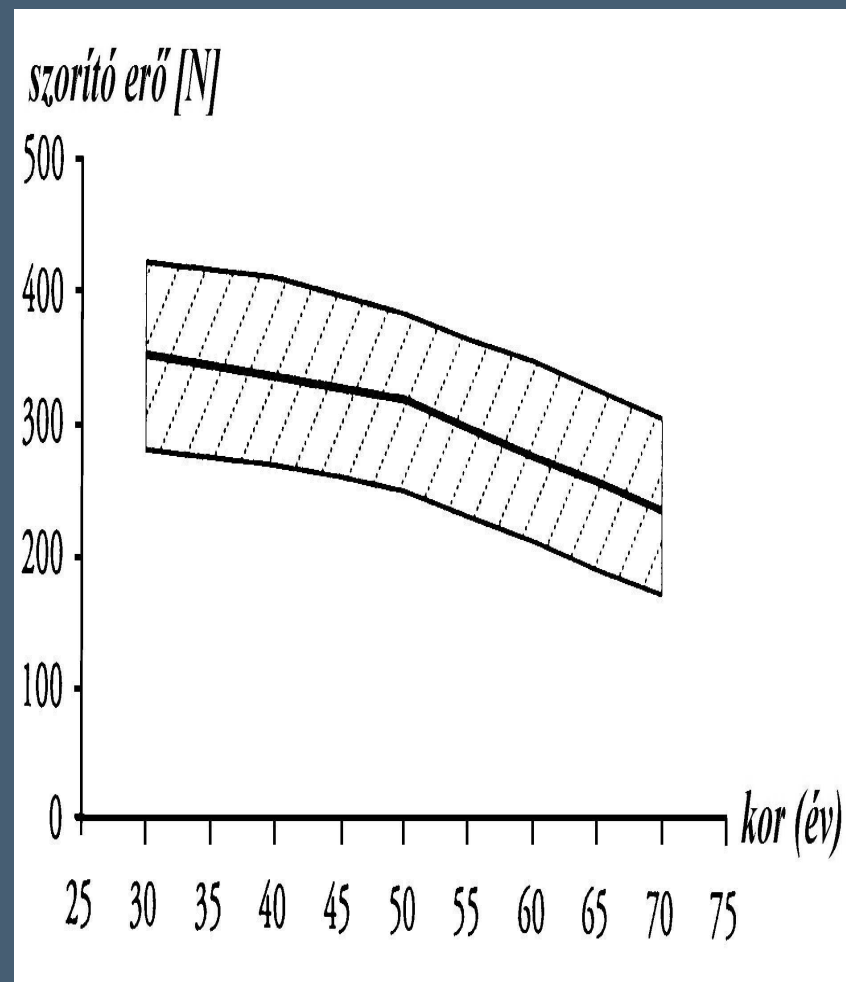
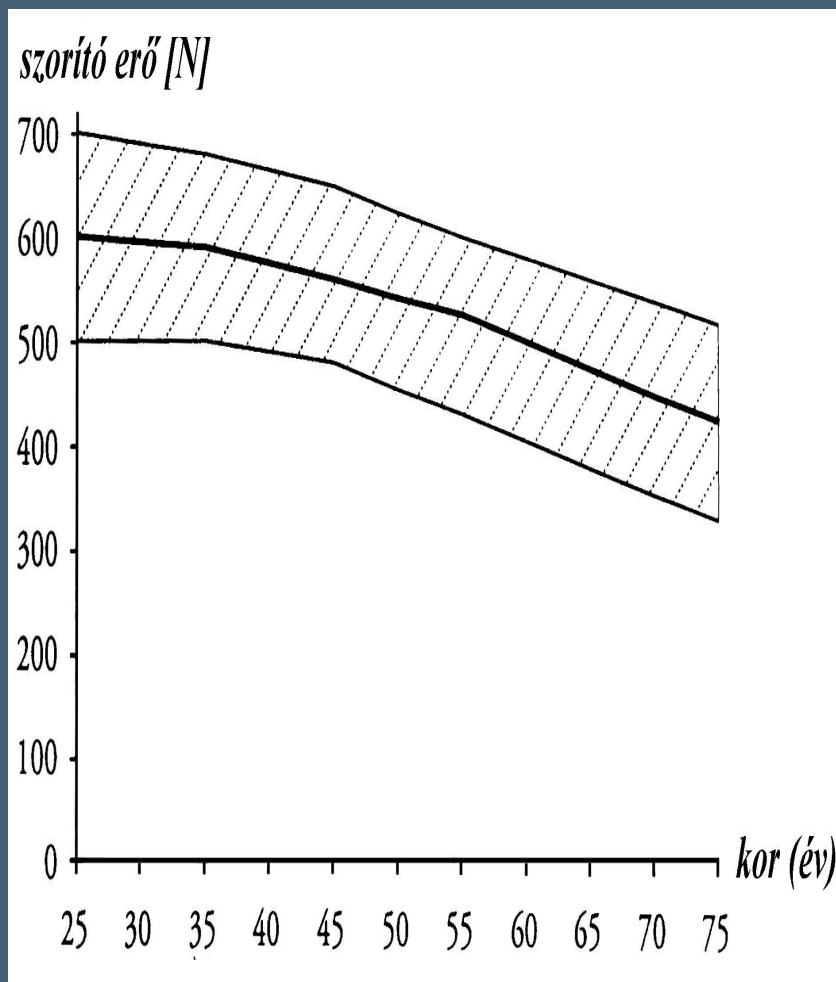
gyakoriság

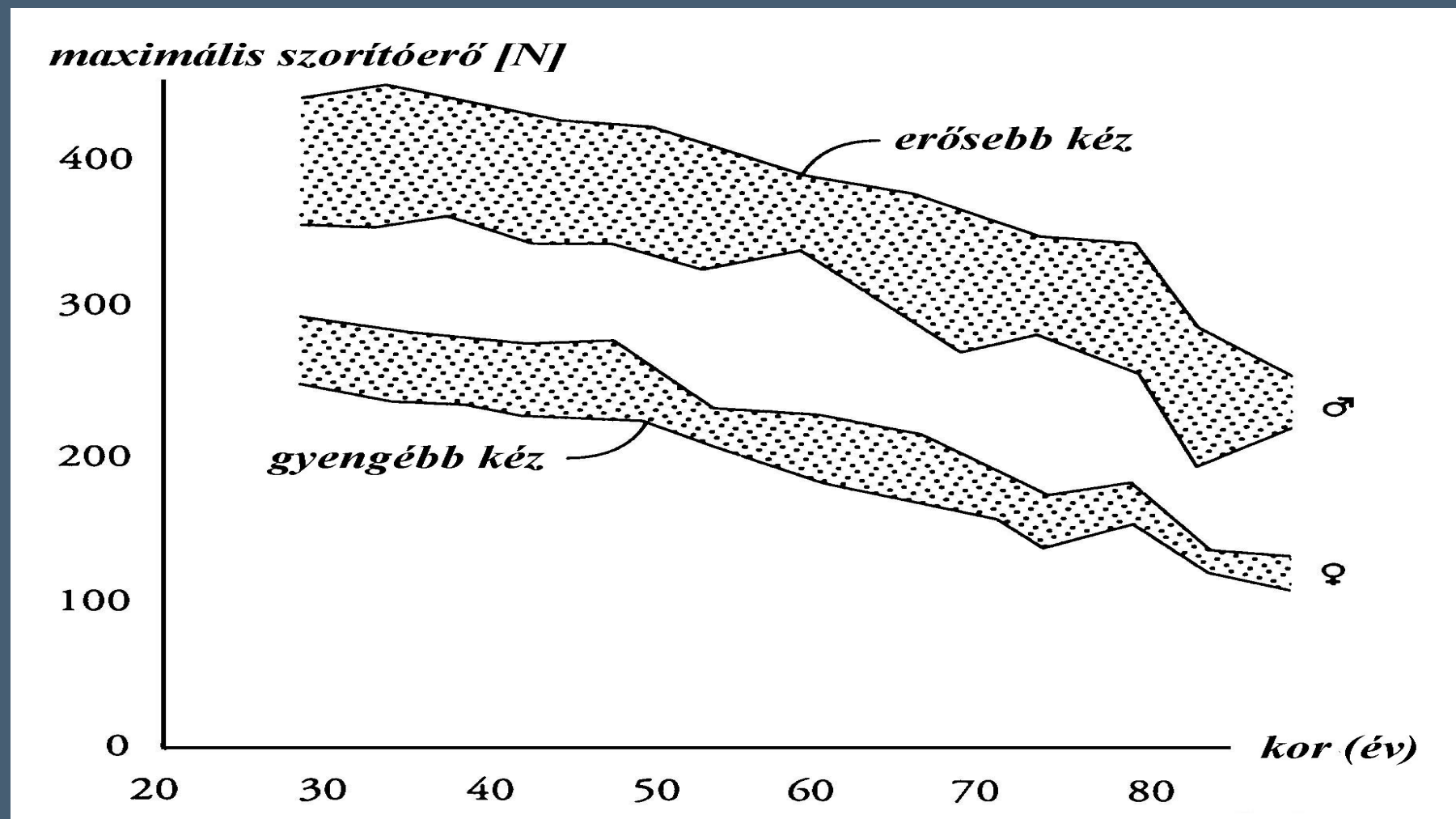
Kor és nem hatása a maximális izomerő kifejtésre

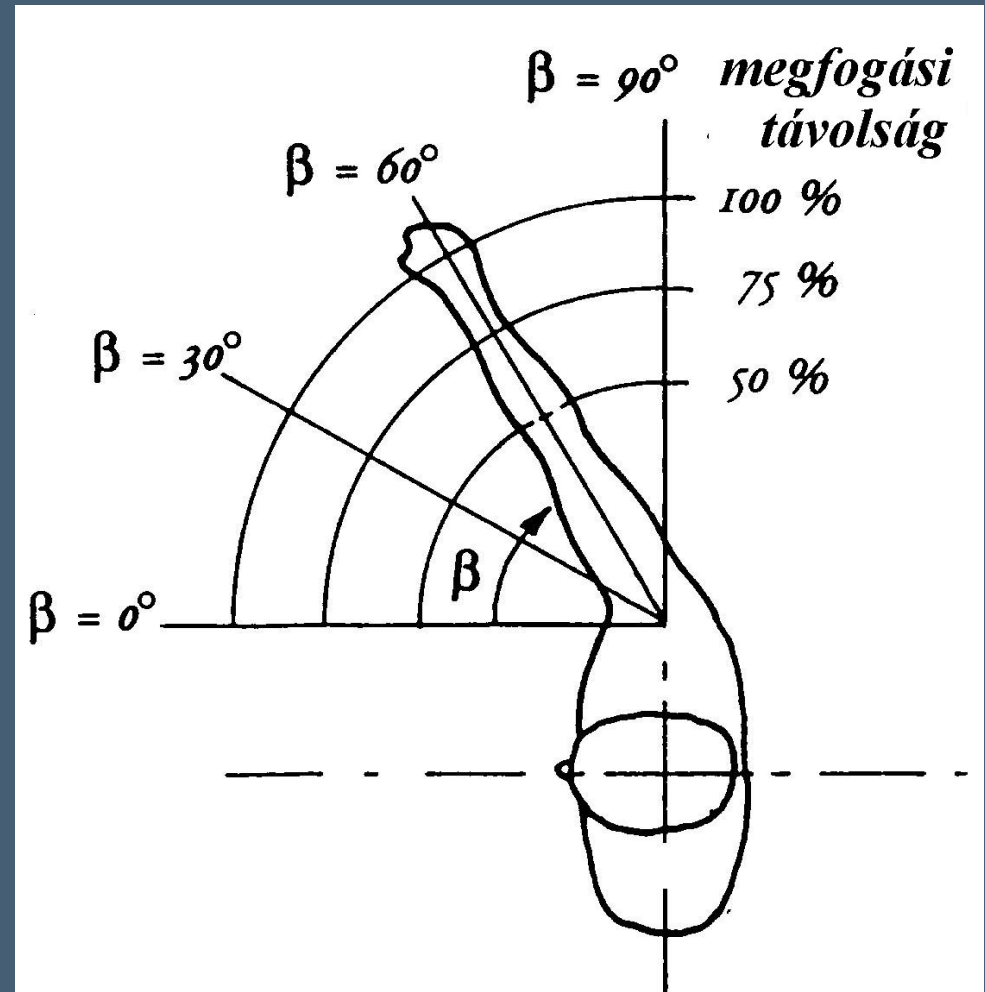
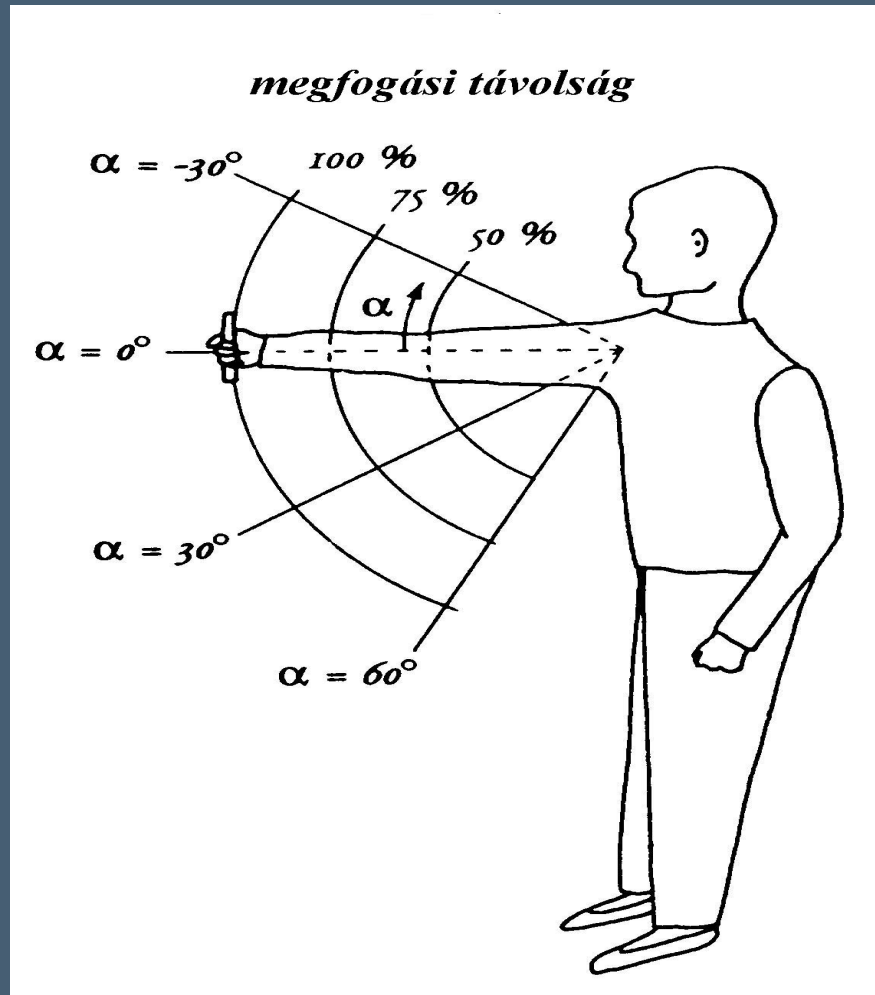
A kor hatása a kéz maximális szorítóerejére férfiak és nők esetében

A kor és a nem hatása a kéz maximális szorítóerejére

Mérési pozíciók

Kéz átlagos ereje [N], különböző álló helyzetekben

	szög α	kéz helyzete távolság (elérés %-a)	szög β	tol $\bar{x}$	húz $\bar{x}$	emel $\bar{x}$	nyom $\bar{x}$	befelé $\bar{x}$	kifelé $\bar{x}$
<i>lábak 30 cm távol</i>	-30°	100%	0°	119	128				
			30°	132	152	132	153	84	83
			60°	149	175			79	79
		75%	0°	127	121				
			30°	142	142	157	178	100	94
			60°	160	164	206	197	93	88
		50%	0°	119	110				
			30°	137	133	187	204	111	97
			60°	151	160	211	234	101	90
	-60°	100%	0°	118	133				
			30°	128	152	189	175	100	98
			60°	143	174			95	90
		75%	0°	138	134				
			30°	153	146	204	176	120	106
			60°	166	172	260	208	111	100
		50%	0°	127	114				
			30°	145	134	206	158	123	110
			60°	160	163	229	175	111	101
<i>lábak összezárva egyik láb a másik előtt</i>	0°	100%	90°	100	121			43	43
<i>azonos oldali láb előtt</i>	0°	100%	90°	176	149			54	57
<i>másik oldali láb előtt</i>	0°	100%	90°	175	140			55	48

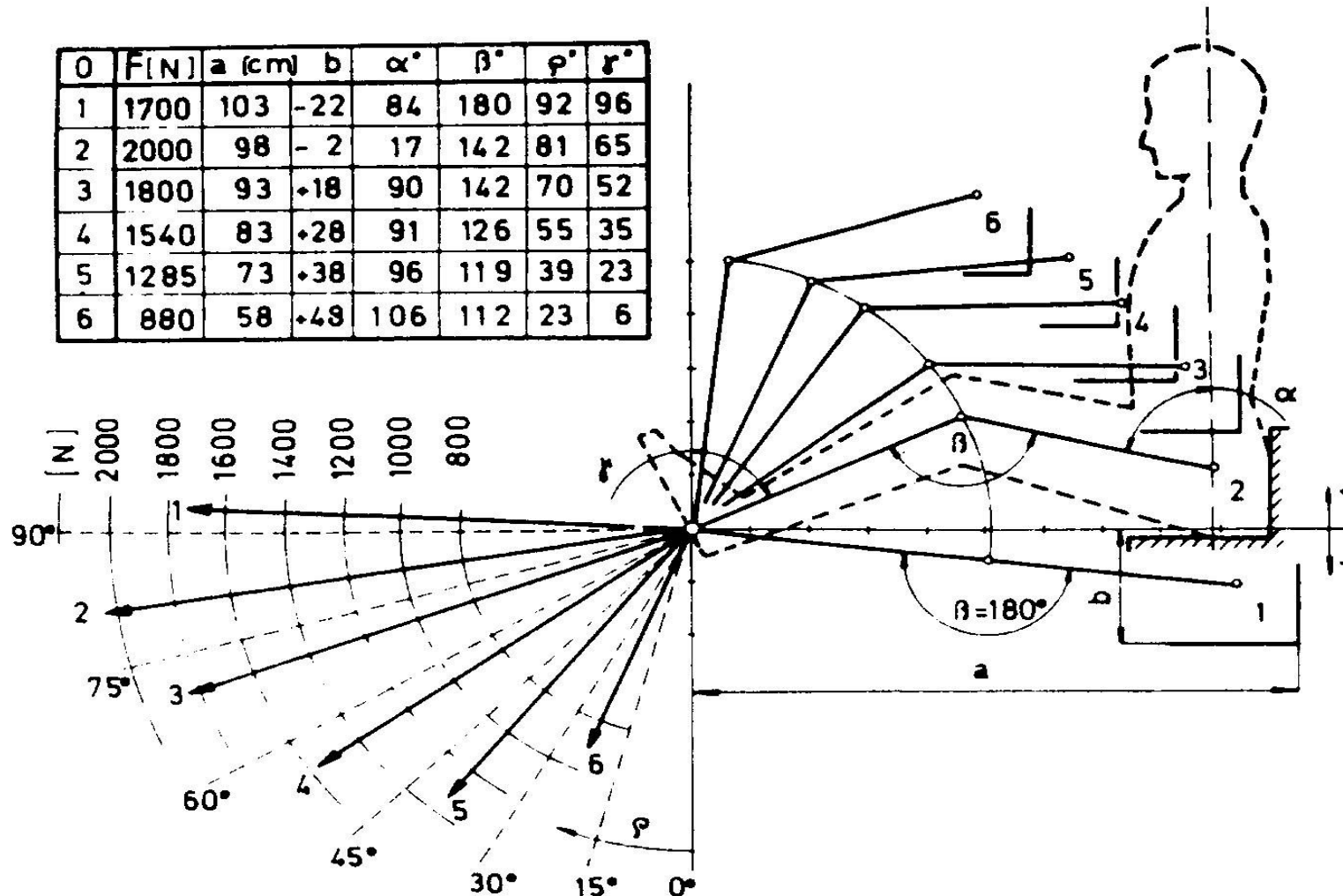
Húzó és tolóerő ülő helyzetben

<i>szög</i> α	<i>kar</i> <i>távolsága</i> <i>(elérés %-ában)</i>	<i>szög</i> β	<i>tol</i> $\bar{x}$	<i>húz</i> $\bar{x}$	<i>befelé</i> $\bar{x}$	<i>kifelé</i> $\bar{x}$
0°	100%	0°	191	141	74	66
		45°	194	146	75	67
		90°	167	150	67	56
	75%	15°	168	141	82	74
	50%	15°	148	141	101	83

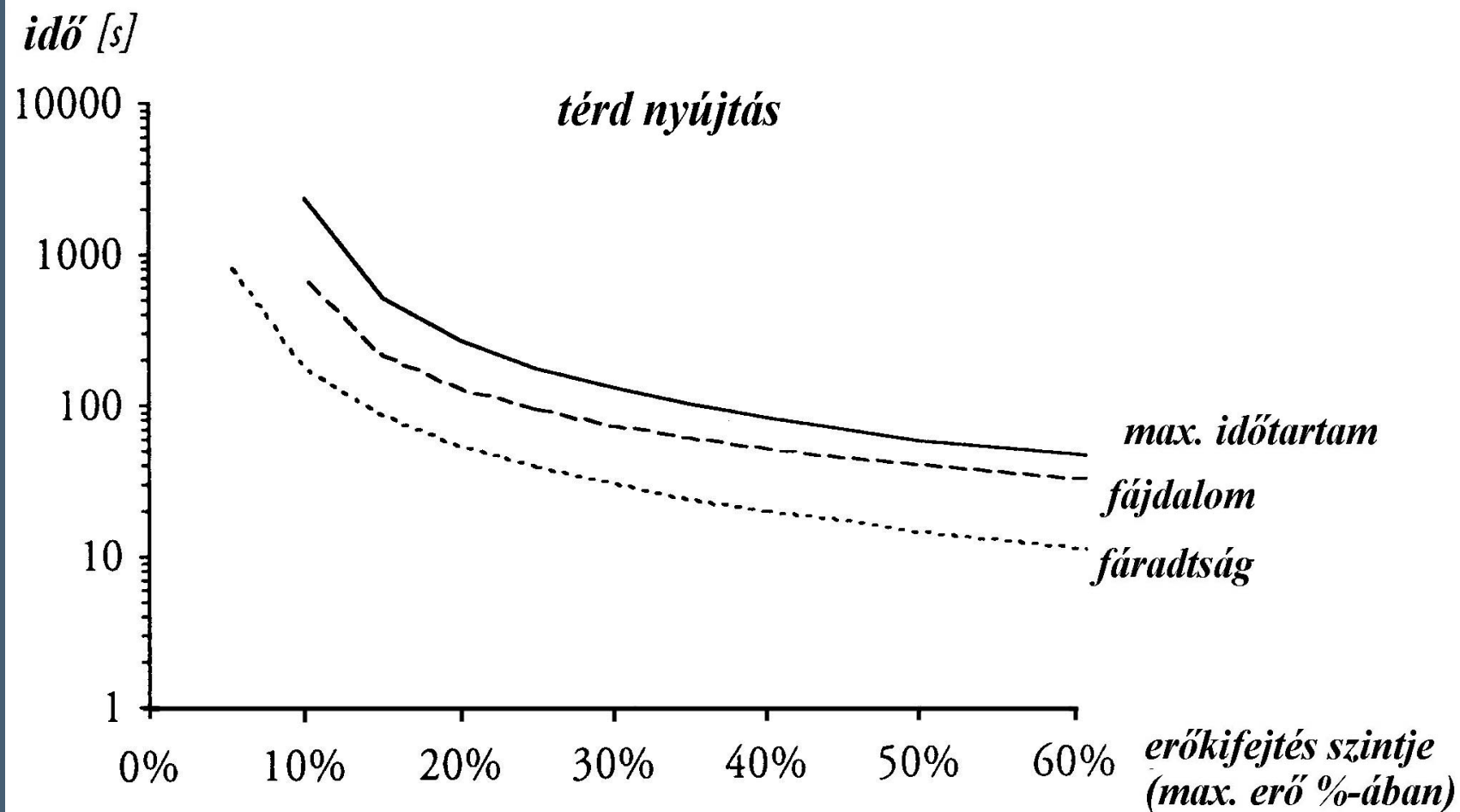
tolás, húzás, erő [N] befelé és kifelé, ülő helyzet, támasztott hát és láb a padlón

Maximális taposóerő változása a pedál és ülés relatív helyzetétől függően

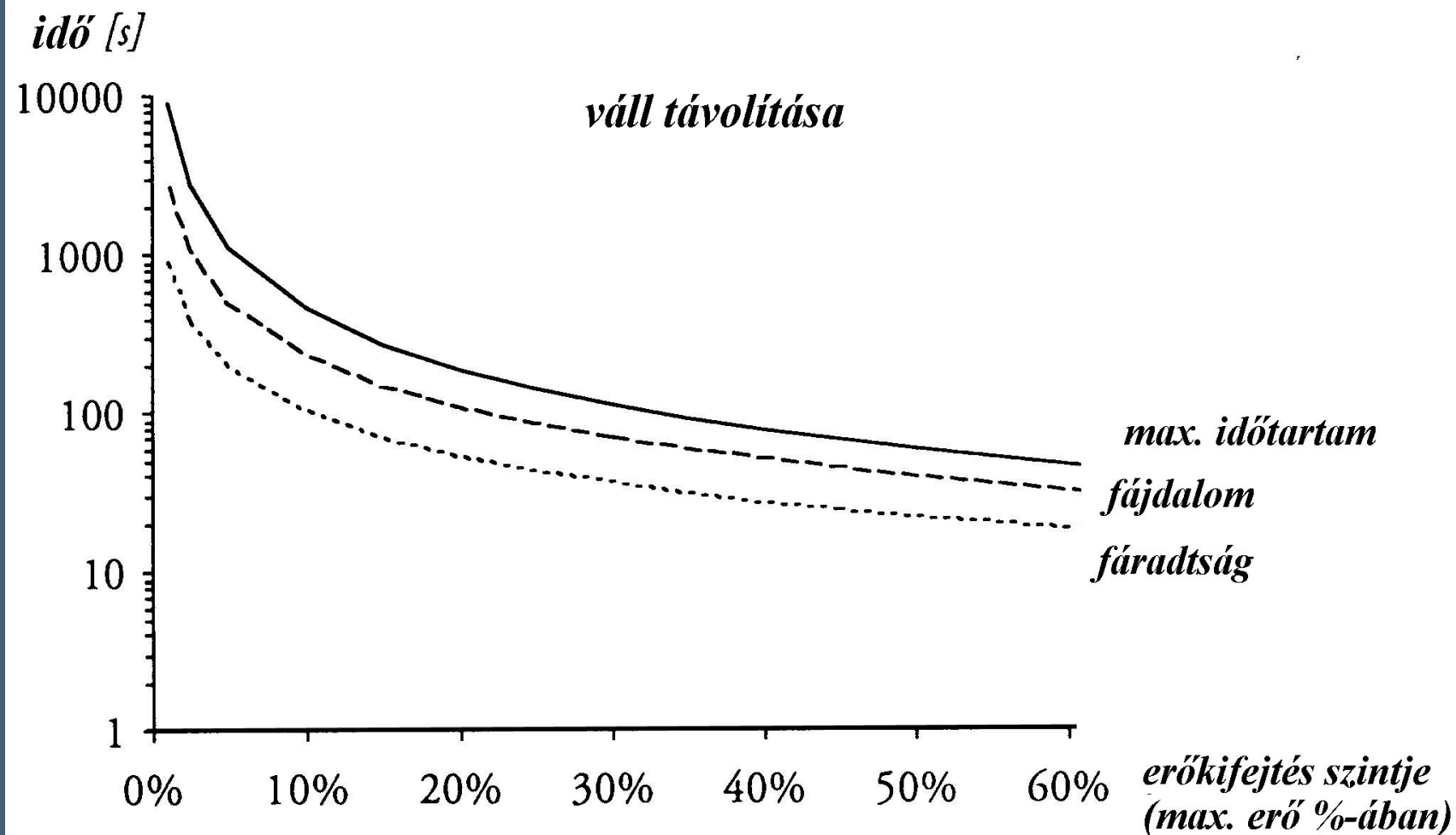
0	F(N)	a (cm)	b	α°	β°	φ°	γ°
1	1700	103	-22	84	180	92	96
2	2000	98	-2	17	142	81	65
3	1800	93	+18	90	142	70	52
4	1540	83	+28	91	126	55	35
5	1285	73	+38	96	119	39	23
6	880	58	+48	106	112	23	6

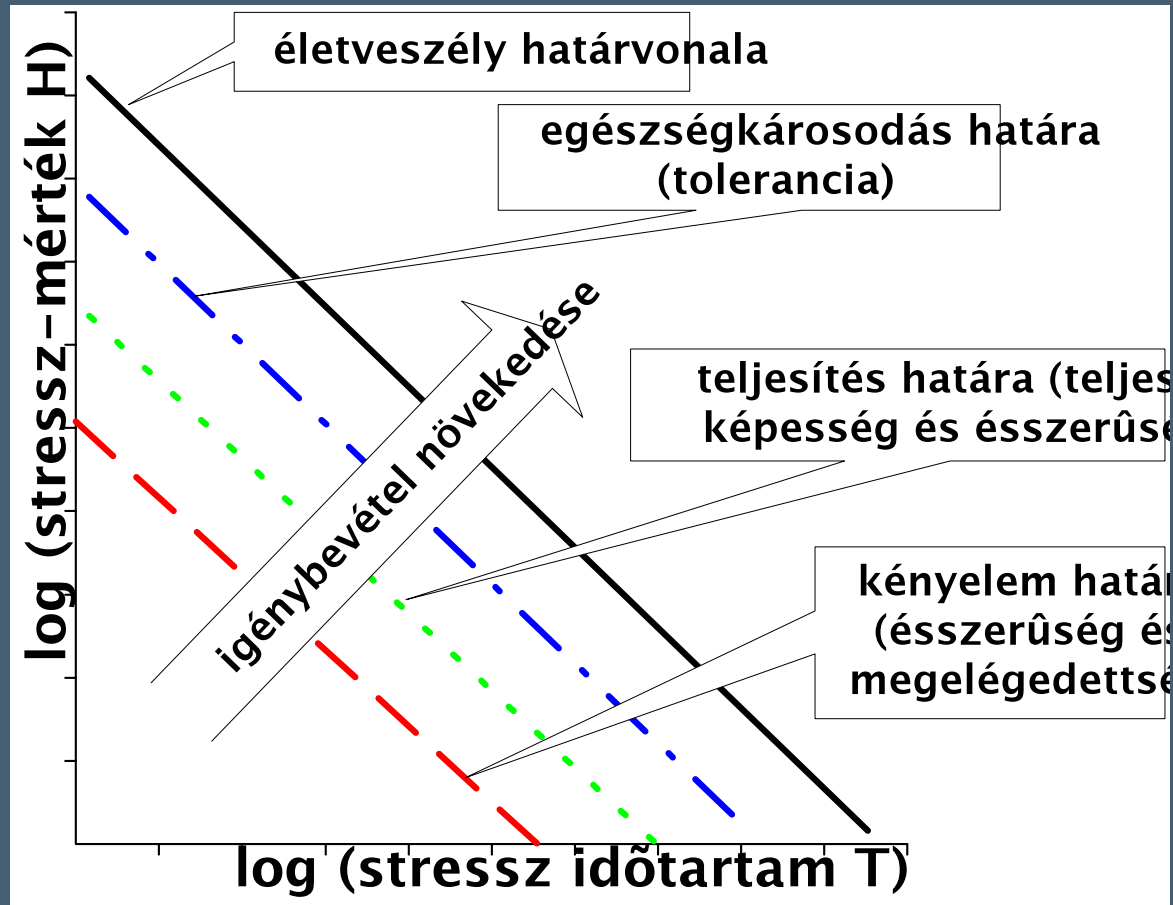
A fáradtság és a fájdalom kezdete a térd nyújtóerejének %-ában

A fáradtság és a fájdalom kezdete a váll feszítőerejének %-ában

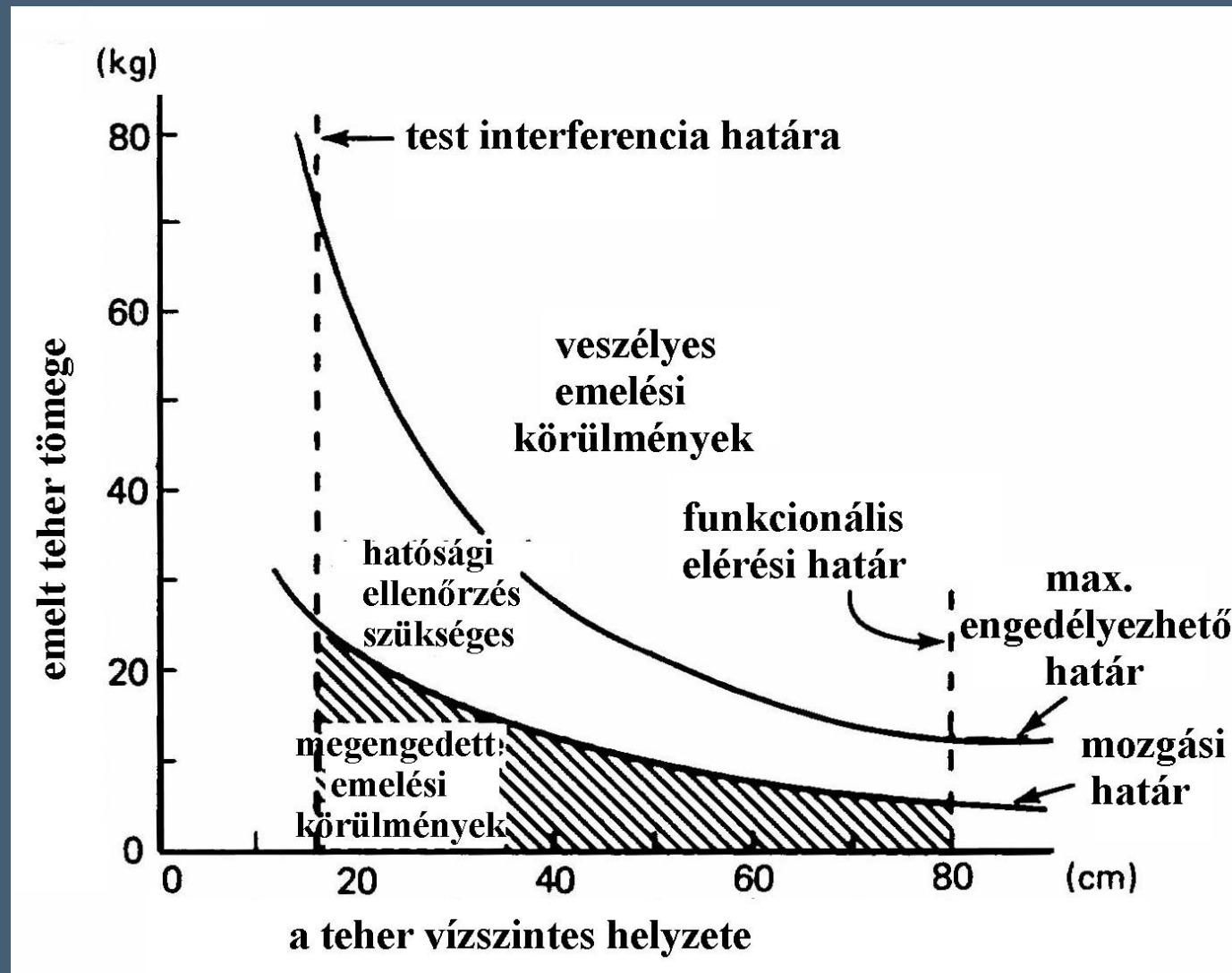
A terhelés és igénybevétel koncepciója

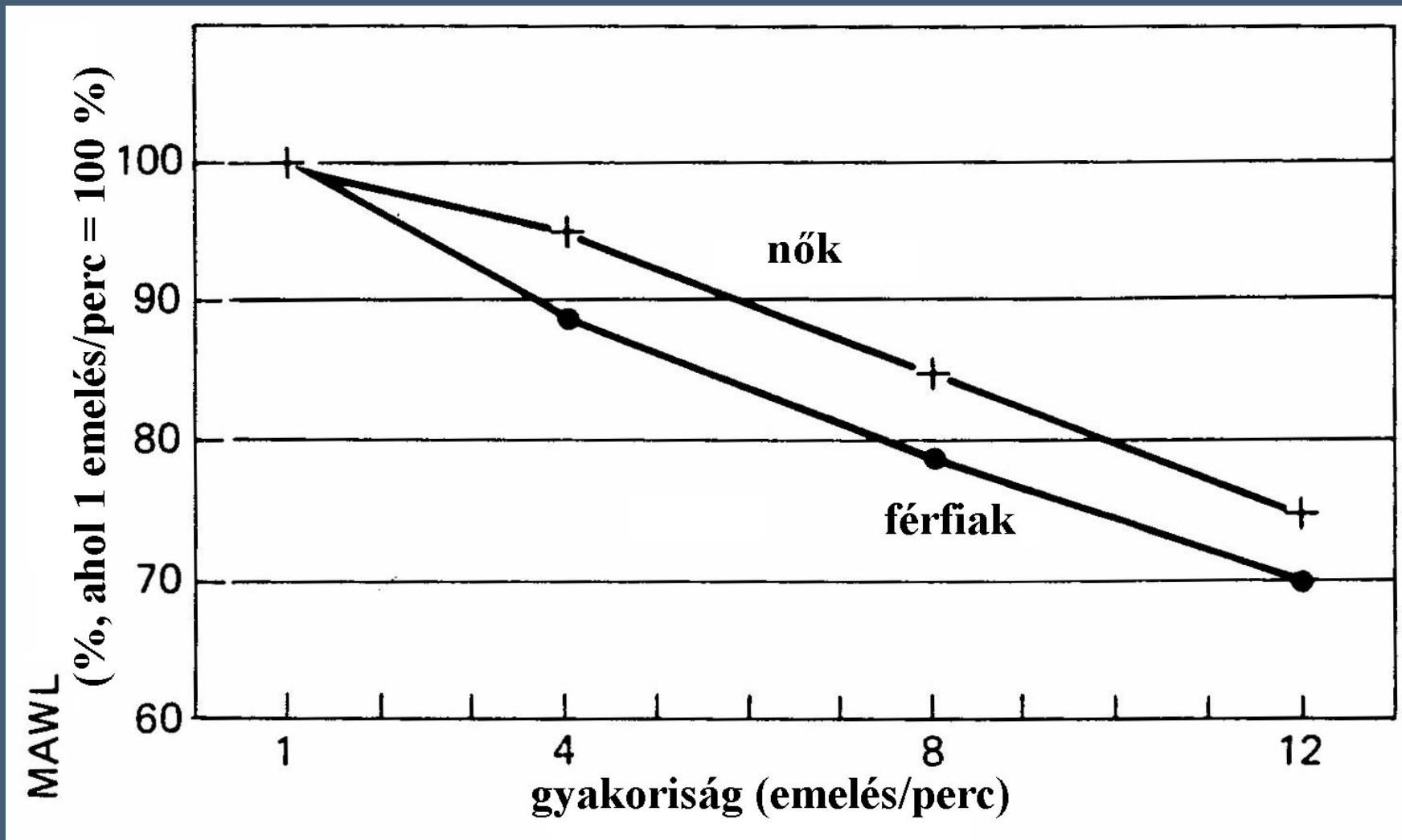
Terhelés = $f(\text{stressz-tényezők, stressz mértéke } H, \text{ stressz időtartam } T)$

Igénybevétel = $f(\text{terhelés, egyéni jellemzők és képességek})$

Emelési feladatok veszélyességi szintjei

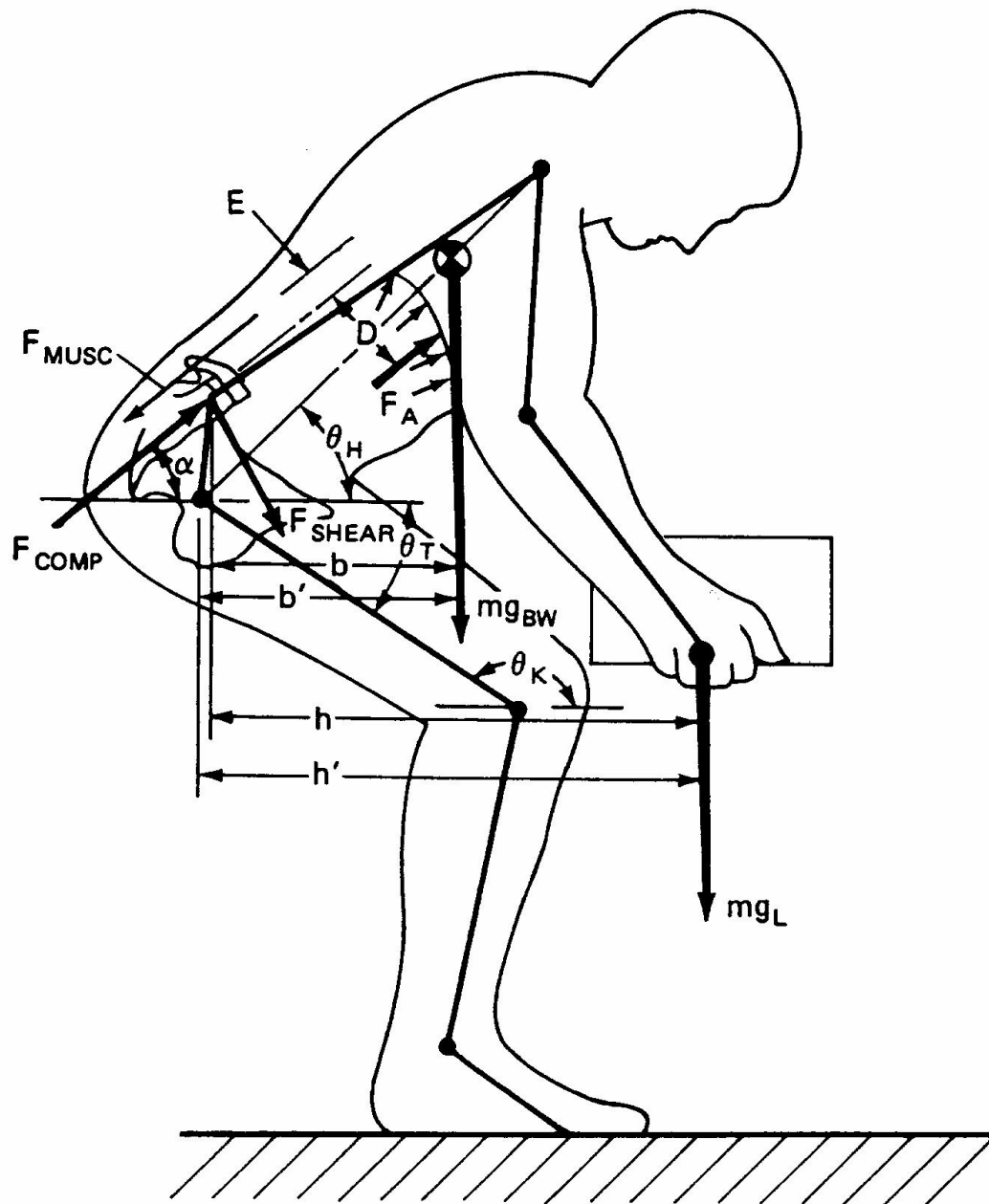

Az emelési gyakoriság és a megengedhető maximális teher (MAWL) kapcsolata

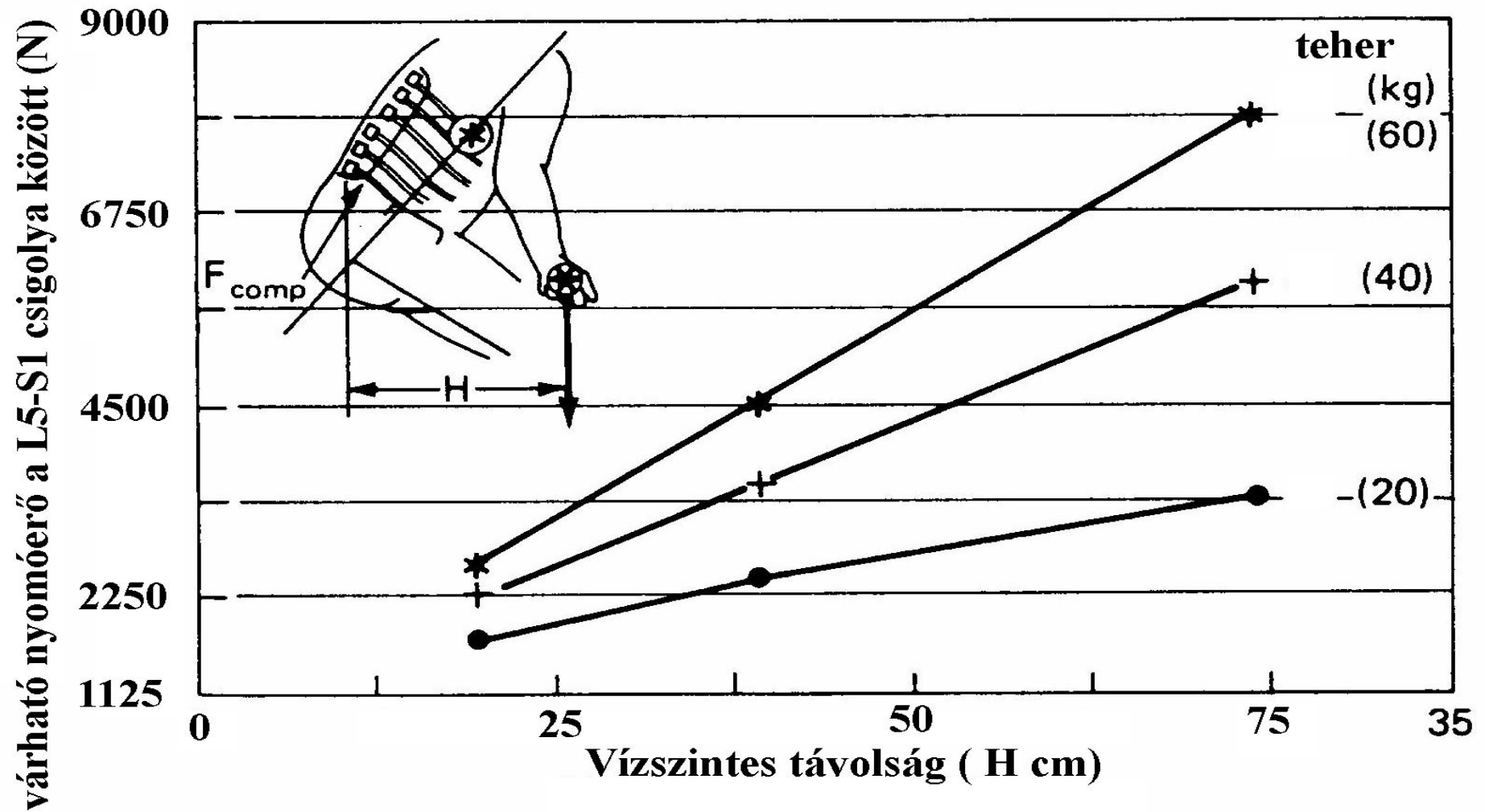

Statikus erőhatások emelés közben

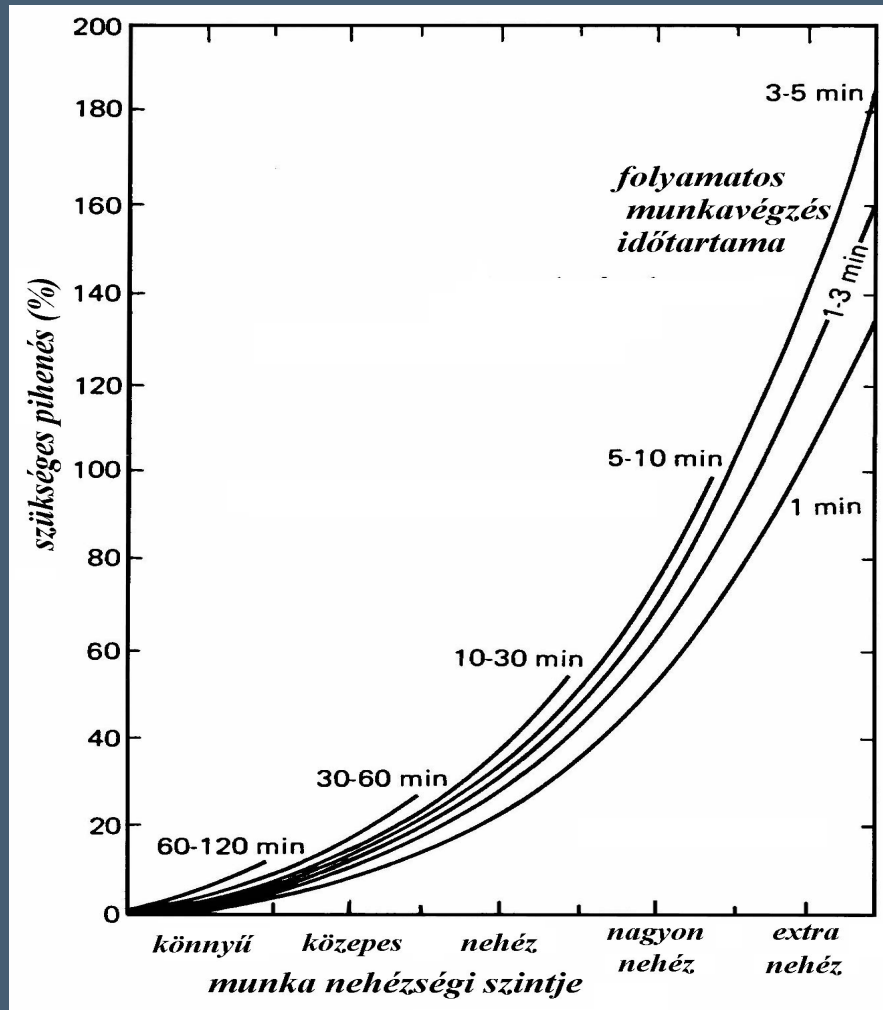

Szünet?

Csigolyaközi nyomóerő

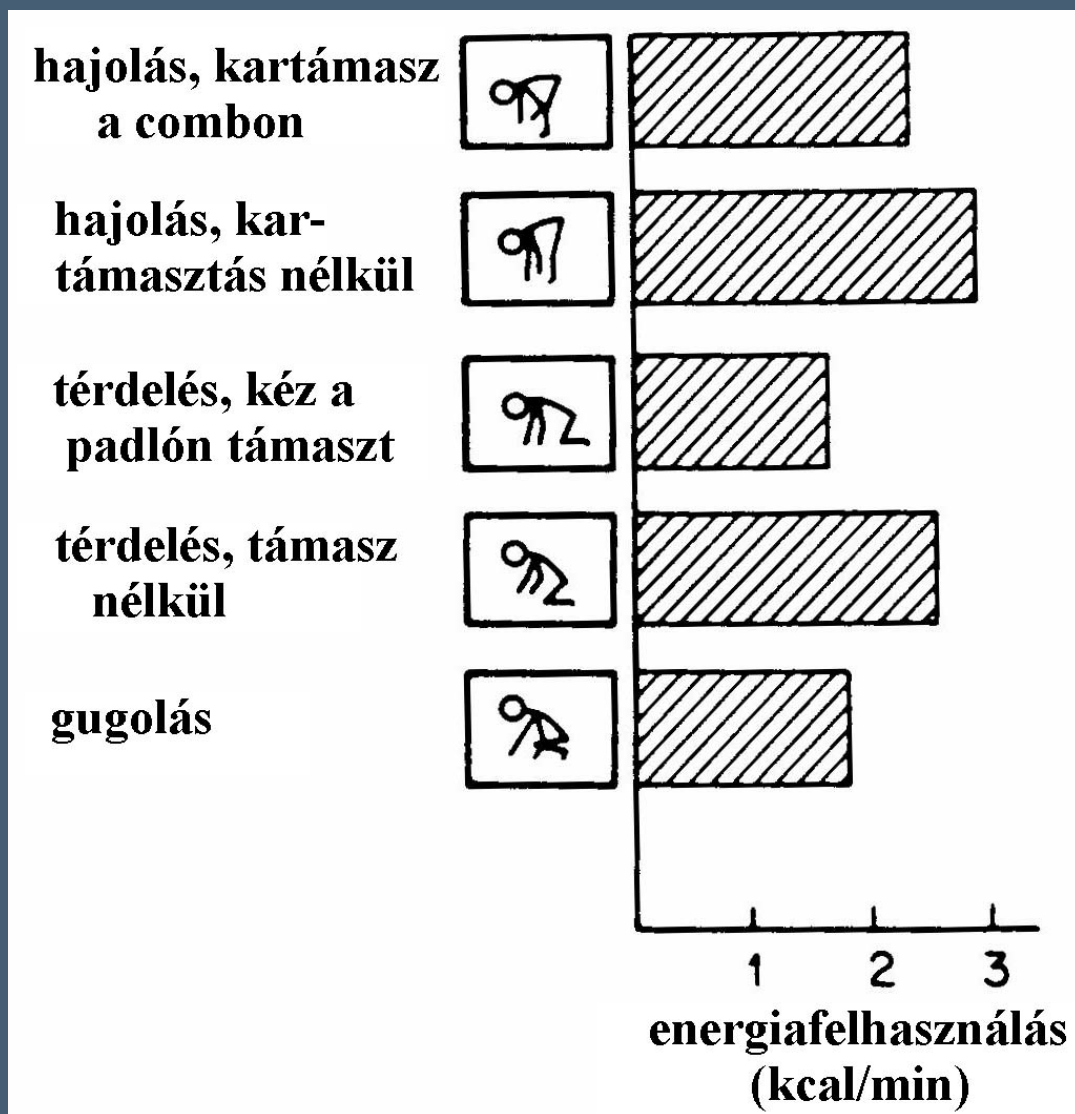

A szükséges pihenőidő alakulása a munka időtartama és jellege szerint

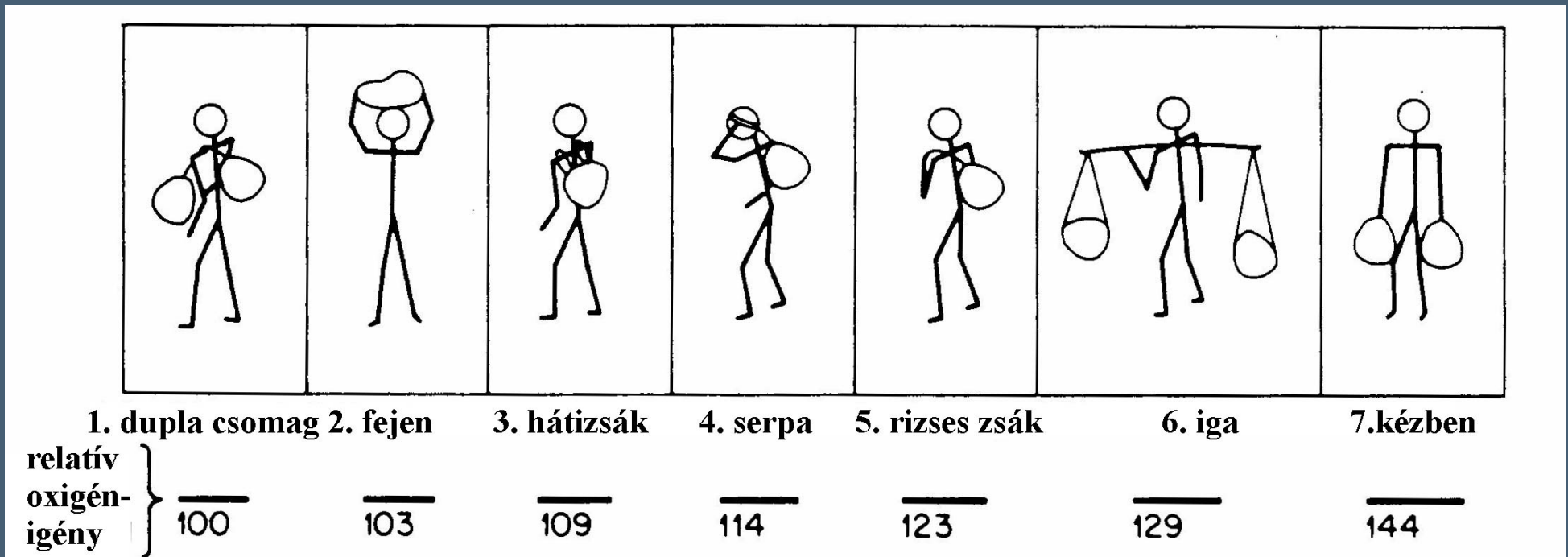

- A munka jellegét az energia- felhasználás (kcal/perc) határozza meg:
  - 1 - 2,5: könnyű,
  - 2,6 - 3,75: közepes,
  - 3,8 - 6,0: nehéz,
  - 6,1 - 10,0: nagyon nehéz,
  - 10,0 - különösen nehéz

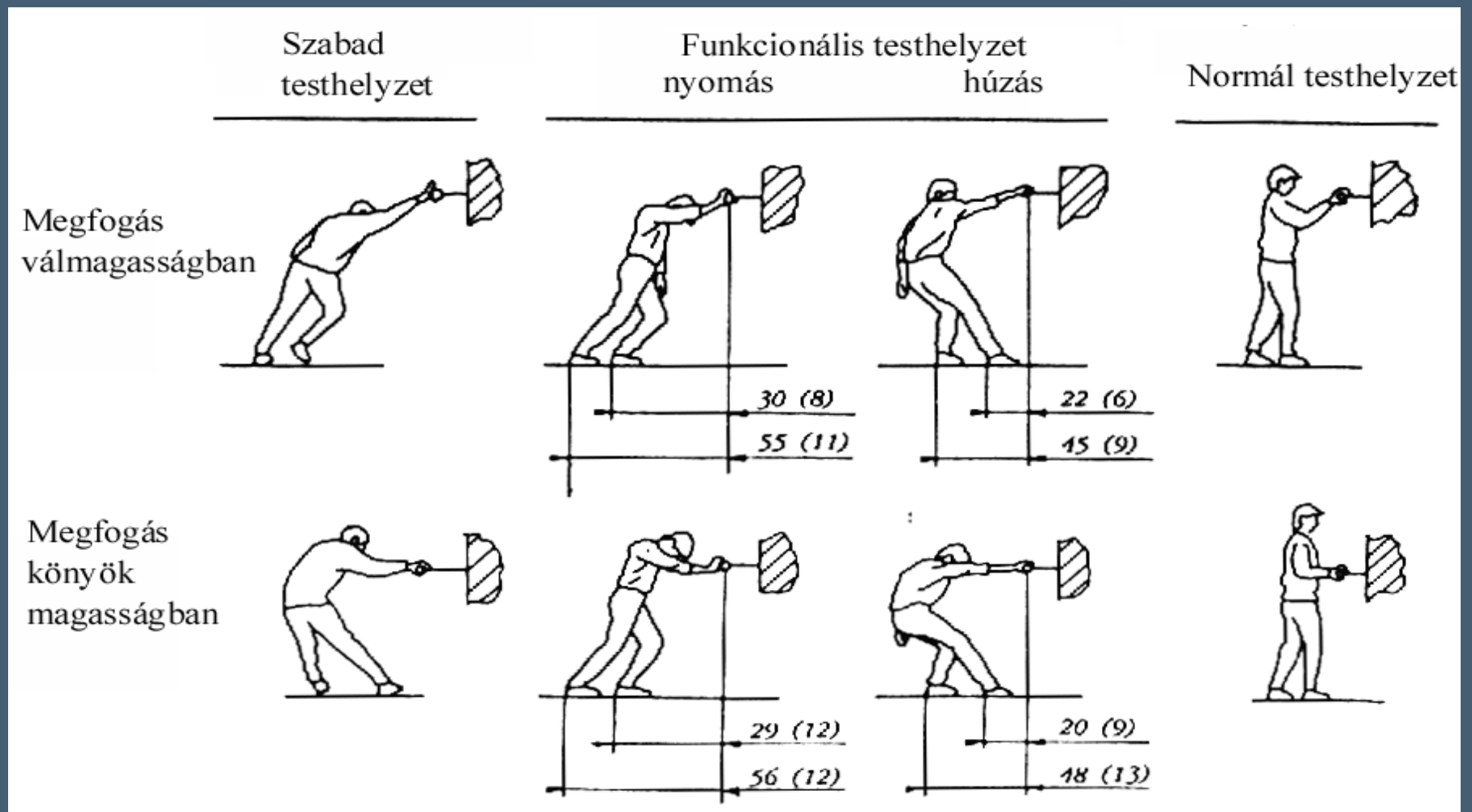
Energiafelhasználás (kcal/perc) öt különböző testhelyzetben végzett, azonos feladat esetén

Hét teherhordási módszer összehasonlítása a relatív oxigénfogyasztás alapján

Nyomáshoz, húzáshoz szükséges erők mérése

Nyomáshoz, húzáshoz szükséges erők

height	force direction	posture	females		males		both	
			$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s
shoulder height	pull	free	201	56	301	65	251	79
		functional	198	51	253	48	225	56
		standard	122	29	145	25	134	29
	push	free	198	72	304	53	251	82
		functional	186	42	236	34	211	45
		standard	107	16	136	26	122	26
elbow height	pull	free	235	106	400	56	327	111
		functional	249	86	351	54	300	87
		standard	128	27	168	33	148	36
	push	free	225	93	349	96	287	112
		functional	194	61	285	93	240	89
		standard	108	18	147	25	126	28
0.70 m	pull	free	292	97	541	81	416	154
	push	free	185	57	393	134	289	147
1.30 m	pull	free	223	80	347	55	285	92
	push	free	221	103	337	83	279	109
1.70 m	pull	free	196	56	263	60	229	66
	push	free	181	75	300	50	241	87

Tartalom

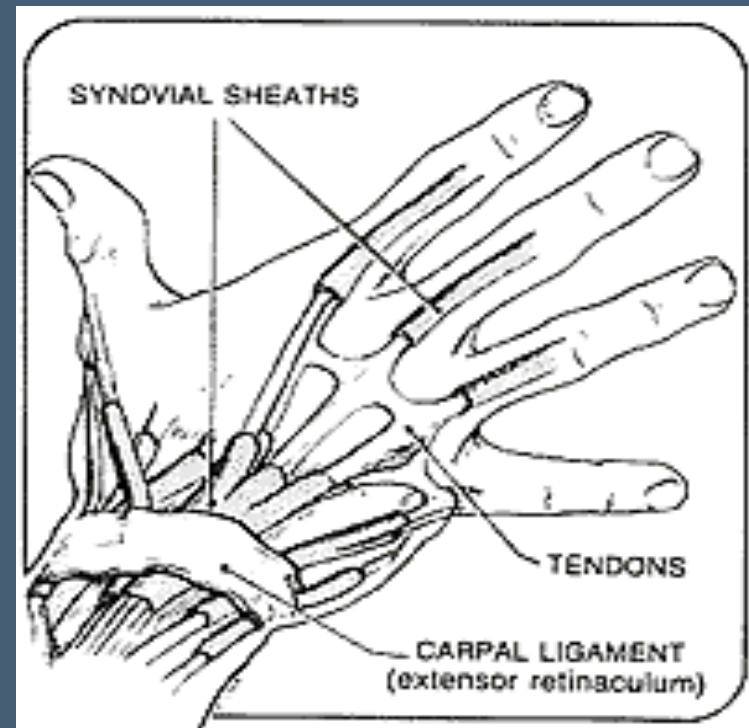
---

1. Ergonómiai feladatok és információforrások
2. User Profile
3. Emberi különbségesség és az antropometriai méretek
4. Antropometriai alapadatok
5. Biomechanikai adatok
6. RSI/CTD jelenség

RSI jelenség

- Ismétlődő igénybevételből eredő sérülés - Halmozódó egészségkárosodás
(Repetitive Strain Injury - Cumulative Trauma Disorder)
- Tünetek
  - Zsibbadás,
  - Ujjfehéredés,
  - Keringési zavarok,
  - Fájdalom,
  - Teniszkönyök,
  - Ínhüvelygyulladás.

Az RSI megelőzése

- Okok:
  - Expozíció
  - Rossz testhelyzet
  - Felesleges ismétlés
  - Rossz eszköz, helytelen használat, alkalmatlan környezet
- Megoldás:
  - Megelőzés
  - Természetes testtartás
  - Jó alátámasztás (felület, textura)
  - Egyszerűsített tevékenység (szoftver-ergonómia)
  - Szünet a regenerálódáshoz
  - Tevékenységváltás – monotonitás csökken

mgx@erg.bme.hu

1-4633060 30-3651027

<http://www.ergonomiavilaga.hu>